

SjømatNorge

Årsmelding 2017

INNHOOLD

Innledning	s. 2
Arbeidet med å løfte frem sjømatnæringen	s. 6
Industri	s. 10
Havbruk	s. 16
Handel og markedsadgang	s. 35
Miljø	s. 39
Helse og kvalitet	s. 50
Forskning og utvikling	s. 56
Arbeidsliv, kompetanse og rekruttering	s. 56
Deltagelse internasjonale organisasjoner	s. 62
Tillitsvalgte organer	s. 63
Personalforhold og arbeidsmiljø	s. 64

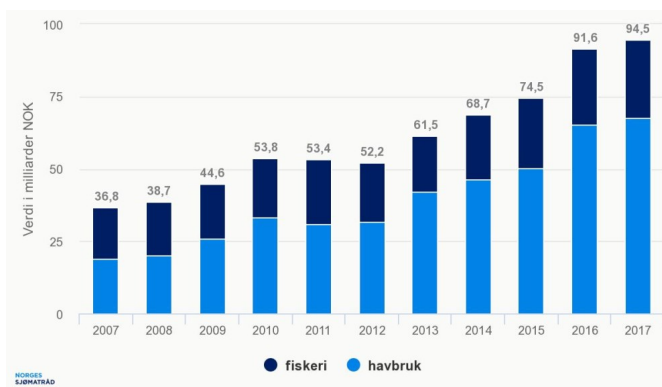
INNLEDNING

Sjømat Norge er en medlemsstyrt næringspolitisk organisasjon for bedrifter i sjømatnæringen. Sjømat Norge er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Sjømat Norge har i 2017 økt både antall medlemsbedrifter og det samlede antall årsverk som disse selskapene representerer. Organisasjonen har aldri vært større. Sjømat Norge har medlemsbedrifter innen fiskeindustrien, havbrukssektoren, fôrindustrien, marin ingrediensindustri, teknologi og servicesektoren, og sjømatrederier, dvs. brønnbåter, servicebåter mm. De to sistnevnte bransjene har i tillegg til havbruk bidratt mest til nye medlemmer i 2017. Trenden fra 2016 fortsetter og 491 medlemsbedrifter i starten på 2017 har ved utgangen av året blitt til 550 medlemmer. Antall årsverk har steget til ca. 12.500.

Styret legger med dette fram en samlet årsmelding for 2017. Sjømat Norge Service er en del av Sjømat Norge og inngår i regnskapet for 2017. Styret i Sjømat Norge Service er ifølge vedtektene til enhver tid sammenfallende med styret i Sjømat Norge og styremøtene avvikles parallelt. Styret i Sjømat Norge har i 2017 hatt seks ordinære styremøter, åtte telefonmøter og én skriftlig styrebehandling. Styret har behandlet 81 saker. Styret i Sjømat Norge Service har i 2017 hatt fem ordinære styremøter og tre telefonmøter og har behandlet 27 saker.

På det globale markedet er Norge blant verdens ledende sjømatnasjoner. Omlag 95% av sjømaten som fiskes eller produseres i norske farvann går til eksport.

Tall fra Norges Sjømatråd viser at det i 2017 ble eksportert sjømat for 94,5 milliarder kroner til 140 ulike land, en økning på 3% fra 2016. Hovedmarkedet er fortsatt EU-landene med en samlet eksportverdi på 61 milliarder kroner, som er det samme som i 2016. I volum ble det eksportert 2,6 millioner tonn sjømat, en økning på 7%. Omregnet i måltider sto norsk næring for en tilførsel på 36 millioner sjømatmåltider hver dag i 2017.

Det ble eksportert torsk, sei, hyse og annen hvitfisk for 15 milliarder kroner i 2017. Det er en verdiøkning på 8% fra 2016. Det ble eksportert pelagisk fisk for 7,7 milliarder kroner. Det er en volumøkning på 24% og en verdinedgang på 1%. Det ble eksportert laks én million tonn laks for 64,7 milliarder kroner i 2017. Det er en økning på 5%. Norge eksporterte skalldyr for 1,7 milliarder kroner i 2017. Det er en volumreduksjon på 2% og en verdireduksjon på 7% fra året før.

Økt oppmerksomhet om sjømatnæringen

Sjømat Norge har i 2017 gjort tiltak på flere arenaer for å øke oppmerksomheten rundt sjømatnæringen, og fremheve viktigheten av at landet utvikler lønnsomme næringer og betydningen sjømat har for mattilførselen og folkehelsen.

Ved siden av generiske informasjonstiltak rettet mot opinionen, har Sjømat Norge i beretningsåret lagt stor vekt på politisk arbeid overfor Stortinget, regjeringen, komiteene og direkte kontakt med stortingsrepresentanter. Sjømat Norge er til stede på høringer som er relevante for næringen inklusiv påvirkningsarbeidet knyttet til statsbudsjettet. I 2017 har Sjømat Norge hatt stor aktivitet knyttet til stortingsvalget. Dette inkluderer direkte innspill til

alle politiske partiers programkomiteer i forkant av valget og arbeidet med å skape gode relasjoner til nye folkevalgte i de mest relevante komiteene i etterkant av valget. Sjømat Norge har også informasjonstiltak overfor landets sentrale ungdomspolitikere.

Sjømat Norge har styrket samarbeidet med NHO sentralt og de øvrige store landsforeningene som organiserer det havbaserte næringslivet. Dette har gitt økt oppmerksomhet om sjømatnærings betydning og potensial – både i det næringspolitiske arbeidet i NHO-fellesskapet og i mediebildet. Et konkret resultat av samarbeidet i 2017 var at Sjømat Norge sammen med andre landsforeninger, både i og utenfor NHO, ga et felles og bredt forankret innspill til regjeringens nye havstrategi som førte til at regjeringen ved statsminister Erna Solberg i februar la frem regjeringens nye havstrategi. I 2017 har Sjømat Norge styrket samarbeidet med flere av de største arbeidstakerorganisasjonene i næringspolitiske saker.

Miljø

Sjømat Norge er opptatt av at Norge skal dra nytte av det store potensialet vi har som fiskeri- og havbruksnasjon. De rike fiskeressursene og våre store hav- og kystområder gir rom for økt mattilførsel og verdiskaping om de blir forvaltet på en god måte. En rekke utredninger fra myndighetene, faginstusjoner og bransjen de siste årene dokumenterer et stort potensial for økt verdiskaping basert på marine ressurser fram mot 2050.

En forutsetning er at det gis politiske rammebetingelser og at næringen i samarbeid med myndigheter og kompetansemiljøer håndterer miljøutfordringer som måtte følge med økt produksjon. Sjømat Norge arbeider for at næringen skal drive miljømessig bærekraftig og ha en troverdig miljøpolitikk. Det er en løpende politisk avveining av hvor stor miljøpåvirkning samfunnet kan akseptere fra alle typer matproduksjon. For sjømatnæringen som i prinsippet har evighetens perspektiv, er det svært viktig at disse spørsmålene blir diskutert og avklart. Sjømat Norge jobber også for at forurensning fra omverden, som kan redusere mulighetene for å levere trygg sjømat, skal reduseres.

Norge er anerkjent internasjonalt for en ansvarlig forvaltning av fiskeressursene. I tillegg er de norske fiskeriene de mest miljøsertifiserte fiskeriene i verden. Et økende antall norske laksevirkksomheter er nå sertifisert etter ASC-standarden. Også fôrindustrien benytter internasjonale sertifiseringsordninger for å sikre ansvarlig tilførsel av råvarer til fôr.

I etterkant av Sjømat Norges generalforsamling i 2017 ble det igangsatt et omfattende arbeid for å tydeliggjøre sjømatnærings fotavtrykk og hvordan havbruk og industri kan bidra til å innfri FNs bærekraftsmål. Arbeidet i prosjektet «Sjømat 2030» forsetter inn i 2018.

Industri

Med bakgrunn i felles enighet mellom Sjømat Norge, Norges Fiskarlag og Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd i 2016 var det enighet om å jobbe frem modernisering og forenkling av førstehåndsomsetningen av fisk, og sikring av balanserte, effektive og ryddige markedsplasser med blant annet utvikling av modeller for dynamiske minstepriser. I 2017 ble det jobbet med å utvikle slike modeller i flere av salgslagene. Norges Sildesalgslag valgte imidlertid å ensidig innføre et gulv i minsteprismodellen for nvg-sild som følge av fall i markedsprisene.

I 2017 fokuserte Sjømat Norge på fiskeindustriens behov for tilgang på råvarer. Flere fiskebåtrederi har etablert egne eksportselskap og velger egenovertagelse av fangstene, og fiskere etablerer i økende grad også foredlingsvirksomhet. Denne utviklingen bidrar til at det blir mindre råvarer tilgjengelig på auksjonene, og fører også til at det blir svært ulike rammevilkår mellom like selskap. I mars 2017 arrangerte Sjømat Norge en større konferanse

om temaet kalt "Kampen om råstoffet". På seminaret ble problemene grundig belyst og det kom klare tilbakemeldinger fra flere stortingsrepresentanter om at dette kunne løses ved aktiv bruk av dispensasjonsadgangen i deltakerloven og ved klok anvendelse av fiskesalgslagsloven. I november ga Nærings- og fiskeridepartementet dispensasjon til Gunnar Klo AS slik at familieselskapet fikk adgang til å overta majoritetsandeler i et fiskefartøy de til nå har vært minoritetseiere i. Det utløste en større debatt om deltakerloven og om fiskeindustriens rammevilkår.

Gjennom mange tiår har spørsmålet om reguleringer av de industrieide trålerne vært et betent tema i norske sjømatnæringen. Regjeringen la på vårparten frem forslag om oppmyking av pliktene i bytte mot at kvoteandeler ble overflyttet til kystflåten. Forslaget ble omstridt i samfunnsdebatten og regjeringen valgte i juni å trekke forslaget.

Havbruk

Innføringen av ny regulering i havbruksnæringen har vært et viktig tema for Sjømat Norge også i 2017. Organisasjonen har vært positiv til at havbruksnæringens vekst skal reguleres på bakgrunn av forekomst av lakselus i havbruksnæringen, samtidig som man er opptatt av at reguleringene må treffe den enkelte bedrift ut fra deres innsats og resultat. I arbeidet opp mot departement, forskningsmiljøer og forvaltningsmyndigheter har Sjømat Norge jobbet for å få kvalitetssikret modellene som ligger til grunn for å fastslå påvirkning av lakselus mellom havbruk og ville bestander av laks. Sjømat Norge har også jobbet for å gjøre selve reguleringsregimet mer treffsikkert.

Regjeringen offentliggjorde høsten 2017 "trafikklysene" basert på de nye reguleringsmodellene. Grunnet usikkerhet i modellene ble det besluttet at det ikke skal innføres sanksjoner i røde områder. Regjeringen la på førjulsvinteren frem forslag om pris for salg av nye konsesjoner og økt konsesjonsvolum i grønne områder. Sjømat Norge har pekt på at prisingen må bidra til å belønne bedrifter som har lave forekomster av lakselus og stimulere til felles innsats i arbeidet med håndtering av lakselus. Dette mener Sjømat Norge gjøres best ved i større grad å gi vekst til de etablerte aktørene og ved å sette en mer markedsriktig pris.

Høsten 2017 ble det i tråd med styrets vedtak opprettet en arbeidsgruppe som har som oppgave å fastsette tekniske og faglige spesifikasjoner samt vurdere funksjons- og kvalitetskrav for et sporbarhetssystem. Formålet er å spore laks i en rømmingssituasjon tilbake til eier av fisken. Målet er at systemet skal tas i bruk tidligst mulig i 2018.

Sjømat Norge har også i 2017 arbeidet målrettet for å unngå innføring av areal/produksjonsavgift og jobber samtidig aktivt for at Havbruksfondet etableres som et reelt fond slik at inntektene ved salg av vekst fordeles til havbrukskommunene gjennom faste årlige utbetalinger.

Rømmingstallene fortsatte å gå ned i 2017. Det ble rapportert ca. 10.000 rømte laks, mot 126.000 i 2016. Det rømte ca. 6.000 regnbueørret i 2017 mot 62.000 året før. Den nasjonale overvåkingen av rømt oppdrettslaks i elv har vist en tilsvarende positiv utvikling over flere år.

Matpolitikk

Sjømat Norge er en viktig premissleverandør på det matpolitiske området, og mener det er viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene. Organisasjonen bruker betydelige ressurser på oppfølging av regelverksutvikling både nasjonalt og knyttet til EU-bestemmelser samt på oppfølging av

globale standarder. I løpet av 2017 har det vært flere eksempler på at både Mattilsynet og forskningsinstitutt som støtter forvaltningen har gått ut over de rammer som er lagt for disse institusjonenes virke. Sjømat Norge har også i 2017 påpekt dette overfor de tre matdepartementene og Mattilsynet, men ved årets slutt er det etter Sjømat Norges vurdering, betydelige forbedringspunkter innenfor forvaltningen av matpolitikken.

Sjømat Norge deltar i helseministerens næringslivsgruppe og har i flere år vært en pådriver og sørget for at helsemyndighetenes arbeid ikke bare må ha oppmerksomhet på hva vi skal spise mindre av, men også hva vi bør spise mer av – og at myndighetene mer aktivt må arbeide for at forbrukerne følger Helsedirektoratets kostholdsrad. Regjeringens mål er at sjømatkonsumet skal øke med 20% innen 2021, slik det er nedfelt i ny handlingsplan for bedre kosthold 2017-2021. Sentrale medlemsbedrifter har forpliktet seg til å bidra til å nå målet ved å signere en tilslutningserklæring til Intensjonsavtalen om tilrettelegging for et sunnere kosthold som er inngått mellom Helse- og omsorgsministeren og matnæringen. Sjømat Norge samarbeider med Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund og Baker- og Konditorbransjens Landsforening om å arrangere to årlige workshops for å bidra til økt konsum av sjømat, frukt og grønt og grove kornprodukter. Norges sjømatråd er en viktig medspiller.

Utfordringen er ikke kun å øke sjømatinntaket, men å endre effekten av en negativ utvikling i norsk kosthold. I 2017 gikk sjømatkonsumet i Norge ned med ytterligere 15%. Nedgangen er særlig tydelig blant unge under 34 år.

Markedsadgang

Arbeidet for bedre markedsadgang er en prioritert oppgave for Sjømat Norge. Norges åpne økonomi er avhengig av god markedsadgang og avklarte forhold til handelspartnerne. Innsatsen på dette feltet gjennom "Sjømatalliansen" har fortsatt i 2017. Sjømatalliansen har særlig grad engasjert seg i de utfordringer som vil følge Storbritannias uttreden av EU.

Mange i både norsk politikk og næringsliv har forberedt seg på en langvarig politisk konflikt med Kina. Like før jul i 2016 kom imidlertid beskjeden om at de to landene har valgt å normalisere det politiske forholdet.

Eksporten til Russland, som inntil sanksjonspolitikken ble innført i 2014 var det største markedet for norsk sjømat, ligger fortsatt helt nede.

Sjømateksportørene opplever stadig at ulike importland innfører nye importbestemmelser som i praksis er tekniske handelshindre. Dette har blant vært tilfellet med Brasil. Det er en viktig oppgave for Mattilsynet å legge til rette for markedsadgang innenfor tilsynets forvaltningsområde.

I det følgende gis en gjennomgang av de viktigste sakene Sjømat Norge har arbeidet med i 2017.

ARBEIDET MED Å LØFTE FREM SJØMATNÆRINGEN

Kommunikasjon og omdømmetiltak

Også i 2017 er det blitt rettet betydelig oppmerksomhet mot sjømatnæringen. Fiskeri og havbruk er en stadig viktigere næring for Norge og må dermed være innstilt på å være gjenstand for vedvarende interesse og søkelys. Det er viktig at næringen både arbeider for å løse de reelle utfordringene og setter inn kommunikasjonsiltak for å bygge og verne om omdømmet. Næringen må ha som mål å stå med et sterkt omdømme i det norske samfunnet og at næringen anerkjennes som bærekraftig, seriøs, profesjonell og attraktiv.

Strategisk og operativt kommunikasjonsarbeid inngår i kjernevirksomheten i Sjømat Norge og omfatter både synlige og mindre synlige kommunikasjonsiltak. Administrasjonen har i hoveddelen av 2017 jobbet etter kommunikasjonsplanen for perioden 2015-2017 som er vedtatt av styret og som sorterer under avdeling for næringsutvikling og samfunnskontakt. Styret har vedtatt en ny kommunikasjonsplan som gjelder for stortingsperioden 2017 – 2021.

Sjømat Norge gir råd og støtte til medlemsbedrifter, og samarbeider med relevante aktører i og rundt næringen. Kommunikasjonsaktivitetene skal understøtte det politiske arbeidet som organisasjonen prioriterer, samtidig som organisasjonen også har en rolle i å ivareta sjømatnæringens generiske omdømme på en best mulig måte i offentligheten. Dette omfatter aktiviteter overfor medieaktører (redaksjonene i aviser, nettpublikasjoner, radio, tv i inn- og utland) og andre samfunnsaktører (myndigheter, forvaltning, politikere, organisasjoner, næringsaktører osv.).

Laks er viktig

Sjømatnæringen har også i år bygd omdømme gjennom "Laks er viktig"-kampanjen. Kampanjen ble startet av Sjømat Norge i 2010 og omfatter tiltak innen tradisjonell markedsføring, PR, sponsorater og andre aktiviteter som bidrar til å øke kunnskapen om havbruk.

Laksekampanjen har de siste årene vært sponsor av Arctic Race of Norway Foto: Are Kvistad

Laksetruckken på plass på Torgallmenningen i Bergen under sykkel-VM. Foto: Øyvind Haram

Målinger viser at kampanjen har hatt god effekt på næringens omdømme, og at den positive effekten fortsatte i 2017. Den seneste kampanjerunden i rekken ble satt i gang i etterkant av sykkel-VM i Bergen med en større annonsekampanje på TV. Sjømat Norge har deltatt i planlegging og gjennomføring av prosjektet som i de siste kampanjerundene har vært ledet og

finansiert av Sjømatrådet. Markedsføringen under VM ble en suksess, der 50.000 laksemåltider ble delt ut i løpet av en uke. Navnet "Laksebakken", som ble brukt på klatretraseen i sentrumsområdet er i etterkant etablert som nytt navn på bakken på Landås.

I tillegg til VM i Bergen har kampanjen vært sponsor av andre arrangementer langs kysten. Blant de mest synlige tiltakene i 2017 var Arctic Race of Norway i Nord-Norge, Tour des Fjords, Tour of Norway, NM i Sykling og Tour de Kids. "Laks er viktig"-konseptet blir også benyttet i andre tiltak der Sjømat Norge medvirker eller næringsaktører etter eget initiativ inngår sponsoravtaler. Eksempler på dette er profilerte samarbeidstiltak med Norges Bryteforbund, fotballaget Bodø/Glimt og Finnmarksløpet.

Nyhetsmeldinger og medlemsinformasjon

Sjømat Norges nettsted sjomatnorge.no og systemet for utsending av medlemsinformasjon er blant de viktigste kanalene som benyttes for informasjon til medlemsbedrifter/bransje. I tillegg benyttes Sjømat Norges facebookside og twitterkonto for å bidra til ytterligere spredning. De siste årene viser målinger at sosiale medier gir langt større spredning enn de tradisjonelle utsendelser av pressemeldinger gjennom e-post. Gjennom året ble det publisert rundt 40 pressemeldinger fra Sjømat Norge. I tillegg er det publisert nærmere 100 meldinger via Facebook og Twitter.

Hver uke sender Sjømat Norge ut medlemsinformasjon til alle selskaper i industrisektoren og havbrukssektoren. I tillegg distribueres en ukentlig statistikk som viser status og utvikling for lusenivåer og sjøtemperatur langs kysten, samt produksjonsstatus for laks (Akvafakta).

Sjømat Norge har også bidratt til informasjon om sjømatnæringen til unge personer som søker utdanning og en karriere innen sjømatsektoren. Les mer om dette under kapitlet om arbeidsliv, kompetanse og rekruttering.

En rekke medlemsbedrifter har, etter henvendelse, fått rådgivning fra Sjømat Norge knyttet til egen mediehandtering. For å gjøre flere selskaper bedre i stand til løpende mediehandtering har Sjømat Norge utarbeidet en veileder i krisekommunikasjon for sjømatbedrifter. Denne gir anbefalinger og råd om hvordan virksomheter kan bygge opp beredskap og håndtere kommunikasjonsutfordringer på en bedre måte når hendelser oppstår. Veilederen bygger bl.a. på retningslinjer fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det er også utarbeidet en generell presentasjonspakke som medlemsbedriftene kan bruke hele eller deler av i forbindelse med foredrag og møter i egen regi. Som en del av medlemsservicen sendes både veileder og presentasjonspakke til medlemsbedriftene ved henvendelse.

Innspill til partiprogram og i valgkampen

I forkant av stortingsvalget i 2017 utarbeidet alle politiske partier nye partiprogram. I den forbindelse sendte Sjømat Norge innspill til samtlige partier på et tidlig stadium i programarbeidet. Dette er også fulgt opp etter hvert som partiene har kommet med utkast til partiprogram og da partiene sluttførte arbeidet med partiprogrammene på landsmøtene våren 2017. Våre hovedtema:

- Markedsadgang og handelsavtaler
- Regelverk som styrker innovasjon og konkurransekraft
- Mer kunnskapsbasert, effektiv og enklere forvaltning
- Bærekraftig vekst og utviklingen innen fiskeindustrien og havbruksnæringen
- En stram finanspolitikk

- Understøtting av sjømatnæringen også fordi den står for en mattilførsel med lavt karbonfotavtrykk
- Mer forskning på havets bestander
- Utvikling av bioøkonomien, særlig basert på marine ressurser

Høyre og Arbeiderpartiet knivet i valgkampen om å ta posisjonen som «havparti». Havnæringene og bruken av havet fikk derfor større plass enn i tidligere valgkamper. Sjømat Norge bidro til å løfte frem relevante budskap for vår næring:

- Sjømatnæringen i Norge er viktig fordi den produserer klimavennlig og sunn mat, og den skaper mange arbeidsplasser.
- Norge må posisjonere seg slik at vi får solgt sjømaten ut i verden. Det betyr bl. a. flest mulig frihandelsavtaler og at EØS-avtalen består.
- Vi må ha mer verdiskaping fra høsting fra havet.
- Vi ønsker ansvarlig vekst for havbruksnæringen og mer areal.
- Rent hav: Sjømatnæringen er avhengig av et rent hav. Hvis det er konflikt med annen aktivitet, må sjømatnæringen prioriteres.

Kontakt med politikere og deltakelse på høringer i Stortinget

Sjømat Norge har også i 2017 hatt bred kontakt med representanter på Stortinget, spesielt gjennom oppfølging av grupperingene i Næringskomiteen. Etter Stortingsvalget 11. september 2017 ble det en rekke utskiftninger på Stortinget med 67 nyvalgte representanter samt at mange skiftet komité og ansvarsområde. Det er en stadig synkende andel av stortingsrepresentantene som har næringslivsbakgrunn, og i inneværende periode er andelen 20%. Sjømat Norge har prioritert å knytte god kontakt med relevante nye representanter og de som har fått nye relevante roller. I tillegg er det svært viktig for oss å opprettholde god dialog med representanter som ble gjenvalgt.

Sjømat Norge har gjennom året arrangert bedriftsbesøk og hatt møter med partiledelsen og andre sentrale politikere i ulike partier. Erfaringene med bedriftsbesøk er positive og bidrar til økt kunnskap om sjømatnæringen.

Det årlige arrangementet med bedriftsbesøk og faglig opplegg for de ungdomspolitiske partiene ble i 2017 arrangert i Ålesund og omegn. I løpet av to hektiske dager fikk de besøke både pelagisk virksomhet, klippfiskproduksjon, havbruksanlegg, bedrift som videreforedler laks og bedrift som utnytter restråstoff. De fikk også lære å lage retter av klippfisk ved Klippfiskakademiet. Tilbakemeldingene på disse turene har vært svært gode både fra næringen og ungdommene.

Sjømat Norge har deltatt i åpne høringer i forbindelse med Statsbudsjettet for 2018 i Finanskomiteen, Næringskomiteen, Kommunal- og forvaltningskomiteen samt Energi- og miljøkomiteen.

Regjeringen la frem en egen havstrategi i 2017. Sjømat Norge har sendt innspill til denne strategien hvor vi pekte på flere forhold som er viktige å prioritere i regjeringens arbeid med havstrategien. Temaene er i hovedsak sammenfallende med innspill til partiprogrammene.

Sjømat Norge har i 2017 vært aktiv pådriver i Sjømatalliansen der man sammen med øvrige organisasjoner i fiskerinæringen arbeider for økt politisk forståelse og aksept for å fremme

bedre markedsadgang for norsk sjømat. Se for øvrig kapittel om Handel og markedsadgang.

Dialog med andre organisasjoner og interessegrupper

Sjømat Norge har i 2017 styrket samarbeidet med NHO og flere av landsforeningene i NHO. Vi er aktivt med i arbeidet når NHO skal utforme sin politikk og gi innspill i høringer. I tillegg har vi vært medarrangør på flere nettverkssamlinger for politikere i regi av NHO og noen av NHOs landsforeninger.

Sjømat Norge har i 2017 videreutviklet kontakten og samarbeidet med arbeidstakerorganisasjonene LO, Fellesforbundet, NNN, Industri Energi og Tekna. I en rekke næringspolitiske saker har vi felles syn og dermed tjent med å stå sammen. I 2017 utarbeidet Sjømat Norge et felles næringspolitisk notat med LO, Fellesforbundet, NNN og Industri Energi. Notatet ble brukt aktivt i forbindelse med utarbeidelse av partiprogram og i valgkampen.

Sjømat Norge har i 2017 hatt flere konstruktive møter med elveeiergrupperinger og organisasjonen for sjølaksefiskerne. Vi har bl.a. jobbet videre med «Laksesarbeid Trøndelag».

Sjømat Norge har også i stor grad pleid kontakt med aktuelle kystkommuner og fylkeskommuner. Dette er særlig aktuelt i havbrukssaker hvor kommunale planprosesser, og fylkeskommunen gjennom forvaltningen av Akvakulturloven, er sentrale for næringens rammevilkår.

INDUSTRI

Sjømat Norge har et stort antall medlemsbedrifter i sjømatindustrien. Dette er bedrifter som driver med bearbeiding og foredling av hvitfisk, skalldyr, pelagisk fisk, laks og ørret og med produksjon av fiskemel, fiskeolje og marine ingredienser. I tillegg kommer en rekke medlemmer som driver med trading og eksport.

Råstofftilgang for sjømatindustrien

Sjømat Norge har i 2017 satt fokus på sjømatindustriens behov for forutsigbar råstofftilgang. Fiskerireguleringer, strukturkvoteordninger for fiskeflåten og konkurransesituasjonen i næringen er alle faktorer som har stor betydning for råstofftilgangen. Sjømat Norge arrangerte i mars 2017 et bredt anlagt seminar med tittelen "Kampen om råstoffet". Det var stor deltakelse, også fra de politiske partiene, og arrangementet fikk gode tilbakemeldinger.

Videre har Sjømat Norge sammen med flere arbeidstakerorganisasjoner løftet frem en klar ambisjon om økt bearbeiding av fisk i Norge. Det er i dag en betydelig lekkasje av ubearbeidet råstoff til utlandet, men med gode rammevilkår for industriell produksjon i Norge er det absolutt realistisk å kunne øke produksjonen og verdiskapingen i Norge.

*Sammen for sjømatnæringa:
Fra v. Geir Ove Ystmark
(Sjømat Norge), Jan Egil
Pedersen (NNN), Jørn H.
Eggum (Fellesforbundet) og
Frode Alfheim (Industri
Energi). Bildet ble tatt i
forbindelse med et felles
utspill i Klassekampen i
januar. Foto: Bente
Birkeland/NNN*

Sjømatindustri 2030

I 2017 startet Sjømat Norge arbeidet med å forme en samlet strategi for både havbruk og industri, der bærekraft og forvaltning av næringen i 2030 skal være førende hensyn. En del av bakgrunnen for dette er arbeidet fra 2013 da Sjømat Norge (daværende FHL) la frem rapporten "Sjømat 2025 – Hvordan skape verdens fremste villfisknæring?". Rapporten beskrev sjømatindustriens ambisjoner, og hvilke tiltak som burde settes inn for å realisere potensialet i sjømatindustrien. I ettertid har det blitt gjort en stor offentlig utredning (NOU 2014: 16 Sjømatindustrien — Utredning av sjømatindustriens rammevilkår) og det er levert en stortingsmelding om sjømatindustrien (Meld. St. 10 (2015-2016)). Likevel er det fortsatt en vei å gå for å realisere mulighetene for økt verdiskaping som ligger sjømatindustrien i Norge.

Hovedpremissene for utviklingen av sjømatindustrien må hvile på miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. FNs matvareorganisasjon (FAO) og Organisasjonen for økonomisk

samarbeid og utvikling (OECD) peker i rapporten *The Ocean Economy in 2030* på betydning av havet for å løse mange av våre fremtidige globale utfordringer. En konkurransekraftig og lønnsom sjømatindustri er avgjørende for å realisere målene. Økt bearbeiding av sjømat i Norge bidrar til miljømessig bærekraft gjennom bedre utnyttelse av alt råstoffet. Videre bidrar sjømatindustrien til sosial og økonomisk bærekraft gjennom trygge arbeidsplasser og lokal aktivitet og verdiskaping.

Sjømat Norges visjon for 2030-prosjektet er følgende: *Norsk sjømatnæring skal stå for verdens mest miljøvennlige produksjon av sunn mat. Vi skal levere sjømat, produksjonskompetanse og teknologi i verdensklasse. Gjennom bærekraftig produksjon og innovasjoner skal norsk sjømatnæring være Norges viktigste bidrag til å nå FNs bærekraftsmål.*

Ved utgangen av 2017 fortsetter Sjømat Norge arbeidet med strategien som vil stille opp en rekke hovedmål for industrisektoren frem mot 2030, innen områder som bærekraft, råstofftilgang, innovasjon, markedsadgang og konkurranseforhold.

Ekspertgruppe - forenklinger og forbedringer i førstehåndsomsetningen

I desember 2016 la en ekspertgruppe oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet frem en rapport om forenklinger og forbedringer i førstehåndsomsetningen av fisk. Utvalget foreslo blant annet at det etableres nasjonale referanseprisindekser som basis for minsteprisfastsettingen, og at minstepris bør settes med tilstrekkelig avstand til referanseprisene for å sikre at markedsmekanismene fungerer. Utvalget slo også fast at salgslagene har et særlig ansvar for å tilrettelegge markeds plassene og bør benytte mulighetene for fritt valg av omsetningsform. Videre pekte utvalget på at salgslagene må være bevisste på at de ikke bruker sin lovgitte monopolstilling til å gi selger en urimelig sterk posisjon sammenlignet med kjøper, og at alminnelige regler i kjøpsloven bør brukes som rettesnor i arbeidet med forretningsregler og salgsvilkår. Det vil i stor grad være opp til partene å følge opp forslagene fra utvalget.

Sjømat Norge har i 2017 diskutert de ulike forslagene med fiskesalgslagene, og på enkelte områder er det oppnådd endringer i tråd med forslagene i rapporten. Blant annet er det fra 2018 innført et harmonisert reklamasjonsregelverk mellom Norges Råfisklag, Surofi og Vest-Norges Fiskesalstag med langt romsligere reklamasjonsfrister enn tidligere. Det er også innført dynamiske minstepriser for flere fiskeslag. Det er likevel fortsatt en grunnleggende ubalanse i styrkeforholdet mellom kjøper og selger i førstehåndsomsetningen. Denne ubalansen vil Sjømat Norge fortsatt arbeide for å jevne ut.

Eidesenutvalget – fremtidens kvotesystem

Rapporten fra utvalget som har sett på hvordan kvotesystemet i fiskeriene bør innrettes for fremtiden overleverte sin innstilling (NOU) til Nærings- og fiskeridepartementet i desember 2016. Rapporten var på høring i første halvår 2017.

Eidesenutvalget fikk i oppdrag å se på forenklinger, men også å vurdere grunnleggende spørsmål som strukturkvoteordningene og varigheten av disse samt spørsmålet om ressursrentebeskatning. I sin rapport la utvalget vekt på at et fremtidig kvotesystem må legges til rette for økt effektivitet og fleksibilitet og samtidig ha legitimitet både i næringen og i samfunnet for øvrig.

Sjømat Norge ga i sitt høringssvar klar tilbakemelding om at det ikke må innføres ytterligere strukturtiltak i fiskeflåten før industriens interesser er ivaretatt på en bedre måte. En helhetlig fiskeripolitikk som tar hensyn til fiskeindustrien må være på plass før det kan tilbys

nye virkemidler for å bedre lønnsomheten i flåten, og dette må ivaretas i utformingen av et nytt kvotesystem.

Melding til Stortinget om pliktsystemet for torsketrålerne

Som en konsekvens av Stortingets behandling av sjømatindustrimeldingen ble det nedsatt en kommisjon for å vurdere pliktsystemet. Pliktkommisjonen la frem sin rapport høsten 2016. I mars 2017 la regjeringen frem en melding til Stortinget om saken, hvor regjeringen gikk inn for en avvikling av pliktsystemet gjennom økonomisk og kvotemessig avkorting.

Regjeringen valgte senere å trekke tilbake meldingen da det ikke var grunnlag for politisk enighet i Stortinget.

Landings- og sluttseddelforskriften

Den nye landings- og sluttseddelforskriften ble vedtatt i april 2014, og trådte i kraft 1. januar 2015. Forskriften innebærer nye krav for kjøpere og produsenter. Sjømat Norge har helt siden forskriften ble vedtatt lagt ned en betydelig innsats for å sikre en praktisk implementering av de nye bestemmelsene, spesielt kravet om journalføring og adskillelse og merking av fangstene.

Hovedmålet for Sjømat Norge har vært å sikre at veilederne som er utarbeidet tar tilstrekkelig hensyn til at fiskeindustrien må drive en effektiv og kvalitetsorientert produksjon. Samtidig har det vært viktig å forbedre ressurskontrollen og sikre like konkurransevilkår. Industriens hovedinnvendinger mot en del av bestemmelsene er at de er vanskelig å etterleve i praksis og at de vil kreve betydelige ressurser i form av tid- og arbeidskrevende operasjoner og administrativ oppfølging. Nofima la i oktober 2016 frem en rapport om innføringen av landingsforskriften, hvor det blant annet pekes på stor usikkerhet og manglende veiledning fra forvaltningen.

Den generelle dispensasjonen fra journalføringskravet opphørte ved inngangen til 2017, men i februar 2017 ble journalkravene kraftig forenklet i tråd med Sjømat Norge sine tidligere innspill. I tillegg har Sjømat Norge i 2017 arbeidet med utkast til nytt regelverk for artsbestemmelse og prøvetaking av fangster til produksjon av fiskemel og fiskeolje.

Medlemsmøter

Sjømat Norge har i 2016 gjennomført flere medlemsmøter rettet mot industrimedlemmer. Møtene er avholdt i Tromsø, Ålesund og på Gardermoen, og det har vært god deltakelse på disse. Medlemsmøtene er en viktig arena for dialog og informasjonsutveksling.

Pelagic Fish Forum

Sjømat Norge har i samarbeid med Norges sjømatråd etablert et globalt forum for pelagiske konsumbedrifter. Første samling ble holdt i Istanbul i november 2012. I de påfølgende årene er det blitt arrangert to årlige samlinger: Én i tilknytning til Brussel Seafood Exposition i april, og en hovedsamling i november. Hovedsamlingen i 2017 ble avholdt i Bangkok. Bedrifter fra hele verden er representert i Pelagic Fish Forum, og Sjømat Norge bidrar med administrative ressurser.

Minsteprisdøftinger

Norges Råfisklag

Sjømat Norge har i 2017 gjennomført tre minsteprisdøftinger med Norges Råfisklag om minstepriser for torsk, hyse, sei og andre fiskeslag. Minsteprisene for torsk har vært økende gjennom 2017, noe som gjenspeiler markedsutviklingen. I hovedsak har omsetningen foregått

på høyere prisnivåer enn fastsatte minstepriser, noe som er i tråd med Sjømat Norges prinsipielle synspunkt. Dette må til for å gi aktørene den fleksibilitet som trengs innenfor en næring der både flåte, industri og marked er differensiert.

I september 2016 ble det innført en prøveordning med dynamiske minstepriser for torsk, basert på omsetningen av fersk og fryst torsk, samt eksportverdi. Ordningen fungerte godt høsten 2016, og har blitt videreført gjennom hele 2017. Den dynamiske minsteprismodellen er også avtalt videreført for 2018. For sei ble det innført en dynamisk minstepris fra februar 2017, og også denne er avtalt videreført i 2018. For sei var 2017 et krevende år markedsmessig, men situasjonen bedret seg noe mot slutten av året.

Partene er også i gang med å utvikle en dynamisk minsteprismodell for hyse.

For kongekrabbe har det i 2017 vært dynamiske minstepriser, og markedet har vært sterkt stort sett gjennom hele året. Det ble mot slutten av 2017 ikke oppnådd enighet om nye minstepriser for skadd kongekrabbe, og saken vil legges frem for meklingsnemnda tidlig i 2018.

Sjømat Norge har i 2017 også drøftet og oppnådd enighet om minstepriser for ferske reker, rognkjeksrogn, selvtilvirket tørrfisk og hval. Markedssituasjonen for rognkjeksrogn har vært vanskelig i flere år. Markedet er begrenset til Sverige og Danmark, og det er stor konkurranse både fra andre leverandører av rognkjeksrogn (Island og Grønland) og fra billigere rognprodukter. I tillegg har WWFs rødlisting av norsk rognkjeksrogn i Sverige ført til et sterkt press fra kundene om at produktet må miljømerkes. Det norske fisket ble i 2017 MSC-sertifisert, og markedsutsiktene forventes å bedre seg som følge av dette.

Minsteprisene for hval ble videreført i 2017. Sesongen ble uansett nedslående med svært lav deltakelse i fangsten og laber interesse fra kjøperne. Dette viser at hvalnæringen er inne i en krevende periode, som det vil kreve innsats fra både næringsaktørene, myndigheter og organisasjonene for å snu. Se også omtale under kapittel for markedsadgang.

Merkevareforeningen Norsk Hval ble i 2012 stiftet for å løfte arbeidet med merkevarebygging for norske hvalprodukter i Norge. I tillegg er det utviklet en felles kvalitetsstandard for fangst og produksjon av vågehval som blir brukt av alle medlemmer. Medlemmene består av både hvalfangere og bearbeidingsbedrifter. Administrasjonen i merkevareforeningen blir ivaretatt av Fiskeriparken på Myre, og styreleder er for tiden fra Sjømat Norge.

Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag

Det har også i 2017 kun vært fastsatt minstepriser for fersk fisk. Det er gjennomført tre prisdrøftelser, og partene har kommet til enighet i alle drøftelsene. Prisjusteringene har i stor grad fulgt samme takt som i de øvrige salgslagene for hvitfisk. Det er innført dynamiske minstepriser for torsk og sei.

Både i Surofi og Norges Råfisklag er det en utfordring at andelen fryst fisk som omsettes på auksjon har en nedadgående trend. Dette gjør det vanskeligere for industribedrifter å få delta i konkurransen om råstoff. Denne problemstillingen har gjennom 2017 blitt behandlet i Bransjegruppe industri, og vil bli fulgt opp videre i 2018.

Vest-Norges Fiskesalslag

Sjømat Norge, NSL og Vest-Norges Fiskesalslag gjennomførte minsteprisdrøftinger tidlig i 2017, og det ble oppnådd enighet om nye minstepriser.

Norges Sildesalgslag

Norsk vårgytende sild

Sjømat Norge og Norges Sildesalgslag ble enige om å innføre en prøveordning med en dynamisk minsteprismodell for norsk vårgytende sild høsten 2015. Gjeldende minstepris skal være 80% av gjennomsnittlig førstehåndspris i en referanseperiode som omfatter de to foregående ukene. Prøveordningen ble evaluert våren 2016, og ble etter dette videreført uten vesentlige endringer. I 2017 har imidlertid Norges Sildesalgslag ønsket å endre modellen på flere vesentlige områder. Sjømat Norge har hatt flere møter med Norges Sildesalgslag om dette gjennom 2017. På grunn av for dårlig statistikkgrunnlag var det ikke mulig å innarbeide eksportdata i minsteprismodellen. Etter at diskusjonen om mulige kortsiktige tiltak ikke førte til enighet, valgte Norges Sildesalgslag ensidig å bryte avtalen med Sjømat Norge og innføre et gulv i den dynamiske minsteprisen for nvg-sild. Markedssituasjonen for sild har var svært spesiell i 2017. Inngangen på året var preget av de høye prisene fra 2016, men en dobling av tilførselen medførte en kraftig prisreduksjon. Ved inngangen til 2018 er det ikke enighet om minsteprisene for nvg-sild.

Nordsjøisild

I 2017 har den dynamiske minsteprisen for nordsjøisild blitt videreført. Ordningen er lik modellen som var gjeldende for nvg-sild. Det ble gjennomført et drøftingsmøte med Norges Sildesalgslag i desember 2017.

Makrell

Sjømat Norge og Norges Sildesalgslag ble i forkant av hovedsesongen for makrell i 2016 enige om å innføre et nytt budgivnings- og prisregime, basert på øre pr gram. Det ble også enighet om å innføre dynamisk minstepris. Begge ordningene har etter Sjømat Norges vurdering fungert godt, også i 2017.

Hestmakrell, kolmule og lodde

Minsteprisene for hestmakrell, kolmule og lodde til konsum er ikke blitt endret i 2017.

Råstoff til mel-og oljeanvendelse

Sjømat Norge og Sildelaget ble i desember 2016 enige om en prisavtale for 2017. Sjømat Norge tok gjennom vinteren og våren 2017 gjentatte ganger opp med Norges Sildesalgslag at indikatorverdiene i minsteprismodellen var ute av kurs, og at dette ville medføre problemer for omsetningen av tobis. Etter flere uker med uro og usolgte fangster på auksjon, ble det oppnådd enighet om midlertidige nye minstepriser. Sildelaget valgte å stanse fisket etter tobis i en periode, noe Sjømat Norge mener det ikke var rettslig grunnlag for. Ved inngangen til 2018 var det foreløpig ikke oppnådd enighet om en ny prisavtale for 2018.

Fiskeriforhandlinger

Forvaltningen av de fleste store fiskebestandene i Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen skjer gjennom internasjonalt samarbeid. Utgangspunktet for forvaltningen er vitenskapelige råd fra Det internasjonale råd for havforskning (ICES). Fordelingen av andeler mellom partene er et sensitivt tema, og de siste årene har det vært uenighet mellom kyststatene om fordelingen av både makrell, kolmule og norsk vårgytende sild.

De norske forhandlingsdelegasjonene ledes av Nærings- og fiskeridepartementet, og består i tillegg av representanter fra Utenriksdepartementet, Fiskeridirektoratet,

Havforskningsinstituttet, Kystvakten, Sjømat Norge, Norges Fiskarlag og Sjømannsforbundet. Også andre organisasjoner deltar i enkelte forhandlinger.

Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon

Fellesforvaltningen mellom Norge og Russland har fungert godt i mange år, og det er etablert tradisjoner for ansvarlig, langsiktig og bærekraftig forvaltning av ressursene. I 2017 ble forhandlingene for 2018 avholdt i Russland. Torskekvoten for 2018 ble fastsatt til 775.000 tonn, en nedgang på drøyt 10 prosent fra 2017.

For Sjømat Norge er det et viktig prinsipp at kvotene settes på bærekraftig nivå, og at det er størst mulig stabilitet i kvotefastsettelsen for å unngå store svingninger i ressurstilgangen og uro i markedene.

Kvoten for hyse i 2018 ble satt til 202.000 tonn, en liten nedgang fra 2017. Blåkveitekvoten er for 2018 satt til 27.000 tonn, en økning på tre tusen tonn fra 2017. Kvoten på snabeluer ble økt til knappe 33.000 tonn. Det er for 2018 enighet om å åpne for loddefiske i Barentshavet med en kvote på 205.000 tonn. Ressurssituasjonen i Barentshavet har vært god over mange år, og forvaltningssamarbeidet mellom Norge og Russland er velfungerende.

Makrell

Under makrelldrøftelsene i London i oktober 2017 ble Norge, EU og Færøyene enige om å videreføre trepartsavtalen som ble inngått for årene 2015, 2016 og 2017. Partene ble enige om en totalkvote (TAC) på 816.979 tonn makrell for 2018. Dette innebærer en reduksjon på 20% i forhold til kvoten for 2017. I likhet med tidligere år er det satt av 15,6% av TAC til landene som har valgt å stå utenfor kvoteavtalen; Island, Russland og Grønland.

Norsk vårgytende sild

ICES ga sitt kvoteråd for 2018 i september 2017. Kvoterådet, som opprinnelig var på 547.000 tonn ble senere justert ned til 384.000 tonn etter at det ble oppdaget en regnefeil i rådet. Kyststatene Norge, Island, Færøyene, Russland og EU ble i desember 2018 enige om en totalkvote på 435.000 tonn for norsk vårgytende sild i 2018. Partene er imidlertid ikke enige om fordelingen av denne kvoten, og det totale uttaket vil ventelig bli høyere enn den avtalte totalkvoten.

Norge har fastsatt en kvote av norsk vårgytende sild på 304.500 tonn for 2018, basert på et andelskrav på 70%.

Kolmule

Som for norsk vårgytende sild ble kyststatene (Norge, Island, EU og Færøyene) enige om en avtale om totalkvote og forvaltningsstrategi, men ikke om fordeling. Bestandssituasjonen for kolmule er god. Totalkvoten er satt til 1.387.872 tonn. Norsk kvote i 2018 er på 421.100 tonn.

Nordsjøen

I desember 2017 ble det inngått en bilateral fiskeriavtale mellom Norge og EU om forvaltningen av felles fiskebestander i Nordsjøen og gjensidige fiskemuligheter i hverandres farvann. Kvotene ble fastsatt i tråd med vedtatte forvaltningsstrategier og råd fra ICES.

HAVBRUK

Sjømat Norge har medlemsbedrifter innenfor hele verdikjeden av havbruk inkludert fiskefôr og leverandører til havbruksnæringen. Den dominerende arten i norsk havbruk er atlantisk laks, med regnbueørret som den andre viktige kommersielle arten. I tillegg har Sjømat Norge også medlemsbedrifter som produserer marine arter og skjell, herunder renseskjell. Torsken er forsiktig tilbake som en kommersiell oppdrettsart i Norge.

I 2017 ble det i Norge produsert 1.350.000 tonn WFE (rund vekt) laks, med et slakteuttak på 1.300.000 tonn. Dette er en økning på henholdsvis 9% og 6%. Til tross for økningen i uttaket fra 2016, er slaktevolumet mindre enn det som ble registrert i 2015, og vi holder oss på det nivået som ble satt i 2012. Til lakseproduksjon er det benyttet 1.615.000 tonn med fôr, noe som gir en økonomisk fôrfaktor på 1,20. I henhold til våre tall er dette en forbedring fra en fôrfaktor på 1,25 året før. Av ørret ble slaktet 67.000 tonn WFE i 2017. Dette er en reduksjon på hele 18% fra 2016, og det laveste slaktevolumet av ørret vi har registret siden 2011. På bakgrunn av biomassesituasjon per utgangen av året ser det nå ut til at vi får et tilsvarende slaktekvantum i 2018.

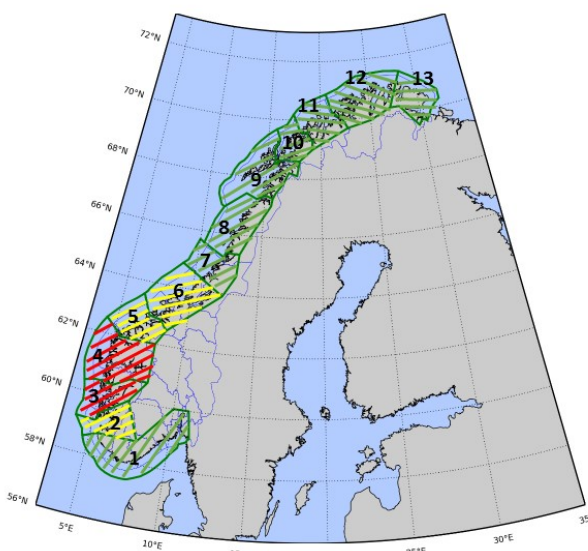
Flere viktige saker som berører næringens aktiviteter og videre utvikling har stått på sakskartet i løpet av året. Blant de viktigste sakene hvor Sjømat Norge har engasjert seg er de følgende:

Stortingsmeldingen om vekst i havbruksnæringen

Regjeringens arbeid med Stortingsmeldingen om vekst i havbruksnæringen har hatt som mål å drøfte hvordan Norge kan øke verdiskapingen ved å fremme en ny og forutsigbar politikk for kapasitetsvekst. Meldingen ble offentliggjort uken før Sjømat Norges årsarrangement i mars 2015, og ble drøftet både under medlemsmøtet og generalforsamlingen dette året. Havbruksmeldingen ble på nytt behandlet under generalforsamlingen i april 2016. Sjømat Norge har sammen med resten av havbruksnæringen vært gjennomgående kritisk til innretningen på det nye vekstregimet.

I løpet av 2017 har departementet arbeidet med å få ferdigstilt og implementert det nye regelverket, og den første evalueringen og fastsettelse av trafikklysene for hver av de 13 produksjonsområdene ble gjennomført høsten 2017.

I januar 2017 ble det gitt et hørings svar relatert til fleksibilitet. Her var det blant annet viktig for Sjømat Norge å sikre at det nye regimet i minst mulig grad skulle bidra til redusert fleksibilitet for våre bedrifter. To forhold var spesielt viktig – å få videreført det interregionale biomassetaket for de som driver med foredling, og at en tillatelse generelt skulle kunne benyttes i to tilgrensede produksjonsområder.

Det kom en tilleggshøring i mai, hvor departementet hadde behov for en ytterligere presisering av tilretteleggelse av fleksibilitet. Departementet ønsket også å komme med

retningslinjer for å beregne kapasitetsøkning for de som benytter seg av økt fleksibilitet og/eller unntaksregelen. Høringen illustrerte dilemmaet Sjømat Norge tidligere har påpekt om at det ville bli utfordrende å både ivareta fleksibilitet og være målrettet med tanke på produksjonsregulering basert på lusesituasjonen for de enkelte lokalitetene. Resultatet har blitt et regelverk som er omfattende og komplisert.

I mai kom de første indikasjonene på hvilke «trafikklys» de enkelte produksjonsområdene ville få. Den endelige konklusjonen kom i oktober, hvor to av områdene ble kategorisert som røde, tre som gule og åtte som grønne. Sjømat Norge har ved flere anledninger påpekt den store usikkerhet som er knyttet til bruk av modeller i fastsettelse av trafikklusene. Ekspertgruppen, som ga sin anbefaling til hvilken farge de ulike områdene burde få, påpekte også denne usikkerheten: *«Det er generelt høy usikkerhet knyttet til utvandringsforløp og utvandringsruter for vill laksesmolt i alle produksjonsområdene. Ekspertgruppen er samstemt i at overvåkingsdata har lavest usikkerhet og at de ulike modellene har høyere usikkerhet.»* Sjømat Norge har hatt og har dialog med Havforskningsinstituttet omkring denne usikkerheten og andre utfordringer med disse modellene.

I november kom departementet med en høring på hvordan veksten skulle gjennomføres i praksis. Hovedpunktene i høringen var:

- Grønne områder får tilbud om totalt 6% vekst.
- Etablerte aktører i grønne områder får tilbud om å vokse med 2% per tillatelse.
- Oppdrettere som er omfattet av unntaksreglene vil få tilbud om 6% vekst, uavhengig av hvilken farge produksjonsområdet har.
- Øvrig vekst skal tildeles gjennom auksjon.
- Totalt kan det nye systemet gi en vekst i produksjonskapasiteten på nærmere 24.000 tonn årlig.

I høringssvaret fra Sjømat Norge ble det blant annet påpekt at hvis ordningen med trafikklys skal fungere etter hensikten, må bedrifter som har bidratt til at et område blir grønt, gis tilgang til å kjøpe den veksten som blir gjort tilgjengelig. Sjømat Norge mente derfor at hovedvekten av veksten bør selges som økt MTB på eksisterende tillatelser og foreslår at bedrifter i grønt område gis tilbud om å kjøpe 4% økt MTB. De resterende 2% av veksten bør auksjoneres i form av nye tillatelser.

Havbruksfond

Sjømat Norge har i forbindelse med Havbruksmeldingen jobbet sammen med Nettverk for Fjord- og Kystkommuner (NFKK) om hvordan et fond skulle innrettes og hvordan inntektene fra dette fondet skulle fordeles. Det ble felles enighet om at Havbruksfondet skulle baseres på vederlaget innbetalt for vekst, og en fordelingsnøkkel primært basert på lokalitetskapasiteten i kommunene. Forslaget til Sjømat Norge og NFKK ble lagt til grunn for vedtakene som ble fattet i regjeringen i 2016.

I påvente av innbetaling til Havbruksfondet endret NFKK sin holdning til innretning på fondet og ønsker i tillegg en produksjonsavgift, som innbetales via en eksportavgift tilsvarende ordningen for markeds- og forskningsavgiften. Både Nærings- og fiskeridepartementet og Sjømat Norge argumenterte med at det nye vekstregimet vil virke fra oktober 2017, og at Havbruksfondet bør få fungere en stund etter den tid for å kunne evaluere innretningen. SV fremmet likevel et Dokument 8-forslag våren 2017 om at «Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 innføre et vederlag som går til kommunene, på 25 øre per kilo produsert laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen.» Forslaget ble behandlet i

Næringskomiteen hvor konklusjonen ble «Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og skal komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018». Fiskeriministeren konkluderte i sin utredning med at regjeringen ikke vil innføre en produksjonsavgift, fordi den blant annet er i strid med noen av våre internasjonale forpliktelser, herunder EFTA-konvensjonen og de fleste EFTA-frihandelsavtalene.

Sjømat Norge har vært tydelig på at organisasjonen er imot en produksjon/arealavgift, men ønsker at vederlaget for vekst i størst mulig grad bør gå til kommunene. Utfordringen med en produksjonsavgift med den innretning som antydnet er:

- at dette er en ekstra beskatning,
- at kostnadene vil være uforutsigbare hvis størrelsen på avgiften skal behandles for hvert statsbudsjett,
- at avgiftsnivået ikke gjenspeiler lønnsomheten til det enkelte selskap og vil gjøre næringen ytterligere sårbar for svingninger i markedspris,
- at den vil være konkurransevridende ved at norske selskap blir dobbeltbeskattet med både vederlag og produksjonsavgift i motsetning til konkurrenter i f. eks. Skottland som kun har den ene skatteformen.

Sjømat Norge forstår at havbrukskommunene kan oppleve at Havbruksfondet ikke gir forutsigbare inntekter og at det kan bli variasjon fra tildelingsrunde til tildelingsrunde på hvor store inntekter de får. Sjømat Norge mener dette kan løses ved at Havbruksfondet endres til et reelt fond. Med dagens organisering av fondet vil inntektene umiddelbart bli fordelt til havbrukskommunene. Som et reelt fond kan inntektene fordeles ut over tid og slik sikre kommunene jevne inntekter og også inntekter i eventuelle perioder med liten eller ingen vekst.

Representantforslag fra SV i Stortingets Næringskomite ville gitt årlige inntekter til kommunene på 300 millioner kroner. Anslag for salg av vekst i 2018 vil medføre betydelig høyere inntekter enn dette. Sjømat Norge mener at det derfor kan være fornuftig at kommunene får tildelt 300 millioner årlig i inntekter fra fondet. Dette gjør at fondet vil bygge seg opp og sikre kommunene forutsigbarhet med utbetaling også i perioder uten oppfylling av fondet.

Havbruk 2030

Under Sjømat Norges årsarrangement i 2017 ble det presentert et forslag til prosjekt som med utgangspunkt i forventninger til den fremtidige utviklingen av norsk havbruksnæring skal utforme et forslag til hvordan næringen skal forvaltes fra 2030. Prosjektet skal beskrive en plan for hvordan veksten i næringen skal reguleres, hvordan sjøareal til havbruksproduksjon skal forvaltes og hvordan et eventuelt områdesamarbeid skal organiseres. En fremtidig regulering skal bidra til at næringen er miljømessig-, sosialt- og økonomisk bærekraftig. Det ble nedsatt en styringsgruppe for prosjektet, som skal presentere sitt arbeid under generalforsamlingen i 2018.

Under Aqua Nor-messen ble bærekraftsmålene for prosjektet offentliggjort. Disse har tatt utgangspunkt i at Norge har sluttet seg til FN's bærekraftsmål. FN stiller opp 17 mål og 169 delmål som skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Land fra hele verden har vært aktivt involvert i arbeidet med å utforme målene, og mer enn åtte millioner mennesker har bidratt i prosessen.

Sjømat Norges visjon for havbruksnæringen er at «Norsk havbruk skal stå for verdens mest miljøvennlige produksjon av sunn mat. Vi skal levere sjømat, produksjonskompetanse og teknologi i verdensklasse. Gjennom bærekraftig produksjon og innovasjoner skal norsk sjømatnæring være Norges viktigste bidrag til å nå FNs bærekraftsmål.»

Visjonen skal realiseres gjennom følgende mål for miljømessig bærekraftig utvikling;

1. Havbruksnæringen skal ikke ha negativ effekt på artsmangfoldet.
2. Havbruksnæringen skal være en del av løsningen på klimautfordringen
3. Havbruksnæringen skal bruke havet på en måte som fremmer en miljømessig bærekraftig utvikling

Følgende mål er satt for den økonomiske- og sosiale bærekraftig utviklingen

1. Havbruksnæringen skal bidra til å øke verdens matvareproduksjon
2. Havbruksnæringen skal bidra til en positiv norsk samfunnsutvikling
3. Havbruksnæringen skal bidra til at levestandarden i verden bedres

Visjonsdokumentet for Havbruk 2030 ble presentert under Aqua Nor-messen i august. Adm. direktør Geir Ove Ystmark og oppdretter Vibecke Bondø i samtale med HKH Kronprins Haakon som var innom Sjømat Norges stand sammen med bl.a. fiskeriminister Per Sandberg og fiskeridirektør Liv Holmeffjord. Foto: Are Kvistad

Kompensasjons-MTB

I generalforsamlingen 2017 ble følgende vedtatt:

«... Generalforsamlingen foreslår følgende regelverksendringer for å avhjelpe selskap som er pålagt sanering på grunn av listeførte sykdommer. Dette er endringer som vil bidra til at berørte selskap delvis eller helt kan utnytte produksjonskapasiteten i tildelte tillatelser, og med det redusere det økonomiske tapet.....».

Sjømat Norges Produksjonsforum har arbeidet med innretning på en slik ordning og foreslo for Bransjegruppe havbruk og styret at det etableres en ordning hvor alle oppdrettere som blir pålagt sanering/stamping out fra det offentlige, må få kompensert den tapte produksjonen i form av en kompensasjons-MTB i en periode lang nok til å ta igjen tapet. Ordningen vil kun bidra til å redusere tapet som følge av sykdomsutbruddet. Sjømat Norge er i dialog med departementet om etablering av en slik ordning.

Arealtilgang

Arealtilgang er i dag en av de største begrensningene for videre utvikling av havbruksnæringen. Dette skyldes i stor grad en restriktiv holdning blant de regionale

myndigheter til å avsette areal som kan benyttes til havbruk. Regionlagene i Sjømat Norge har lagt ned en stor innsats i arbeidet med fylkeskommuner og kommuner, og med de interregionale planene som er i ferd med å utarbeides. Målet er å få størst mulig gjennomslag for at sjøareal som er godt egnet for havbruk, blir benyttet til matproduksjon.

Sjømat Norge har overfor Nærings- og fiskeridepartementet uttrykt sin bekymring ved at kommunene i sine kommunedelplaner for sjø og strandsone pålegger akvakulturvirksomhet krav som ligger utenfor deres myndighetsområde. For havbruksnæringen innebærer dette en mer kompleks og omfattende søknadsprosess, og vurderinger eksempelvis relatert til miljøpåvirkning som må saksbehandles av flere forvaltningsnivå. Sjømat Norge mener også at kommuner gjør vurderinger og fastsetter krav relatert til driftsformer som ligger utenfor eget kompetanseområde. Samtidig ser vi også en tendens til at flere kommuner stiller krav til reguleringsplaner som vil medføre at flere av de samme vurderingene må gjøres to ganger av forskjellige myndigheter og på ulike nivåer.

Forsvarets interesser

I hovedsak er det to områder hvor fiskeri- og havbruksnæringen og forsvaret kan ha kryssende interesser. Det ene er opptak/innhenting og bruk av informasjon om bunnforhold, dvs. kartlegging av havbunn, og det andre er forsvarets båndlegging av havområder for øvingsformål.

Tilgang til informasjon om havbunnen

Forsvarsdepartementet sendte ut høring om forslag til lov om opptak og bruk av informasjon om skjermingsverdige objekter, militære anlegg og områder og bunnforhold tidlig i 2017. Forut for dette hadde et utvalg levert en utredning om opptak og informasjon, hvor utvalgets «sivile» representanter ønsket at kartoppløselighet ned til 25m x 25m skulle være ugradert, mens forsvarets representanter ønsket en strengere holdning. Det er enighet om at kartdata grunnere enn 30m bør være ugradert.

Ny lov om opptak og bruk av informasjon om skjermingsverdige objekter, militære anlegg og områder og bunnforhold trådte i kraft 1. oktober 2017. Denne loven skal bl.a. hjemle en forskrift som skal omhandle forbudet tilknyttet informasjon om bunnforhold, en forskrift som enda ikke er kommet på høring. I prinsippet medfører dette at en må innhente tillatelse fra forsvaret for å kartlegge havbunn i en større oppløsning enn 50m x 50m, en tillatelse som erfaringsvis er lett å få.

Primært ønsker havbruksnæringen at dataene generelt er åpne for oppløsninger til 10m x 10m, samtidig som dette ikke utelukker åpenhet/tilgang til ytterligere detaljerte data der slik åpenhet ikke kommer i konflikt med rikets sikkerhet. 10m x 10m er også kravet til dokumentasjon i NYTEK-forskriften. Samtidig har vi forståelse for forsvarets behov ut fra den til enhver tid gjeldende sikkerhetsvurdering. Omtalte forskrift vil komme på høring neste år og saken vil bli fulgt opp med mål om å få tilgang til/kunne innhente data med en oppløsning som næringen har behov for.

Forsvarets båndlegging av havområder for øvingsformål

Forsvaret har store arealer i hav langs kysten som er båndlagt til øvingsformål. Forsvarets interesser i disse områdene kommer ofte i konflikt med fiskeri- og havbruksnæringens behov for arealer. For havbruksnæringen forsterkes problematikken ved at næringen har behov for mer eksponerte områder. Øvingsområdene er i bruk sporadisk og i mange tilfeller kan områdene være flerbruksområder under forutsetning av at det er god kommunikasjon og løsningsvilje mellom næring og forsvar. Det er også et spørsmål om forsvaret kan

frigjøre/åpne en del av øvingsområdene med bakgrunn i teknologiutvikling og behov. Sjømat Norge vil framover følge opp ovenfor forsvarsministeren og forswarets etater med mål om at forsvaret får en bedre forståelse for våre behov og at tilgang til arealer skal bli enklere.

I begge ovennevnte områder arbeider Sjømat Norge tett med Norges Fiskarlag med utgangspunkt i felles interesser. Dette skjer ved felles uttalelser og felles brev og at vi i fellesskap fronter disse sakene i relevante møter.

Marin Verneplan

Forslag om marint vern er et ledd i arbeidet med å verne et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. I mai 2001 ble det opprettet et rådgivende utvalg som har kommet med forslag om hvilke områder som bør inngå i verneplanen. Arbeidet har vært basert på eksisterende kunnskap og føringer i kystmeldingen. Utvalgets forslag er utgangspunktet for det videre planarbeidet. Utvalget har i alt vurdert 49 områder og anbefalt at 36 av disse blir tatt med i den pågående runden.

14 områder med kart og tilhørende forslag til forskrift har vært på høring i 2017, og er nå oversendt Direktorat for Naturforvaltning (DN). DN vil deretter sende tilråding til Klima- og miljødepartementet, og endelig vedtak om vern blir fattet ved kongelig resolusjon, og da er marin verneplan innført, med få muligheter til å påvirke eller endre. I høringen er det presisert at verneforskriftene åpner for at pågående aktiviteter i all hovedsak kan videreføres. Det er liten grunn til å tro at en dispensasjonsadgang til etablering av næringsvirksomhet som havbruk vil gis i et område underlagt marin verneplan, derfor har Sjømat Norge hatt områdebegrensning som hovedmål i vårt høringssvar.

Rensefisk

Bruken av leppefisk og rognkjeks (oppdrettet) har vært høy de siste årene, og har sannsynligvis bidratt vesentlig til god kontroll av voksne hunnlus, selv når nivået av bevegelige lus stiger. Innblandingsprosenten av rensefisk er betydelig høyere nå enn for noen år tilbake.

I 2017 ble det produsert og brukt ca. 30 millioner rognkjeks, og produksjonen er økende. Fisket etter leppefisk er regulert av myndighetene. Sjømat Norge er engasjert i arbeidet med å få et best mulig reguleringsregime. I 2017 ble ikke fisket etter leppefisk forhåndsregulert med en total kvote som året før, og det ble fisket tett på 28 millioner individer, noe som er ca. 7 millioner høyere enn i 2016. Tilgangen av leppefisk var tilfredsstillende og en fikk et roligere og bedre tilpasset fiskeri i 2017 enn i 2016. Fiskeridirektoratet foreslår totalkvote på 18 millioner leppefisk i 2018, men denne er enda ikke fastsatt.

Sjømat Norge er også part i minsteprisforhandlingene for leppefisk. I prisforhandlingene fikk vi gjennomslag for en prisendring som dreide fisket mot de artene som gjør mest nytte i laksemerdene.

Blåskjell

Sjømat Norge organiserer de største blåskjelldyrkerne i Norge. Blåskjellnæringen er i hovedsak lokalisert i Åfjorden i Sør-Trøndelag, Nordland og Hordaland. Dette er ei viktig distriktsnæring, som leverer kvalitetsskjell på det norske markedet. I 2017 vil det bli produsert omlag 1.400 tonn, hvor ca. 20% går til eksport til land som Kenya, Polen, De Baltiske stater, Jemen og Japan.

Akvakulturregelverket i Norge er i hovedsak skrevet for laks- og ørretproduksjon, hvor en

stadig større del av dette regelverket nå også blir gjeldende for blåskjell. Det er viktig at blåskjelldyrkerne har konkurransedyktige vilkår og et regelverk som er tilpasset den måten skjell dyrkes på i Norge. Sjømat Norge har derfor i samarbeid med blåskjelldyrkerne satt i gang et arbeid for å gjennomgå dette regelverket med det formål å få en dialog med myndighetene om en tilpasning av dagens akvakulturregelverk til blåskjellproduksjon.

Teknologi og service

I 2016 utvidet Sjømat Norge medlemstilbudet til også å omfatte teknologi- og servicebedriftene. Styret opprettet en egen sektorgruppe for disse medlemsbedriftene. Målet er å sikre gode rammevilkår og bidra til økt forståelse for potensialet som ligger i teknologi- og servicebedriftene i sjømatnæringen. Stagnasjon i norsk havbruk rammer investeringsvilje og innovasjon. For å kunne utvikle nye, effektive og bærekraftige løsninger, må det ligge forutsigbarhet og investeringsvilje i bunnen. I 2017 er enda flere av selskapene som leverer varer og tjenester til sjømatnæringen blitt medlemmer i Sjømat Norge.

Det ble i 2017 satset spesielt på medlemskap også for brønnbåtrederier og servicebåtrederier og det ble ansatt en person som skal ha ansvaret for disse medlemmene som er innlemmet i sektor teknologi og service. Det er i 2017 jobbet mye med å få på plass tariff for brønnbåtrederier og servicebåtrederier. Dette arbeidet er nærmere beskrevet under kapittel for arbeidsliv.

Standard Norge har i 2017 startet arbeidet med revisjon av NS 9415 og Sjømat Norge er aktivt med i dette arbeidet. Vi jobber tett sammen med både representanter i havbruksbedriftene og teknologi- og servicebedriftene for å kunne gi best mulig faglige innspill i dette arbeidet, noe som er et godt eksempel på nytten ved å ha teknologi- og servicebedriftene som medlemmer i organisasjonen.

Den 30. november 2017 ble det arrangert et lukket medlemsmøte i Trondheim etterfulgt av den åpne Teknologi- og service konferansen 2017. På konferansen var det innlegg fra havbrukssektoren inkludert leverandørsiden, forvaltningen og fra stortingsrepresentanter og regjeringen. Konferansen ble avsluttet med en politisk debatt.

Regionlagene

Sjømat Norge har tre regionale havbrukslag med direkte organisasjonsmessig tilknytning til Bransjegruppe havbruk. Administrasjonen ivaretas av regionsjefene som er underlagt Sjømat Norges totalbudsjett og berører derfor ikke lagenes økonomi. Årsregnskapene for havbrukslagene legges frem på generalforsamlingen i Sjømat Norge.

Alle havbrukslagene har gjennom årene hatt støttemedlemmer. Mange av disse har valgt å bli ordinære medlemmer som del av Sektorgruppe teknologi og service omtalt ovenfor. Bedrifter som kvalifiserer til medlemskap i denne sektorgruppen har fra og med 1. januar 2017 ikke lenger anledning til å være kun støttemedlem.

I det følgende gis det et sammendrag av årsmeldingene fra regionlagene.

Sjømat Norge Havbruk vest

Sjømat Norge Havbruk vest er ett av tre regionlag for medlemmer av Sjømat Norge tilknyttet verdikjede havbruk i kystfylkene fra svenskegrensen til Stadt. Regionlaget hadde ved utgangen av året 44 medlemsbedrifter, herav 38 lakse- og ørretprodusenter innenfor matfisk, settefisk og rensfisk, to selskaper som driver med andre arter og fire selskaper innen

forskning, utdanning mv. Medlemsmassen omfatter ca. 60% av alle matfiskkonsesjoner i regionen. For settefiskproduksjonen er den prosentvise medlemsandelen noe større.

Regionlaget hadde tidligere 12–15 støtte-medlemmer. Fra årsskiftet 2016/2017 er det kun fire støtte-medlemmer. Økonomisk bidrag fra støtte-medlemmene var i 2017 på kr 60.000, en nedgang fra kr 160.000 året før.

Arbeidsutvalgets møter og saker

Regionlaget har i 2017 vært ledet av et arbeidsutvalg bestående av leder Geir Magne Knutsen, Stein Ove Tveiten, Erik Osland, Sveinung Sandvik og Veronica Sandnes.

Arbeidsutvalget har avholdt fire fysiske møter og ett telefonmøte i 2017, og det er behandlet 28 saker. I tillegg er det god epostkontakt i arbeidsutvalget. De fleste saker som er viktige for havbruksbedriftene på Vestlandet har også relevans i resten av landet. En del av Arbeidsutvalgets arbeid går derfor ut på å gjennomgå og diskutere saker som senere skal diskuteres og avgjøres i Bransjegruppe havbruk.

Av viktige saker i denne sammenheng kan nevnes:

- Stortingsmelding om nytt forvaltningssystem for vekst/økt produksjonskapasitet
- Reguleringsregime for produksjon – kompensasjons-MTB
- Rømmingsproblematikk – rømmingsutvalg – Fiskeridirektoratets forslag til rømmingsforebyggende strategi
- Luseproblematikken, herunder hørings svar til forslag om ny lakselusforskrift
- Mattilsynet sin rolle med utgangspunkt i krav og pålegg som sendes ut
- Vilårsrevisjon av nasjonale laksevassdrag – innspill til tiltak som forbedrer forhold for laks i elv
- Sporbarhetssystem for laks
- Prosjekt havbruk 2030
- Arbeid med regelverk for arbeids- og servicefartøyer i næringen
- Sjømat Norge sin rolle i PD-områder

Av mer regionale saker som AU har behandlet kan nevnes:

- Arealtilgang herunder kommunale arealplaner og kystsonoplanarbeid i flere områder i regionen
- Reguleringsregime for fiske etter leppefisk i 2017 og forberedelse til forvaltningsregime 2018
- Marine Verneområder
- Oppheving av soneforskrift for Rogaland og Hordaland
- Felles havbruksforvaltning i ny Vestlandsregion
- Programarbeid til medlemsmøte og fellesmøte med forvaltningen
- Kommunikasjonsarbeid i regionen

Utenom møtene er både administrasjon, Arbeidsutvalgets medlemmer og flere andre i medlemsbedriftene engasjert i utvalg og komiteer innenfor næringsutvikling, forskning og utdanning eller andre sammenslutninger hvor de representerer hele eller deler av næringen både i regionen og nasjonalt. Leder i Arbeidsutvalget er medlem i Bransjegruppe havbruk i Sjømat Norge. I tillegg er to av regionens medlemsbedrifter representert i Bransjegruppe havbruk. Dette knytter sterk sammenheng mellom saker og aktivitet i regionslaget og den nasjonale aktiviteten i organisasjonen.

Medlemsaktiviteter

Floraen av aktuelle møter og konferanser for og i havbruksnæringen som representanter fra arbeidsutvalg og administrasjon i regionlaget har deltatt på har vært stor også i 2017. Regionlaget har i egen regi arrangert årsmøte på Solstrand i februar 2017, og det tradisjonelle høst-/julemøtet i Bergen i november. Laget har også en rolle i AqKva-konferansen som arrangeres i januar hvert år.

Mange av medlemsbedriftene har engasjert seg sterkt i arbeidet med lusebekjempelse og andre fellestiltak som felles fiskehelsenettverk, lusetelleteam, mfl.

I 2017 ble det arrangert leppefiskkonferanse i samarbeid med AqKva, og innsatsen på dette området har utviklet nettverk som arbeider med utveksling av informasjon om bruk av leppefisk, utfisking, overvintring og dessuten kunngjøring av forskningsresultat omkring leppefisktema, regelverk mv. Arbeidet med rensefisk blir stadig viktigere og er inne i en positiv utvikling.

Det har vært avholdt to rømmingssikringsskurs for hhv matfisk- og settefiskprodusenter på Vestlandet i 2017 hvor i alt 200 personer deltok.

Politisk arbeid

For å møte kommende stortingsrepresentanter, har regionlaget sammen med regionapparatet til NHO deltatt på møter med stortingskandidatene hos bedrifter i både Hordaland samt Sogn og Fjordane. Flere stortingskomiteer og sentrale stortingspolitikere og statsråder har besøkt medlemsbedrifter i 2017 for å innhente kunnskap om bedrift og bransje.

Også i 2017 deltok administrasjonen på Solamøtet, som er NHO sitt nyttårsmøte i Rogaland, og på fylkesordførerne sine nyttårsmøter både i Rogaland og Hordaland.

Utover dette er det jevnlig kontakt med politikere og forvaltning på alle nivå i Vestlandsregionen.

Også i 2017 pågikk det arbeid med felles kystzoneplaner i regi av fylkeskommunene både i Rogaland og i Hordaland. Kystzoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger ble vedtatt i oktober. Planen ble ikke slik havbruksnæringen hadde håpet på, og det igangsettes arbeid med sikte på å hindre iverksettelse av planen før den er vesentlig forbedret.

Prosjektarbeid

Ved innføringen av trafikklysordningen i 2017 ble bedriftene i produksjonsområdene 3 og 4 som i hovedsak omfatter Hordaland og Sogn og Fjordane, ikke tildelt vekst. Bedriftene i disse produksjonsområdene har igangsatt et prosjekt for å legge til rette for vekst etter neste vurdering i 2019. Regionlaget i vest bidrar i prosjektet.

Administrasjonen utfører fremdeles noe arbeid for Hordaland Fiskehelsenettverk og for Hardangerfjordlauget, begge viktige fellesprosjekt i regionen. For øvrig samarbeider regionlaget med andre regionale og nasjonale nettverk der det er naturlig.

Prosjektet Lusalaus som ivaretas av FOMAS har eget regnskap. Den administrative funksjonen ivaretas av regionlaget. Det regionale arbeid med lusekoordinering finansieres fra år til år ved innbetaling fra bedriftene i regionen. Også når det gjelder det felles fiskehelsearbeidet i Hordaland, HFN, har regionlaget utfakturert kostnaden til deltakerne og utbetalt honorar til Fomas som utfører dette arbeidet.

Fartøydrift

Bygge- og tilsynsforordning for mindre lasteskip trådte i kraft fra 01.01.2015 og det medfører at alle fartøy fra 8 meters lengde og oppover underlegges myndighetskrav. Kvalifikasjons- og sertifikatforordningen er under revisjon og vil tre i kraft en gang i 2018. Denne medfører at fører av alle fartøyer over 8 meter må ha sertifikat. Forordning om sikkerhetsstyringssystem for mindre fartøyer ble innført i 2017 og de fleste arbeidsbåter i havbruksnæringen er omfattet av dette.

Det nye fartøyregelverket stiller nye krav til havbruksbedriftene og Sjømat Norge har gjennom flere år arbeidet for å få et regelverk som er best mulig tilpasset havbruksnæringen. Regionsjef i region Vest har inntil høsten 2017 hatt nasjonalt ansvar for Sjømat Norges arbeid på dette området, og overlot det da til nyansatt person i Sjømat Norge som skal ha rederidelen av sjømatnæringen som arbeidsoppgave, se omtale under kapittel Arbeidsliv.

Lusebekjempelse

For de to nordligste fylkene har situasjonen i 2017 vært ganske lik den vi hadde i 2016. Dette gjelder både med tanke på behandlingsmetoder (mye termisk avlusning), og lusenivå. Rogaland har hatt en større endring fra i fjor til i år med hensyn til avlusningsmetoder.

Lusenivå i form av Voksne hunnlus hittil i 2017, sammenlignet med de tre forgående år:

Hele Vestlandet:

Jevnere nivå i år enn i de tre forgående år, og siden juli et lavere nivå (bortsett fra det meget lave nivået i august/ september 2015). Altså en viss forbedring. Også når det gjelder overskridelser av 0,5-grensen for voksne hunnlus har vi sett en forbedring.

Sogn og Fjordane:

Lå i øvre sjiktet første halvår (sammenlignet med tallene i de tre forgående år), men har siden august i hovedsak ligget lavere i år enn i de forgående år (unntatt i aug./sept. 2015). Fortsatt en del større svingninger (spesielt for bevegelige lus), vanligvis et resultat av litt sein behandling i forhold til kjønnsmodne hunnlus, slik at områder resmitter.

Hordaland:

Har i hovedsak ligget i nedre sjiktet sammenlignet med de tre forgående års forholdsvis høye nivåer (unntak: aug./sept.2015, da var nivået svært lavt). Forholdsvis små svingninger, dels som et resultat av at mange har fulgt strategien med å avluse på lave nivå.

Rogaland:

Har i hovedsak ligget i øvre sjiktet de to siste årene, sammenlignet med 2014 og 2015. Det har sannsynligvis sammenheng med at effekten av medikamentell avlusning avtok markert i 2016, ett til to år senere enn i Hordaland og nordover. Bruken av pyretroider og trident hold seg betydelig lengre i Rogaland enn i Hordaland, og overgangen til først Hydrogenperoksid deretter ikke-medikamentell behandling kom senere i Rogaland enn i Hordaland.

Utfordringer:

Dårlig gjellehelse har i flere områder ført til forsinkelser i avlusninger sensommer/høst. Utsettelse med behandling noen dager/uker har igjen gitt lokalt stort smittepress i disse områdene. Gjellestatusen skyldes ikke kun AGD, men er sammensatt. Derfor er det ikke alltid mulig å behandle mot gjelleplagene. I de tilfeller der dårlig gjellehelse kombinert med

stigende lusetall førte til forsert utslakting, ble gjerne lusepresset stort før utslaktingen kunne fullføres.

ILA-utbrudd: I alt har det vært tre påvisninger av ILA i ulike områder (Hordaland og Rogaland), i mai- august. Dette ga dessuten indirekte utfordringer for lusestrategien. Utnyttelsesgraden av brønnbåter og andre behandlingseenheter for termisk avlusning ble redusert grunnet smitterestriksjoner rundt ILA-områdene (krav til karantene eller slipping).

Nasjonale Laksefjorder

I 2017 ble arbeidet med evaluering av ordningen med Nasjonale Laksefjorder påbegynt og utfallet av denne evalueringen har stor betydning for vår region hvor mange fjorder er båndlagt som Nasjonale Laksefjorder. Regionlaget vil ha et særlig fokus på denne saken.

Utviklingskonsesjoner

I 2017 har mange av bedriftene i regionen søkt utviklingskonsesjoner. Behandlingen av søknadene har vært omfattende og det ligger fortsatt mange ubehandlede søknader hos Fiskeridirektoratet. Foreløpig er det ikke tildelt mange utviklingskonsesjoner i region vest. Tildeling av utviklingskonsesjoner vil ikke gi inntekter til vertskommunene.

Sjømat Norge Havbruk midt

Sjømat Norge Havbruk midt er ett av tre regionlag for medlemmer av Sjømat Norge tilknyttet verdikjede havbruk. Regionen omfatter fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.

Laget hadde ved utgangen av beretningsåret 29 hovedmedlemmer inkludert to skjellmedlemmer. Medlemsmassen omfatter i stor grad matfiskoppdrettere og settefiskprodusenter, men blant medlemsmassen finnes også avlsselskap, rognkjeksprodusent, videregående skoler, kultiveringsanlegg og veterinærmedisinsk forsøksstasjon. Av regionens matfiskanlegg er ca. 60% medlemmer i laget. Oppdrettsnæringen sør i Møre og Romsdal er ikke medlemmer, det er også dårlig medlemsdekning hos bedrifter som innehar opp til fire konsesjoner.

Ved inngangen av 2017 hadde laget fire støttemedlemmer.

Arbeidsutvalget

Regionlaget midt har i 2017 vært ledet av et arbeidsutvalg bestående av leder Alf Jostein Skjærvik, nestleder Stig Nidar Selvåg, Morten Strøm, Arnt Kjønhaug og John-Ove Sinkaberg. Arbeidsutvalget har avholdt fire møter og behandlet 20 saker. Det har også vært avholdt to medlemsmøter og to møter hvor alle havbruksbedrifter i regionen var innkalt.

Årssamlingen ble gjennomført på Scandic Hell hotell 1. – 2. mars i samarbeid med NCE Aquatech Cluster. Arrangementet ble avholdt som et felles fagmøte hvor gjester og medlemmer deltok og egne årsmøter for medlemmene. Det var god interesse for samlingen med i ca. 100 deltakere.

Arbeidsutvalgets medlemmer har vært involvert i flere saker for laget, blant annet i en rekke prosjekter, politiske møter, saker for Sjømat Norge sentralt og arbeidet med rammebetingelser og næringspolitikk. Arbeidsutvalgets medlemmer, særlig leder, har lagt betydelig med engasjement og arbeid i vervet for laget.

Aktiviteter

Nasjonal Transportplan ble behandlet og vedtatt i beretningsåret. Regionlaget er medlem av Vegforum Trøndelag og gjennom dette samarbeidet arbeides det aktivt for bedret infrastruktur og logistikk i regionen. Møte med politikere og politisk påvirkning er en viktig del av arbeidet. For havbruksnæringen i regionen er bedre veistandard fra Ytter-Namdalen og Øyrekka i Sør-Trøndelag inn til E 6 av særs stor viktighet. Det har vært arbeidet med realiseringen av planene om sjøtransport fra Rørvik, via Hitra til Danmark. Havbrukslaget har ikke som organisasjon vært direkte involvert i dette, men følger arbeidet. Ruten er ikke realisert enda.

Regionlaget er aktivt involvert i oppfølgingen av vanddirektivet i regionen og gjennomføringen av tiltaksplanene der det er relevant for næringen. Arbeidet vil bli mer fokusert i 2018.

Marin strategi Trøndelag er et samarbeidsforum mellom fylkeskommunene, kommunene, politikere og næringen og har som mål å bidra til utvikling innen blå sektor gjennom aktivitet hver for seg eller i samarbeid/samhandling. Blant annet er det tatt initiativ til blå-grønt samarbeide hvor et helhetlig syn på bioøkonomi ligger i bunn. Intensjonen er å initiere prosjekter som vil være av felles nytte for skog, jord og sjø. Teknologiutvikling og slambehandling er eksempler på dette.

Laget er medlem i flere næringsforeninger og bygger gjennom dette relasjoner som er strategisk viktig. Arrangementer i regi av Kristiansund og Nordmøre næringsforum, Marin Samhandlingsarena Ålesund og Næringsforeningen i Trondheimsregionen er viktige arenaer for informasjon og relasjonsbygging hvor regionlaget er til stede.

I beretningsåret er det også blitt tatt initiativ til en oppgradering og utvidelse av strømodellering i hele området.

Politiske aktiviteter

En av havbrukslagets viktigste oppgaver er å skape interesse og ønske om å videreutvikle havbruksnæringen regionalt. Det arbeides derfor mye med å informere om havbruksnæringen, og ikke minst næringens betydning både regionalt, nasjonalt og globalt. Det er mangel på kunnskap både om hvordan moderne havbruk drives, og det betydelige arbeidet som gjøres for å sikre en både miljømessig, økonomisk og sosial bærekraftig utvikling. Målgruppen for dette arbeidet er både nasjonale og regionale politikere, og forvaltningen.

Gjennom året legger medlemsbedriftene ned et betydelig arbeid med å legge til rette for besøk av politikere fra regjering og storting og slik informere om hvordan havbruk drives og gi et innblikk i de utfordringer og muligheter næringen har. Medlemmene har også en utstrakt kontakt med fylkespolitikere både i besøkssammenheng og i forbindelse med aktuelle saker. Laget deltar også i viktige fora og samlinger i regi av NHOs regionapparat hvor næring, stortingspolitikere og fylkespolitikere deltar. Dette er fora og samlinger hvor en både i plenum og i mer uformelle samtaler tar opp viktige saker for næringen.

Som de første i Norge skal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylke slås sammen til ett fylke med virkning fra 2018. Vi vil dermed få én administrasjon og ett fylkesting. Regionlaget har tidligere spilt inn mulighetene for en mer samordnet havbruksforvaltning i regionen i det nye fylket. Marin strategi Trøndelag ledes av næringspolitikere fra de to fylkene, og som medlem av utvalget har vi stor mulighet for innflytelse.

Arealtilgang

I løpet av beretningsåret er Interkommunal plan for Romsdalsfjorden 2017-2024 vedtatt av kommunene Midsund, Molde, Nesset, Rauma og Vestnes. På Nordmøre har kommunene Aure, Averøy, Eide, Gjemnes, Halså, Kristiansund, Nesset, Smøla, Sunndal, Surnadal og Tingvoll gått sammen i prosjektet «Interkommunal kommunedelplan for sjøområdene på Nordmøre». Prosjektet er ferdigstilt og hadde som målsetting å få laget en regional plan for bruk av sjøareal på Nordmøre for et sammenhengende og dynamisk fjord- og kystsystem. Kommunene i Ytter-Namdalen har etter gjennomføringen av et forprosjekt, vedtatt å gå sammen om en felles kystsoneplan. Arbeidet vil bli satt i gang i 2018. Utover dette er det også arbeidet med kystsoneplaner i andre kommuner som ikke er en del av disse samarbeidsformene. Det er også relevant å nevne at HI i samarbeid med Hitra og Frøya har satt i gang et prosjekt med utgangspunkt i lokal forvaltning.

Regionlaget er på en eller annen måte deltagende i alle disse prosessene med blant annet innspill, høringer og møtedeltakelse. Gjennom god involvering i planprosessene har næringen i større grad enn før fått en forståelse for sine behov.

I Nesset kommune på Nordmøre er det bergverksinteresser som ønsker å anlegge et deponi for farlig avfall. Avfallet vil bli transportert inn via sjø fra Sør—Norge og deler av Europa. Fra sjømatnæringens ståsted er dette ikke forenlig med at det drives matproduksjon/høsting i området. I fjorden hvor dette er tenkt plassert produseres det i dag ca. 12.000 tonn laks, noe som vi mener ikke vil være aktuelt hvis deponiplanene gjennomføres. Nesset kommune har sagt seg interessert i en slik etablering, mens alle kommunene rundt er negative. Direkte vil dette berøre arealtilgangen til to havbruksbedrifter. I samarbeid med lokale politikere, kommuneforvaltning og interessegrupper arbeider vi aktivt for å hindre denne etableringen.

I november arrangerte Møre og Romsdal Fylkeskommune sammen med Fylkesmannen i Møre og Romsdal en nasjonal planleggingskonferanse. Det var stor interesse for konferansen og Sjømat Norge var en av foredragsholderne.

Rekruttering

Næringen vil ha et økende behov for nye medarbeidere, samtidig som kravet til kompetanse forandrer seg. Som en konsekvens av dette har havbrukslaget i flere år arbeidet for rekruttering fra undervisningsinstitusjoner i regionen. Samarbeidet universitet - næring har stor betydning for rekruttering og satsing på etterspurt kompetanse.

Et tett samarbeid med regionens videregående skoler medfører at elever får tilgang til praksisplasser og at næringen gir signaler om kompetansebehov. NTNUs prosjekt «Brohode havbruk 2050» (en fortsettelse og videreutvikling av «Brohode Frøya») har fått godkjent Kapasitetsløft-søknaden; Forskningsrådet bevilget 11,3 millioner for tre år med muligheter for bevilgning i ytterligere tre år. Målet er kompetanseheving begge veier, akademia - næring. Regionlaget er samarbeidspartner med NTNU.

Blått kompetansesenter som er et samarbeid mellom fylkeskommunen, Guri Kunna videregående skole og næringslivet er et satsingsområde som betyr mye for rekruttering og samarbeid i hele regionen. Ved siden av servicebedrifter, fiskehelsetjeneste, næringssselskaper har også nasjonale kompetansesentre som bl.a. HI, VI, NMBU knyttet seg opp mot Blått kompetansesenter, noe som bidrar til økt aktivitet med utgangspunkt i regionen.

Se øvrig omtale under kapittel for Kompetanse-utdanning-rekruttering.

Professorat

Et bedriftsprofessorat ble etablert i 2014 og stillingen ble besatt i november samme år. Professoratet er finansiert av næringsbedrifter og næringsrelaterte bedrifter i Midt-Norge for fem år. NTNU har forpliktet seg til å videreføre professoratet etter næringens finansieringsperiode. For en videre oppbygging av et fagmiljø som er sterke på miljøforskning og miljøspørsmål i forbindelse med påvirkning fra næringen, har det vært viktig at professoratet ble etablert.

Det er etablert en «task force lus» hvor flere mastergradsstudenter og post.doc. studenter arbeider sammen. Flere mastergradsstudenter er finansiert av næringen. Disse arbeider blant annet med problemstillinger som bedriftene har spilt inn. Det er etablert en styringsgruppe hvor næringen er deltaker og gruppen har som mål å bidra med kunnskapsoppbygging og løsninger når det gjelder lusebekjempelse. Gjennom videreutvikling av dette samarbeidet og tett dialog mellom akademia og næring vil bedriftsprofessoratet og aktivitetene som settes i gang rundt dette være et aktivum for midtnorsk havbruk samtidig som det vil bidra til å bygge kompetanse og et sterkt fagmiljø ved NTNU.

Beste Praksis/Soneprosjektet

Soneprosjektet ble etablert med formål å "Organisere produksjonen med den hensikt å gjøre havbruksnæringen robust med tanke på å hindre spredning av agens, og som et virkemiddel for å kontrollere agens som er negativt for fiskehelse og miljø". Prosjektet er forankret i Marin Strategi Trøndelag, og er i beretningsåret videreført gjennom prosjektet «Beste praksis». Åkerblå har hatt prosjektledelsen og det er i tett samarbeid med næringen utarbeidet prosedyrer/beste praksis for bruk og kontroll av brønnbåter og annet utstyr som går mellom soner og lokaliteter og en slakteristandard. Prosjektet har vært finansiert i hovedsak av næringsutøverne og en videreføring av prosjektet vil være avhengig av videre initiativ fra næringsutøverne. Prosjektet har betydning for blant annet risikohåndtering og risikominimalisering i næringen, samt at det settes fokus på biosikkerhet og velferd.

Fiskehelse

Med bakgrunn i lusesituasjonen de to siste årene, spesielt 2015, er det lagt ned et betydelig arbeid i effektive bekjempelsesstrategier. Det er investert betydelige beløp for å øke kapasiteten for mekanisk avlusing i hele regionen. Denne kapasitetsøkningen, videreutvikling av mekaniske metoder og et fungerende samarbeid mellom forvaltning har medført at regionen har hatt kontroll på lusesituasjonen i beretningsåret. Ved overgang til utstrakt bruk av rensefisk og mekanisk behandling har bruken av medikamentell behandling gått betydelig ned.

Som tidligere har næringen i tett samarbeid med fiskehelsetjenesten oppdelt regionen i utsettsoner hvor næringen samarbeider om å sette ut forskjellige årsklasser i begrensede geografiske områder. Områdene blir brakklagt i lengre perioder mellom årsklasseutsettene.

Pancreas Disease (PD) har skapt mye diskusjon i næringen. Det er etablert en forvaltningsgrense mellom Nord- og Sør-Trøndelag, ved Buholmråsa. Forvaltningsmessig vil påvisning/utbrudd av SAV 2 mellom denne grensen og Hustadvika bli bekjempet gjennom tiltak hvor fisken som hovedregel kan bli stående. For SAV 3 i dette området og SAV 2 nord for området vil stamping out kunne bli brukt som tiltak. Med bakgrunn i påvisninger/utbrudd av SAV 2 i Nord-Trøndelag mener næringen at stamping out ikke er et proporsjonalt tiltak i forhold til kost/nytte. I arbeidet med høring til ny nasjonal PD-forskrift ga næringen innspill om at grensen for bekjempelsessone og observasjonssone burde flyttes til nord for Bindalen. En ville med dette kunne få en mer samordnet og effektiv bekjempelse av eventuelle

påvisninger/utbrudd. Dessverre fikk en ikke gjennomslag for dette. Ved påvisninger/utbrudd blir det nå laget egne kontrollområdeforskrifter for bekjempelse i påvisningsområder. Med bakgrunn i de påvisninger som har vært er det nylig fastsatt en ny kontrollområdeforskrift som stort sett omfatter hele produksjonsområde 7. Både PD i seg selv, men også forvaltningen av PD, medfører store utfordringer for bedriftene. Næringen har likevel en god dialog med myndighetene og vil gjennom denne dialogen arbeide for en mer forutsigbar og bærekraftig bekjempelsesstrategi hvor hovedmålet er å ikke få påvisninger/minimalisere påvisninger/utbrudd og hindre videre spredning nordover på en slik måte at næringen kan videreutvikles.

Yersiniose har blitt mer problematisk siste året med flere påvisninger/utbrudd. Dette var før en sykdom som oftest ble påvist i ferskvannsfasen, mens den nå også blir påvist i sjøfasen. Selv om den kan behandles, er det en målsetting å finne årsakene til hvorfor den er blitt mer vanlig slik at en igjen kan minimalisere betydningen av den. Noe som også har betydning for antibiotikabruken i næringen, som en ønsker lavest mulig.

ILA er blitt påvist i to stamfiskanlegg.

Laksesamarbeid i Trøndelag

Prosjektet Laksedialog Trøndelag har vært et prosjekt med formål å få en bedre forståelse mellom de tre laksenæringene sjølaksefiske, elvefiske og havbruk. Prosjektet har omfattet Sør-Trøndelag som har flere nasjonale betydelige lakseelver samtidig som regionen har en levende sjølaksefiske-kultur og en betydelig havbruksnæring. Gjennom dialogmøter har en informert hverandre og dannet grunnlaget for en felles forståelse med laks som utgangspunkt. I beretningsåret har en arbeidet videre med dette og sammen videreført prosjektet i det som nå heter «Laksesamarbeid Trøndelag - grunnlaget for økt næringsutvikling». Det er utarbeidet en skisse til et større hovedprosjekt som ble omsøkt hos fylkeskommunen. Sør-Trøndelag fylkeskommune har gitt midler til felles informasjonstiltak/kunnskapsdeling, og videre konkretisering og forankring av et hovedprosjekt. Dette vil de tre næringene arbeide videre med i 2018.

Forvaltning mm

Sjømatnæringen har et godt samarbeid med de forskjellige forvaltningsgrenene i regionen.

Regionen er kjent for dyktige havbruksbedrifter med stor innovasjonskraft, noe som gjenspeiler seg i at to av de første utviklingskonsesjonene som ble gitt har sin opprinnelse i regionen. Havmerden som er den første utviklingstillatelsen som ble gitt, ble operativ i september 2017. Aquatraz vil bli operativt neste år.

I oppfølging av den såkalte vekstmeldingen er produksjonsområde 5 og 6 (Møre & Romsdal og Sør-Trøndelag) satt til gult, mens produksjonsområde 7 (Nord-Trøndelag og nordover til Bindal) er satt til grønt. Endelig forskrift vil komme på nyåret og intensjonene er at den skal danne grunnlag for en mulighet til en beskjedent vekst i produksjonskapasiteten i regionen.

Sjømat Norge Havbruk nord

Sjømat Norge Havbruk nord er ett av tre regionlag for medlemmer av Sjømat Norge tilknyttet verdikjede havbruk. Regionen omfatter Nord-Norge sør til Trøndelag.

Laget har ved utgangen av året 43 medlemmer.

Regionlaget har i 2017 gått fra 20 til 8 støttemedlemmer som hver betaler 15 000,- i årsavgift, og et halvt støttemedlem (kun årssamlingdeltakelse) som betaler 10 000. Støttemedlemskap i nord har gitt en inntekt på kr 160.000 for 2017.

Arbeidsutvalget

Regionlaget har i 2017 vært ledet av et arbeidsutvalg bestående av leder Tor Anders Elvegård, nestleder Odd Strøm, Snorre Jonassen, Maria Sparboe og Roy Alapnes. I tillegg har 1.vara Line Ellingsen deltatt på flere møter og saker gjennom året. Arbeidsutvalget har hatt seks møter i 2017, tre av disse pr telefon. Vi har i tillegg hatt en rekke kortere telefonmøter for oppfølging tidligere saker, enkeltsaker eller der vi har måttet ta en rask avgjørelse.

Arbeidsutvalgets medlemmer har vært involvert i flere saker for laget, blant annet i ulike prosjekter, saker for Sjømat Norge sentralt og arbeidet med rammebetingelser og næringspolitikk. Arbeidsutvalgets medlemmer, særlig leder, har lagt betydelig med engasjement og arbeid i vervet for regionlaget.

Konkrete saker som laget har jobbet mye med i 2017:

- Stortingsmelding 16, om vekst
- Øvrig arbeid for å sikre gode rammebetingelser
- Vannregionutvalget/ vanddirektivet, høring regionale forvaltningsplaner.
- Ulike verneplaner, særlig fokus på Marin Verneplan
- Fiskehelse og lus
- Miljø saker
- Utdanningsmesser og studentarrangementer i regionen.
- Nasjonal Transportplan og øvrig arbeid med samferdsel
- Omdømmearbeid
- Ringvirkninger og samfunnsregnskap
- Kystsoneplaner/arealplaner.
- Rådgivning studenter

Medlemsmøter:

Regionlaget gjennomførte årssamling i Tromsø 12. Januar 2017, med nær 400 registrerte deltakere. Møtet ble arrangert i forkant av Ewos Nyttårskonferanse. Dette er to separate møter med hvert sitt adskilte program, men vi ser nytten av å legge disse møtene påfølgende dager for å samle havbruksnæringen på nyåret.

På Svolværmøtet 29. – 30. mai, på Anker Brygge, som kun er for medlemmer og støttemedlemmer, tok vi opp tema særlig innen fiskehelse, i tillegg til faste poster rundt regelverk og handelspolitiske saker. Disse møtene er nyttige, da vi har god tid til dialog og solid takhøyde for diskusjoner.

Høstmøtet 2017 hadde Havbruk 2030 som hovedtema, og ble holdt i etterkant av Leverandørindustriens Nordområdekonferanse i Bodø 9. november. Møtet hadde 66 påmeldte, kun medlemmer.

Nord i sør

Nord i Sør 2017 ble arrangert i Oslo 9. januar. Regionlaget ble invitert inn i dette samarbeidet i 2016, og 2018 blir tredje gang vi er med. Arrangører er NHO Reiseliv, Norsk Olje og Gass, Sjømat Norge, NHO Arktis og NHO Nordland.

Nord i Sør har i løpet av det siste tiåret befestet sin posisjon som den viktigste nordnorske møteplassen utenfor landsdelen. Her samles ledere for næringsliv, politikk, organisasjoner og offentlige institusjoner. Nord i Sør er en bred næringslivskonferanse som dekker alle aspekter av nordnorsk næringsliv.

Politiske aktiviteter

Medlemsbedriftene gjør et solid og godt arbeid mot politikere på lokalt nivå for å løfte kunnskapen om næringen og for å sikre gode rammebetingelser. Dette gjelder særlig i saker om disponering av areal, der det er svært viktig at bedriftene gir tydelig tilbakemelding til kommunene hvilket behov næringen har fremover, men også innen samferdsel, undervisning, vern av naturressurser, sameksistens med øvrige brukere av kysten og andre saker som påvirker aktiviteten. Administrasjon i regionlaget og tillitsvalgte har deltatt på flere møter i ulike anledninger med Fylkeskommunene og med ordførere i de tre nordligste fylkene i tilknytning til aktuelle saker.

Siste året er det særlig sak om vekst med trafikklysordning og innretningen av denne som har fått fokus. Ved utgangen av året ble det klart at det i nord er grønne lys grunnet en gunstig situasjon rundt lakselus, med jevnt over året lave lusetall, som betyr muligheter for vekst i landsdelens seks produksjonsområder; produksjonsområde 8 til 13. Denne ordningen vil også bety økonomiske ressurser til kommunene, og de får sin andel av vederlaget utbetalt høsten 2018.

Samferdsel

Nasjonal transportplan (NTP)

At sjømaten kommer trygt og raskt frem til markedene, er en forutsetning for lønnsomheten, trafiksikkerheten og omdømmet. Samferdsel og arbeidet med nasjonal og regional transportplan er derfor viktig for havbruksnæringen. I regionlaget i nord har arbeidet med samferdsel i all hovedsak vært fokusert mot NTP, mens Regional Transportplan (RTP) og mer lokale logistikkutfordringer i større grad er overlatt til medlemmene. Utfordringene er her mange og behovene store og varierte. Vi kommuniserer tett med NHOs regioner i arbeidet.

Gods på tog og fly har også vært et arbeidsområde administrasjonen og enkelte selskaper har vært involvert i, da med fokus på å etablere lønnsomme fraktruter fra landsdelen for å få fisken raskere til markedene, redusere antall vogntog på lengre strekninger og kutte kostnader. Samferdselsdepartementet, Avinor og Lakselv/Banak har vært involvert i arbeidet, og det er særlig det solide kartleggingsarbeidet for muligheter, kapasitet og logistikk på Banak som har synliggjort noen nye muligheter for kostnadseffektiv flyfrakt fra landsdelen. Dobbeltspor på Ofotbanen viser seg nå også å kunne bli en realitet, og frakt av fisk på tog er en effektiv og miljøbesparende logistikkmethode vi imøteser.

Trygg Sjømattrailer

Som en følge av en utfordrende situasjon med økt mengde vogntog på norske vinterveier fortsetter Sjømat Norge samarbeidet med Statens Vegvesen om prosjektet Trygg Trailer for sjømatnæringen. Prosjektet startet som et initiativ fra Nova Sea AS på Lovund, som inviterte regionlaget med på samarbeidet slik at vi kunne spre prosjektet i resten av næringen. Prosjektet har nå vært gjennomført på laksepakkerier i region nord i fire vintersesonger, og i tillegg ble resten av sjømatnæringen med i 2015. Vegvesenet er svært positive til prosjektet og mener dette er et viktig grep fra sjømatnæringens side, og har som en følge av dette satt av mer midler til å utvide prosjektet til å bli nasjonalt og skal favne alle brukere av

tungtransport. De siste to årene har prosjektet gjennomgått et løft, og vi har langt mer ressurser å kople oss på, både kontrollører, rådgivere i Statens Vegvesen, bedre materiell, egen nettside og mer profesjonell oppfølging.

Fiskehelse og miljø

Regionalisering

Også i 2017 har vi jobbet med regionalisering, som trådte i kraft 01.01.2017. Arbeidet med å begrense frakt og utsett av levende fisk over regiongrensene ble startet i 2013 og formalisert gjennom en avtale i 2014 der oppdretterne forpliktet seg ved å signere på en tiltredelseserklæring på at de etter beste evne skal unngå å ta imot fisk fra andre regioner og jobbe frem mot at regionene blir selvforsynt med smolt og slaktekapasitet.

Det synes å være god oppslutning om intensjonsavtalen, og undersøkelse gjennomført høsten 2017 viser en klar nedgang i importert smolt til landsdelen, som viser at vi nå i løpet av kort tid, kanskje allerede innen ett år er selvforsynt i regionen. Dette er et viktig skritt mot en tryggere fiskehelsesituasjon i nord.

PD og bekjempelse

Det er utfordrende å hindre spredning av smittestoff i vann, derfor er effektive tiltak for å bekjempe sykdom av stor betydning. Forebygging og behandling av PD har også i 2017 skapt et stort engasjement i nord, særlig grunnet PD- forskriften som i løpet av 2017 var på høring.

PD er fortsatt en uønsket sykdom i Nord- Norge og som fortsatt ligger på et lavt nivå grunnet en bevisst holdning gjennom forebyggende arbeid. Dette omfatter blant annet frivillige ordninger med begrensnings av frakt av fisk inn i regionen, screening på all fisk til utsett, samt bruk av stamping out der sykdom kan påvises.

Det har i 2017 ikke vært noen tilfeller av PD i Nord-Norge, og selv om det er noe uenighet hvordan PD skal behandles når den eventuelt påvises, er det enighet om at alle etter beste evne skal tilstrebe å hindre at virus spres.

Luseprosjektet

I region nord har det de siste årene jevnt over vært lave nivåer av lakselus. Det er imidlertid enkelte områder også her nord med større utfordringer. Disse utfordringene kan være knyttet til enkelte soner, hvor lusenivåene stiger så raskt at det er utfordrende å ta det ned igjen. I 2017 er det særlig Hålogaland som har hatt en periode med høye lusetall. Mot slutten av året ser vi en andre periode med økende, og til dels høye lusetall i dette området. Andre områder som har hatt utfordringer er Helgeland og Nordland Nord, selv om de totale nivåene av voksne hunnlus ikke har vært så høye som i Hålogaland. Luseprosjektet i Nord-Norge koordineres av veterinær Kristin Ottesen.

Havbruksnæringens Miljøfond

Regionlaget foretok i 2017 en gjennomgang av det tidligere fondet. Det gjenstår noe midler, som Arbeidsutvalget har signalisert skal gå til prosjekter som styrker villaksen.

Sammen med elveeierlaget i Altaelva har Cermaq, NRS og Grieg Seafood på femte året gjennomført overvåkingsfiske i Alta- og Repparfjordelva, hvor målet har vært å kartlegge andelen oppdrettsfisk av det som fanges. NINA har vært faglig ansvarlig gjennom analyser av skjellprøver og årlig rapportering. Gjennom prosjektet er det etablert en plattform for

samhandling rundt kunnskap, noe som har bidratt til å bygge tillit mellom havbruksnæringen og villaksinteressene. Med dette som bakgrunn besluttet AU høsten 2017 å bevilge midler til laksefelle Altaelva, som er et spleiseprojekt mellom oppdretterne og Sjømat Norge.

Areal og verneplaner

Marin Verneplan

I Nord Norge har vi behandlet følgende åtte områder; Loppa i Finnmark, Troms; Rossfjordstraumen, Rystraumen, Ytre Karlsøy. Nordland: Karlsøyvær, Kaldvåg fjorden og Innhavet, Nordfjorden i Rødøy og Vistenfjorden. Se for øvrig omtale i kapittel om havbruk.

Kulturhistoriske landskap av nasjonal verdi, Troms

Våren 2017 kom sak om kulturhistoriske landskap av nasjonal verdi i Troms på høring. Sjømat Norge påpekte i høringssvar viktigheten av at saker som kan medføre restriksjoner på ny bebyggelse, utvikling og inngripen og som vil påvirke kommunenes evne og mulighetsrom til å disponere sine arealer til ulike ønskede formål, må nå ut til alle som måtte ha interesse av saken. I dette tilfellet har saken tilsynelatende ikke nådd ut til alle høringsparter i god tid før høringsfristen utgår, derfor ba vi om utsettelse av høringsfrist. Som en følge av dette og samme innspill fra andre naturlige høringsparter er saken foreløpig stanset og vil gå gjennom en ny og bredere høring der alle berørte tas med.

Omdømmetiltak

Arctic Race of Norway

Også i 2017 har sjømatnæringen og Laks er viktig-kampanjen bidratt til sykkelrittet og folkefesten Arctic Race. I 2017 gikk rittet, det femte i rekken, fra Andørja, en liten tur innom Nordland, og gjennom Sør- og Midt-Troms med avslutning i Tromsø. I tillegg til logoeksponering er det aktiviteter som servering av laks, konkurranser og ulike tiltak som sykkelløp for barn.

Finnmarksløpet

"Laks er Viktig" og regionlaget i nord er partner til Finnmarksløpet, som gikk av stabelen i mars 2017. Finnmarksløpet står for mange gode verdier vi kan identifisere oss med, og det var svært positivt for næringen i Finnmark å kunne bidra til folkefesten og det flotte idrettsarrangementet hundeløpet er. Natur, ernæring, dyrevelferd og fysisk ytelse og utholdenhet står i fokus.

Samarbeidsavtalen ble finansiert av fire oppdrettsselskap i Finnmark; Cermaq Finnmark, NRS Finnmark, Grieg Seafood Finnmark og Lerøy Aurora AS. I tillegg var Norges Sjømatråd og Sjømat Norge med og hadde koordineringen av elitepartnerskapet.

Bodø/Glimt

Glimtkampanjen er nå i tredje året, der flere havbruksbedrifter i Nordland har bidratt til å sponse fotballklubbens drakter med en *laks.no*-logo, samt skilt med "*Laks er viktig*" på stadion. Selskapene som er med er Nordlaks AS, Nova Sea AS, Salten Aqua AS, Sjømat Norge, Atlantic Styro AS, Selsøyvik Havbruk AS, Cermaq ASA, Ballangen Sjøfarm AS, Sisomar AS, Norsk Fisketransport AS, Sinkaberg Hansen AS og Ole Johan Eilertsen. Regionlaget har bidratt med 30.000,- i 2017.

HANDEL OG MARKEDSADGANG

Omlag 95% av all sjømat fra Norge eksporteres til 140 land. En stabil, uhindret og forutsigbar adgang til markedene er derfor viktig for norske sjømatprodusenter. Norge har gjennom mange år hatt markedsadgangsutfordringer til en rekke sentrale markeder. Sjømat Norge har i lengre tid ropt et varsko om at Norges utfordringer kan tilta i de kommende årene og at norsk sjømatnærings posisjon kan svekkes i forhold til andre sjømatleverandører.

Folkeavstemmingen i Storbritannia i juni 2016 om landets fremtidige forhold til Den europeiske union resulterte i "Brexit"; Storbritannia ut av EU. Dette har skapt usikkerhet om fremtidig adgang for norsk sjømat til det britiske markedet, men utfallet kan bli at Norge får bedret sin adgang til et selvstendig Storbritannia i forhold til de vilkår som i dag gjelder med Storbritannia på innsiden av EU.

Presidentvalgkampen i USA i 2016 innebar en vesentlig styrking og synliggjøring av proteksjonistiske krefter, noe som er blitt enda mer tydelig etter innsettingen av President Donald Trump i januar i 2017. Så langt har man imidlertid ikke sett noen tegn på at sjømathandelen fra Norge til USA kan tenkes rammet av disse proteksjonistiske strømningene. USA innførte riktignok krav til sporingssystemer på en rekke importerte sjømatprodukter fra årsskiftet 2017/2018, deriblant for atlantisk torsk, men dette er et regime som ble tatt initiativ til lenge før Trumps inntreden som president. Krav til sporing kan vise seg å være handelshindrende, men foreløpig er det for tidlig å si hvordan dette vil slå ut for eksporten fra Norge.

Like før årsskiftet 2016 så vi noe overraskende at det lyktes med en normalisering av de politiske forholdene mellom Kina og Norge, en prosess Sjømat Norge for øvrig hadde tatt del i. Handelen med Kina tok seg likevel først opp senhøsten 2017. Mer om dette nedenfor.

Bevaring og styrking av Verdens Handelsorganisasjon (WTO) er helt avgjørende for norsk handelspolitikk og for norske interesser. En aktiv handelspolitikk forankret i WTO er viktig for vekst i norsk økonomi. Sjømat Norge har derfor også et direkte engasjement i arbeidet i WTO, og deltok like før jul i 2017 i den norske delegasjonen til WTOs 11. ministerkonferanse som fant sted i Buenos Aires.

Sjømateksportørene opplever stadig at ulike importland innfører nye importbestemmelser som i praksis er tekniske handelshindre. Dette har blant vært tilfellet med Brasil. Det er en viktig oppgave for Mattilsynet å legge til rette for markedsadgang innenfor tilsynets forvaltningsområde. Dette krever at Mattilsynet gir arbeidet nødvendig prioritet og allokterer tilstrekkelig med ressurser for disse oppgavene. Når dette ikke oppfylles, tar det unødige lang tid å fjerne slik hindre og med begrensninger i sjømateksporten til viktige markeder som følge. Dette omfattet eksport til Brasil i 2017.

Arbeidet med markedsadgang til EU

Sjømat Norge har også i 2017 lagt ned en betydelig innsats rettet mot å sikre markedsadgang til EU; både gjennom eget arbeide og gjennom Sjømatalliansen.

Økolakssaken

Det oppsto i 2016 manglende aksept i EU for at økologisk laks produsert i henhold til norsk forskrift kunne bli øko-merket i EU. Dette skyldtes at gjeldende EU-økologiregelverk etter åtte år ennå ikke var innlemmet i EØS-avtalen.

Fortsatt uhindret markedsadgang for økologiske produkter fra Norge og Island til hele EU ville være avhengig av at alle tre parter (Norge, Island og EU) ble enige om de formelle avklaringene for å kunne innlemme økologiregelverket i EØS-avtalen. Etter iherdig innsats fra Sjømat Norge frafalt norske myndigheter krav om nasjonale tilpasninger til regelverket høsten 2016. Da gjensto kun tilslutningen fra Island. Sjømat Norge bidro til at Island også frafalt sine ønsker om tilpasningstekster, og økologiregelverket ble innlemmet i EØS-avtalens vedlegg mars 2017. Fortsatt uhindret markedsadgang for økologiske produkter fra Norge og Island til hele EU var dermed sikret.

Sikre videreføring av EØS-avtalen med EU

I norsk politikk og samfunnsdebatt har det vært en økende oppmerksomhet om EØS-avtalen, hvor både arbeidstakerorganisasjoner og en rekke politikere har tatt til orde for at avtalen enten bør sies opp eller reforhandles. En argumentasjon som har gått igjen, er at avtalen bør erstattes med en frihandelsavtale. I forbindelse med valgkampen knyttet til Stortingsvalget i 2017 var det flere kandidater som aktivt tok til orde for at EØS-avtalen burde avskaffes.

I 2017 har Sjømat Norge utarbeidet ulike former for informasjonsmateriale om EØS-avtalens betydning. Bildet er hentet fra en informasjonsfilm som er å finne på på Vimeo og YouTube.

EØS-avtalen er viktig for å sikre forutsigbar og mest mulig uhindret adgang til EØS-området. I særlig grad er veterinæravtalen, som er en del av EØS-avtalen, helt avgjørende for å unngå grensekontroll og attestkrav. Sjømat Norge har sammen med øvrige landsforeninger i NHO og NHO sentralt i 2017 arbeidet for å sikre fortsatt oppslutning om EØS-avtalen.

Arbeidet i Sjømatalliansen – Brexit

På initiativ fra Sjømat Norge ble Sjømatalliansen etablert i august 2014. Følgende organisasjoner deltar: Sjømat Norge, Norges Fiskarlag, Fiskebåtredernes Forbund, Norges Sildesalgslag, Norges Råfisklag, Fiskesalgslagenes samarbeidsråd og NSL. Den sentrale politiske plattformen for alliansen er at de offensive handelsinteressene må styrkes og det må sikres fri markedsadgang for norsk sjømat til alle viktige markeder. Hovedfokus er å sikre en vesentlig forbedring av markedsadgangen til EU. EU mottar mer enn 60% av norsk sjømateksport, og 70% av denne er tollbelagt.

Gjennom en folkeavstemning 23. juni i 2016 besluttet befolkningen i Storbritannia med 52 mot 48% å forlate EU. Allerede da Brexit ble et faktum startet Sjømatalliansen arbeidet med å forberede kunnskapsinnhenting for å kunne foreta de nødvendige strategiske vurderinger for å ivareta den norske sjømatnæringens direkte interesser - både overfor EU og overfor Storbritannia. Tre områder har utpekt seg som særlig relevant:

1. Fremtidig markedsadgang
2. Ressursforvaltning
3. Sikre fremtidige leveranser (særlig sild og makrell) fra britisk flåte/EU-flåte til norske industrianlegg

I tilknytning til sjømatmessen i Brussel våren 2017 arrangerte Sjømatalliansen et seminar om Brexit. Her er statssekretær Elsbeth Tronstad fra Utenriksdepartementet. Begge foto: Trond Davidsen

Sjømat Norge arbeider med Brexit-prosessen også gjennom NHO. Her er fra et møte mellom NHOs handlepolitiske utvalg og britiske næringsinteresser som fant sted i London i oktober 2017. På bildet ser vi bl.a. Håkon Mageli fra Orkla som er leder av NHOs Handelspolitiske Utvalg.

Norske myndigheter har igangsatt et planmessig og godt arbeid for å sikre at norske interesser ivaretas i forbindelse med Brexit, slik at Norge står best mulig rustet når Storbritannia ventelig trer ut av EU 29. mars 2019. Det er nedsatt en egen arbeidsgruppe i Utenriksdepartementet, som skal bidra til at myndighetene best kan ivareta norske interesser: EØS og andre avtaler skal ligge fast, og Norge skal ha et like godt forhold til Storbritannia som i dag. Norge skal dessuten ikke behandles som et hvilket som helst tredjeland i de prosessene som skal skje mellom EU og Storbritannia.

Sjømat Norge deltar direkte i myndighetenes arbeide med Brexit-saken og Sjømat Norge har også i 2017 deltatt i møte med det nyopprettede departementet som britiske myndigheter har etablert for å håndtere Brexit-prosessen.

Markedsadgang til Russland og Den Eurasiske Unionen (Tollunionen)

Sovjetunionens opphør i 1991 markerte starten på flere år med rask vekst i handelen med sjømat til markeder i øst. Russland utviklet seg i løpet av få år til å bli det største enkeltmarkedet for norsk sjømat. Eksportverdien for sjømat utgjorde i 2013 omlag 6,6 milliarder kroner, litt mer enn 10% av den samlede norske sjømateksporten dette året. Det hadde vært en gradvis vekst i eksporten fra tilnærmet null etter rubelkollapsen i 1998. Også andre markeder i det tidligere Sovjetunionen opplevde vekst, blant annet Hviterussland.

Veksten i eksporten til de tidligere sovjetstatene ble ledsaget av økende utfordringer med særlig veterinære hindre. I første rekke var dette en utfordring i forbindelse med eksport til Russland, hvor norsk rødfiskenæring i årsskiftet 2005/2006 ble helt utestengt etter påståtte funn av tungmetaller. Etter en gradvis åpning og normalisering av handelen - som medførte at det i april 2012 på det meste var 35 norske laks- og ørretslakterier godkjent for eksport til det russiske markedet - økte de veterinære utfordringene i omfang og omfattet i stadig større grad også handelen med skaldyr, hvitfisk og pelagisk fisk. Etableringen i 2014 av Den Eurasiske Unionen (Russland, Hviterussland, Kazakhstan, Kirgisistan og Armenia - den såkalte "Tollunionen") medførte at utfordringer som tidligere særlig gjorde seg gjeldende i forhold til Russland, også ble merkbare i andre deler av det tidligere Sovjetunionen. Det er særlig et felles veterinært regelverk for Den Eurasiske Unionen som har skapt problemer.

Med blant annet den geografiske nærhet Norge har til Russland har det ligget godt til rette for at Russland skulle videreføre sin posisjon som det største markedet for norsk sjømat. Med virkning fra 7. august 2014 ble det imidlertid fra russisk side innført importstopp av sjømat fra Australia, EU, Canada, USA og Norge. Importstansen kom som følge av vestlige sanksjoner mot Russland grunnet urolighetene i Ukraina. Importforbudet har vedvart i 2017, og det er høyst usikkert når det kan gå mot en gjenåpning av handelen med det russiske markedet.

Markedsadgang til Japan

Hvalnæringen i Norge er inne i en krevende periode, som omtalt under kapittel om prisforhandlinger. Det vil kreve innsats fra både næringsaktørene, myndigheter og organisasjonene for å snu utviklingen. Et viktig tiltak for å realisere vekst i omsetning og eksport av norsk hval er å få normalisert handelen med Japan, og dette er noe Sjømat Norge har arbeidet med også i 2017. Det kan se ut til å være en viss positiv utvikling, men det må påregnes ytterligere oppfølging dersom eksporten av hvalprodukter skal ta seg opp

Markedsadgang til Kina

Til tross for en såkalt normalisering av det politiske forholdet mellom Kina og Norge på tampen av 2016, har eksporten av norsk sjømat til Kina også i 2017 møtt vesentlige hindre. markedsinnsats. I tillegg til laks sliter også fiskemel og krill med å få adgang til enkelte regioner - og det er utfordringer knyttet til listeføring av virksomheter som ønsker å være engasjert i handelsaktiviteter. Den politiske avklaringen mellom Kina og Norge kan nok forklares med både målrettet arbeid i regi av de to landenes myndigheter, og at næringslivet har engasjert seg aktivt for å finne en løsning. Sjømat Norge har deltatt aktivt i arbeidet for å normalisere forholdet mellom Kina og Norge, og har også vært involvert i de prosesser som har gått gjennom 2017 for å få gjenopptatt handelen med sjømatprodukter. Sjømat Norge var blant med på å tilrettelegge for politiske kontakter mellom Kina og Norge i forbindelse med VM i Skreifiske i Svolvær i mars 2017, og Sjømat Norge deltok i en delegasjon sammen med fiskeriministeren til Kina i mai 2017.

I forbindelse med fiskeriministerens reise til Kina i mai, ble det undertegnet en protokoll som inneholder bestemmelser om hvilke plikter som påhviler norske myndigheter, og vilkårene ved eksport av norsk laks til Kina. Det er blant annet krav til fiskehelse, og lakseanlegg som er rammet av visse fiske sykdommer kan ikke eksportere. Norge skal få innsyn i kinesiske risikoanalyser som eventuelt ligger til grunn for ny stans i laksehandelen. Det tok tid før man så noen resultater; først i de to siste månedene av 2017 tok handelen med laks seg opp.

Middag ifm VM i skreifiske i mars 2017. Fru ambassadør Wang Min, ambassadør Wang Min, statsråd Per Sandberg, ordfører Eivind Holst fra Vågan, Inge Berg og Geir Ove Ystmark. Begge foto: Trond Davidsen

Fra VM i skreifiske i mars 2017. Statsråd Per Sandberg og Kinas ambassadør til Norge, Wang Min, møttes til samtaler og fiskekonkurranse. Wang Min dro den største skreien!

MILJØ

Rent hav – en forutsetning for produksjon av sjømat

Sjømat Norges miljøpolitiske målsetting er tosidig: For det første er det viktig å sikre bærekraftig matproduksjon slik at næringens påvirkning på miljøet er innenfor akseptable grenser. For det andre er næringen avhengig av rene sjøområder for å produsere trygg og god sjømat. Derfor har Sjømat Norge et aktivt engasjement både nasjonalt og internasjonalt i forhold til potensielle utslipp og gamle miljøsynder som kan være med å redusere mulighetene for matproduksjon i våre kyst- og havområder.

Havmiljøet er under kontinuerlig press både fra akutte utslipp og forurensing som skjer over lengre tid. For å sikre at fiskeri- og havbrukssektoren kan utnytte sitt store potensial mener Sjømat Norge at sjømatnæringen må prioriteres hvis annen næringsaktivitet er i konflikt med produksjon og høsting av sjømat.

Sjømat Norge er skeptisk til petroleumsvirksomhet i særlig viktige fiskeri- og gyteområder. Vi har i samarbeid med Norges Fiskarlag påpekt at de viktige fiskeriområdene utenfor Mørebanken, Lofoten, Vesterålen og Senja er i denne kategorien. Sjømat Norge mener også at sjømatproduksjon må ha fortrinn i forhold til mineralnæringens økende bruk av undervannsdeponi. Flere av fjordene hvor det planlegges etablert undervannsdeponi ligger i nasjonale laksefjorder og flere er tilstøtende viktige områder for kystfiske og havbruk.

Sjømat Norge har en løpende dialog med Norsk olje og gass og Norsk industri som organiserer disse næringene med tanke på å stille krav som gjør at vi sikrer rent hav.

Miljøsertifisering av fiskerier og havbruk

I økende grad opplever næringslivet at butikkjeder og andre krever ulike former for miljøsertifisering for å dokumentere produktenes miljøstatus. Innenfor havbruksnæringen er det en rekke ulike sertifiseringsordninger, hvorav mange er knyttet til miljø og miljøpåvirkning av produksjonen. Flere av disse standardene har i tillegg fokus på matvaresikkerhet og HMS, og flere omfatter hele produksjonskjeden fra fôr til spiseferdig produkt i butikk. Gode sporingssystemer vil også være et viktig element i denne type standarder.

Normalt er spørsmålet om miljøsertifisering et internt bedriftsstrategisk spørsmål. For fiskeriene er det imidlertid den felles forvaltningen av fisket som avgjør om fisket er miljømessig bærekraftig. Derfor er det naturlig at fiskeriene blir sertifisert i regi av næringen. Sjømat Norge har derfor arbeidet for at de ulike fiskeriene skal bli miljøsertifisert. Dette gjør at bedriftene deretter selv kan velge om de vil gjennomføre en godkjenningssystem for sine bedrifter og sin produksjon for å kunne benytte sertifiseringsordningen i markedsføringen av produktene.

MSC-sertifisering av alle store konsumfiskerier

De norske fiskeriene er i dag de mest miljøsertifiserte fiskeriene i verden. Innenfor konsumfiskeriene har næringen i stor grad valgt å sertifisere fiskeriene etter standarden til Marine Stewardship Council (MSC). Dette er det mest anerkjente miljømerket i varehandelen.

Fiskeriene etter norsk vårgytende sild, nordsjøsild, makrell, sei og nordøstatlantisk torsk og hyse, brosme og lange er MSC-sertifisert. I tillegg er alt rekefiske både sør og nord for 62. grader nord, også det kystnære fisket, MSC-sertifisert. Dette fisket er tidligere også sertifisert i regi av både KRAV og Friends of the Sea, slik at fisket har tre ulike miljøsertifiseringer. I tillegg

er det forventet at den igangsatte sertifiseringsprosessen for kolmule, øyepål, brisling og tobis vil ferdigstilles i begynnelsen av 2018.

IFFO r/s sertifisering av råstoff til produksjon av fiskemel og fiskeolje

Også for fiskemel og fiskeolje stiller kundene stadig økende krav til dokumentasjon av miljømessig bærekraft gjennom sertifiseringsordninger og miljømerking. Sjømat Norge og de norske produsentene av fiskemel og fiskeolje har gjennom mange år benyttet seg av sertifiseringsprogrammet IFFO r/s for øyepål, kolmule, lodde og tobis. I tillegg er både NVG- og nordsjøsild MSC-sertifisert, noe som innebærer at hel fisk og avskjær fra disse artene også er sertifisert under IFFO r/s.

FNs bærekraftsmål 12.3 - Reduksjon av matsvinn med 50 prosent innen 2030

Anslag viser at en tredel av all mat som produseres i verden, blir ødelagt eller kastet. Hvis matsvinn var et land, ville det hatt verdens tredje største utslipp av klimagasser. Av mat basert på animalsk produksjon har sjømat et av de laveste miljømessige fotavtrykk. Det er ikke derved sagt at det ikke kan bli enda lavere. Sjømat Norge ønsker selvfølgelig å bidra til å fremme best mulig utnyttelse av mat som er tilgjengelig. Sammen med 11 andre bransjeorganisasjoner har vi forpliktet oss til å bidra til å nå FNs bærekraftsmål ved å undertegne "Bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn", som ble inngått mellom Regjeringen og den norske matbransjen juni 2017.

Avtalen definerer matsvinn som alle nyttbare deler av mat produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde, fra tidspunktet når dyr og planter er slaktet eller høstet. Det innebærer blant annet at når nyttbare deler av mat produsert for mennesker nyttes som dyrefôr, så regnes det som matsvinn.

Ved å signere en tilslutningserklæring har sentrale medlemsbedrifter, som produserer sjømat for det norske markedet, forpliktet seg til bransjeavtalens overordnede mål om å redusere matsvinnet i Norge med 50 prosent innen 2030. Bedriftene forplikter seg til å gjøre tall på matsvinn tilgjengelig for bransjestatistikk, gjennomføre tiltak for å redusere matsvinn i egen bedrift og samarbeide om tiltak på tvers av verdikjeden.

Klima og miljøminister Vidar Helgesen og Camilla Beck Sætre fra Insula AS som er en av bedriftene som i 2017 signerte erklæringen. De andre som deltok på markeringen var Lerøy Seafood Group AS og Pelagia AS. Foto. Are Kvistad

Den første store oppgaven for sjømatnæringen er å klarlegge hva som faller inn under definisjonen «matsvinn» i fiskeslakterier, fiskemottak og foredlingsbedrifter – og kartlegge hvilke mengder dette utgjør. Et FHF-finansiert pilotprosjekt "Kartlegging av mengder og årsaker til matsvinn" i regi av SINTEF startet høsten 2017. Det skal også utvikles et enkelt rapporteringsverktøy, hvor sluttrapporten skal være klar i 2020. Samarbeid mellom produsenter og dagligvarehandelen om blant annet emballasjeløsninger samt riktig bruk av holdbarhetsmerking kan være med på å redusere matsvinn. Verdikjedesamarbeidet på det norske markedet er mange sjømatbedrifter allerede godt i gang med og dette vil fortsette. Som avtalepart er Sjømat Norge medlem i koordineringsgruppen for matsvinnsarbeidet. KLD har ansvaret for koordineringen.

EUs utvikling av regelverk med pålegg om miljøregnskap på produktnivå

Som et ledd i EU sin miljøpolitikk for bærekraftig forbruk og konsum, ønsker EU-kommisjonen at alle produkter som omsettes i det Europeiske markedet skal følges av en helhetlig, klar og troverdig dokumentasjon av de miljøpåvirkninger produktet har forårsaket gjennom sitt livsløp.

EU har utviklet en egen retningslinje for fastsettelse av metode for helhetlig miljøregnskap av produkter: Product Environmental Footprint (PEF) metoden. Nå blir dette videreutviklet med Product Environmental Footprint Category Rules (PEFCR), produktkategoriregler, som gir mer detaljerte regler for beregning av fotavtrykk spesifikt for ulike produktkategorier.

Årsaken til at det lages mer spesifikke regler er at ulike produkter, for eksempel sko og laksefilet, har svært ulike produksjonssystemer og livsløp og dermed ulike miljøutfordringer. Produktkategoriregler (PEFCR) må til for å sikre at miljøregnskapet fokuserer på de viktigste miljøutfordringene og de viktigste delene av produktets livsløp. Dette er viktig for å sikre effektive og troverdige miljøregnskap.

Utviklingen av produktkategoriregler kalles i den pågående fase for «PEF piloter». Arbeidet med en "Fish PEFCR Pilot" som ble koordinert av Sjømat Norge, ble ikke fullført i henhold til pilotfasens retningslinjer innen fristen i desember 2016.

Det ble avgitt en rapport til den overordnede styringskomiteen for Kommisjonens pilotfase der resultater av screening og forslag til PEFCR for marin fisk ble presentert. Én av konklusjonene i rapporten er at det ikke finnes noen database som i tilstrekkelig grad kan forsyne operatører med nødvendige miljødata som trengs for å kunne gjennomføre en livsløpsanalyse (LCA) for sjømatprodukter.

Før en slik database er tilgjengelig, vil fastsettelse av PEFCR for marin fisk ikke fungere som hjelpemiddel for sjømatprodusenter fordi man vil mangle data fra de ledd av verdikjeden som ligger oppstrøms for egen virksomhet. Sjømat Norge har derfor tatt initiativ til at en slik database utvikles og etableres. Dette gjøres i samarbeid med Global Feed LCA Institute som er en global organisasjon og har som målsetning å etablere en global LCI database for fôrråvarer inkludert marine råvarer. LCI dataene i en slik database er like relevante for produsenter av sjømat som for fôrprodusenter. Prosjektet er finansiert av FHF og startet i januar 2017 og vil bli avsluttet primo 2018.

Rømmingssikring

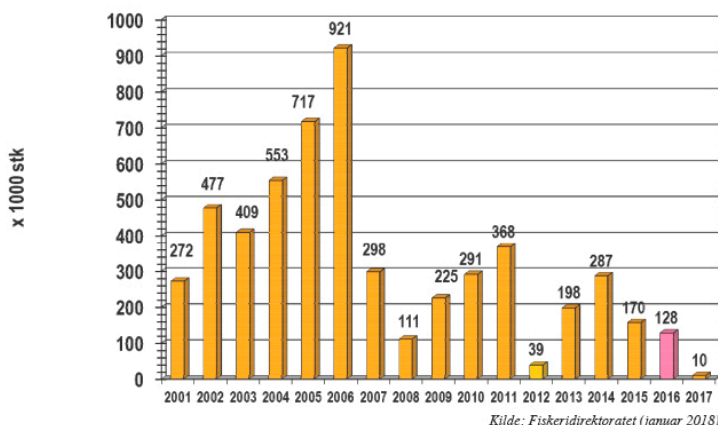
Rømmingstallene for laks er kraftig redusert etter 2006. Vi har de siste årene vært langt unna de høye rømmingstallene vi hadde i perioden 2002-2006. Dette bildet speiles av situasjonen i

elvene, der tall fra den nasjonale overvåkingen fra 2015 og 2016 viser den samme positive utviklingen med lavere innslag av rømt fisk.

Tall fra Fiskeridirektoratet (se figur) viser at det ble rapportert ca. 10.000 rømte laks i 2017, med en gjenfangstprosent på vel 10%. Tilsvarende var det og ca. 157.000 rømte laks rapportert i 2015 og 126.00 i 2016.

Rømmingstallene for regnbueørret har de siste par årene vært preget av et fåtall større enkelthendelser. I 2016 ble det rapportert 62.000 rømte regnbueørret, mens det for 2017

ble rapportert ca. 6.000. Den nasjonale overvåkingen av rømt oppdrettslaks i elv har hatt en tilsvarende positiv utvikling over flere år.

Kilde: Fiskeridirektoratet (januar 2018)

Samlet viser dette at vi er på rett vei, og at arbeidet som blir gjort i bedriftene og på den enkelte lokalitet nytter. De fleste selskap oppfyller sin egen nullvisjon år etter år. Men erfaringene viser også at rømmingsstatistikken kan være skjør. Hendelser vil alltid kunne oppstå, til tross for at næringen jobber kontinuerlig og målrettet med det rømmingsforebyggende arbeidet for å redusere sannsynligheten for dette. Parallelt jobber havbruksnæringen også for å redusere konsekvensene gjennom god beredskap, optimalisert gjenfangst og utfisking fra elv dersom uhell likevel skulle oppstå. Sjømat Norge har en nullvisjon når det gjelder rømming av fisk. Denne visjonen er det viktig å holde fast på også i årene som kommer. Det operative målet er at rømt fisk ikke skal medføre uakseptabel genetisk innblanding i villfiskpopulasjoner.

Rømmingsutvalget i Sjømat Norge

Sjømat Norge har i 2017 videreført arbeidet med rømmingssikring gjennom sitt eget Rømmingsutvalg ledet av Tarald Sivertsen. Rømmingsutvalget har også i 2017 vært opptatt av å videreføre dialogen med Fiskeridirektoratet for å bidra til å avdekke årsaksforhold, og for å videreformidle relevant informasjon og læring til våre medlemmer etter rømmingshendelser. Arbeidet med rømmingssikring og oppnådde resultat gjennom 2000-tallet har vist hvor viktig det er med en tett dialog mellom myndighetene og næringen for å lykkes i arbeidet med å få på plass relevante, gjennomførbare og omforente tiltak for å kunne redusere risikoen for rømmingshendelser ytterligere.

Rømmingsutvalget bidrar med råd når det gjelder tema for kursene i rømmingssikring i regi av Sjømat Norge. Videre har de også i 2017 bidratt med medlemsinformasjon og råd til medlemmene, blant annet rundt ettersyn og vedlikehold av glassfiberkar til landbasert akvakultur. Rømmingsutvalget er også en viktig diskusjonspartner og rådgiver til Sjømat Norge i aktuelle høringer, standardiseringsarbeid og ved andre aktuelle innspill til myndighetene. For 2018 vil utvalget ha særlig fokus rettet mot rømmingsforebyggende arbeid og beredskap knyttet til de nye utviklingskonsesjonene, og dessuten bidra til ytterligere fokus på å hindre og rapportere mulige tap av enkeltfisk i forbindelse med større operasjoner mv.

Forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk er vedtatt.

I november 2016 sendte NFD et Forslag til forskrift om krav til teknisk standard for

landbaserte akvakulturanlegg for fisk på høring, med høringsfrist i februar 2017. Sjømat Norge var i sin tid engasjert i arbeidet med utviklingen av standarden NS 9416:2013, og er positiv til at nye tekniske og standardiserte krav for å hindre rømming nå også er forskriftsfestet for landbasert akvakultur. Fordi standarden eksplisitt ble utarbeidet for nye landbaserte anlegg, ser vi imidlertid at forskriften på noen områder kan bli uforholdsmessig utfordrende for eksisterende anlegg. Dette ble også påpekt i Sjømat Norge sitt hørings svar I arbeidet med høringen engasjerte Sjømat Norge en ressursgruppe blant erfarne settefiskprodusenter til å vurdere forskriftsforslaget. I tillegg var Rømmingsutvalget, Sektorgruppe teknologi og service og Bransjegruppe havbruk engasjert og sentrale i arbeidet med høringen.

Forskriften som ble fastsatt av departementet i juni 2017, trer i kraft den 01.01.2018. Forskriften gjelder alle fiskearter og fiskestørrelser som produseres på land, og deler av forskriften gjelder også for vare- og tjenesteleverandører til næringen. Kravene i den nye forskriften innebærer at alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk innen 1. januar 2021 må ha en brukstillatelse utstedt av Fiskeridirektoratet.

Alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk som prosjekteres og bygges etter ikrafttredelse av forskriften må dokumentere at anlegget er bygget i henhold til NS 9416 og tilfredsstillende aktuelle krav i forskriften. Når slik dokumentasjon, sammen med en tilstandsgrad for enkeltkomponenter, avdelinger og hele anlegget satt av det prosjekterende foretaket foreligger, kan Fiskeridirektoratet gi en brukstillatelse for anlegget.

For eksisterende anlegg kan det ikke settes tilsvarende krav til å dokumentere prosjektering og bygging. Her skal sikkerheten til enkeltkomponenter og hele eller deler av anlegget dokumenteres gjennom en rømmingsteknisk rapport. Denne skal blant annet inneholde en tilstandsanalyse på de deler og komponenter som kan medføre rømming av fisk. Når en slik rømmingsteknisk rapport foreligger for Fiskeridirektoratet, med tilfredsstillende tilstandsgrad, utstedes det også for disse anleggene en brukstillatelse.

Departementet har bedt Fiskeridirektoratet om å utarbeide en veileder til forskriften. Denne skal i første rekke veilede omkring kriterier for fastsettelse av tilstandsgrad og gjenværende brukstid for anleggene. Sjømat Norge vektla i sin høringsuttalelse at en slik veileder måtte være på plass før forskriften trer i kraft, da den så langt vi kan se er nødvendig for utarbeidelse av den rømmingstekniske rapporten. Ved årsskiftet 2017/2018 er veilederen ennå ikke utarbeidet, og Sjømat Norge vil i 2018 følge opp denne prosessen.

Ny Strategi mot rømming fra akvakultur

Rett før jul 2016 sendte departementet (NFD) også Fiskeridirektoratets *Forslag til nasjonal strategi mot rømming fra akvakultur* ut på høring. Sjømat Norge deltok i en forkortet høringsprosess før den nye strategien ble fastsatt og publisert den 31.03.2017.

Strategidokumentet inneholder lite nytt i forhold til det havbruksnæringen allerede er engasjert i og jobber med, men inviterer samtidig til videreutvikling, formalisering og samhandling med næringen på viktige områder. De fem satsingsområdene i strategien er *Kunnskap, Erfaringsformidling og dialog, Sterk sikkerhetskultur, Effektivt sikkerhetsregelverk og Profesjonell beredskap*. For Sjømat Norge blir det viktig å jobbe for at havbruksnæringen i langt større grad enn hittil i arbeidet med strategien får anledning til å bidra.

Havbruksnæringen må inviteres inn i en tett og reell dialog mellom myndighetene og bransjeorganisasjonene, slik at strategien kan bli et tilpasset og godt redskap både for næring og myndigheter. Dette er helt avgjørende for å sikre en fortsatt reduksjon av risiko med utgangspunkt i vår felles 0-visjon.

Arbeidet med revisjon av NS 9415 er igangsatt

NS 9415, teknisk standard for flytende oppdrettslegg, er nå under revisjon. Det er Fiskeridirektoratet som står som bestiller av revisjonen av standarden, som sist var revidert i 2009. Sjømat Norge og flere av våre medlemsbedrifter er oppnevnt som medlemmer av revisjonskomiteen i Standard Norge. Etter planen skal et utkast til revidert utgave av standarden være klar for offentlig høringsprosess i starten av 2019. Parallelt med dette arbeidet er det også planlagt å sette i gang en revisjonsprosess av NYTEK- forskriften.

Etter innspill fra Rømmingsutvalget og vedtak i Bransjegruppe havbruk, nedsatte Sjømat Norge våren 2017 en egen ressursgruppe som diskuterer og gir innspill til organisasjonen underveis i revisjonen. Dette er gjort for at Sjømat Norge kan framstå mest mulig samlet og med klare råd inn i revisjonsarbeidet. Vårt utgangspunkt er at standarden i hovedsak har fungert godt så langt. Den trenger ingen revolusjon, men en revisjon for å avklare upresise eller udekkede punkter, og for å sikre at den er tilstrekkelig funksjonsbasert og praktisk gjennomførbart. Den må dessuten være tilstrekkelig dekkende for nye konstruksjoner. Når en er kommet så langt i arbeidet at et bearbeidet utkast foreligger, ønsker Sjømat Norge å invitere til et innspillmøte for medlemmene. Sjømat Norge vil også arbeide for at næringen skal bli hørt underveis i arbeidet med å revidere NYTEK-forskriften. Målet er at «NYTEK-regimet» skal bli et så hensiktsmessig og praktisk etterlevbart redskap som mulig for å ivareta sikkerhet og rømmingssikkerhet for alle flytende/sjøbaserte akvakulturanlegg.

Kurs i rømmingssikring

I 2017 ble det arrangert 5 kurs i rømmingssikring i regi av Sjømat Norge. Kursene har vært avholdt på Sortland, Rørvik, Bergen og to i Haugesund. Alle kursene var for sjøanlegg. Til sammen var det ca. 366 deltakere på disse kursene. Etterspørselen er fortsatt stor, og nye kurs er under planlegging, spesielt for landanlegg.

Med så stor interesse for kursene er det viktig at disse blir så relevante og formålstjenlige som mulig. Målet er å gi innsikt i regelverk og pågående arbeid for rømmingssikring og beredskap, men hovedvekten blir lagt på å formidle informasjon og erfaringer fra rømmingshendelser ved Fiskeridirektoratet og næringsaktører. I tillegg formidles relevant info fra forskning. I 2017 ble det også satt ekstra fokus på bruk av servicefartøy. Disse fartøyene bidrar i forhold til avlusningsprosesser, vasking av nøter, ulike dykkeoperasjoner og tradisjonelt vedlikehold på anleggene. Det er derfor viktig med et godt samspill og klare ansvarsforhold for å unngå rømming. Menneskelige faktorer har også vært et fokusområde, sammen med forankringssystem etter de erfaringene som ble gjort etter ekstremværet «Nina». Brønnbåtnæringen som en stadig viktigere samarbeidsaktør for havbruksnæringen, har også bidratt positivt inn i kursene til nytte for begge næringene.

System for sporbarhet av oppdrettsfisk

I 2016 ble det med bakgrunn i vedtak fra styret i Sjømat Norge nedsatt en arbeidsgruppe fra medlemmene som skulle se på muligheten for å utarbeide et forslag til en felles sporbarhetsløsning for laks. Arbeidsgruppen la i juni 2017 fram forslag til en mulig løsning for et felles system for sporbarhet. Etter anbefaling fra Bransjegruppe havbruk vedtok styret deretter at organisasjonen skal etablere et sporbarhetssystem for rømt laks basert på bruk av DNA-profilering og geoelementanalyser.

I tråd med styrets vedtak opprettet administrasjonen i Sjømat Norge høsten 2017 en arbeidsgruppe som har som oppgave å fastsette tekniske og faglige spesifikasjoner for sporbarhetssystemet. Den skal videre vurdere funksjons- og kvalitetskrav til

sporbarhetssystemet, samt avklare hvordan DNA-verktøyet og geoelementverktøyet kan anvendes i kombinasjon på en praktisk og kostnadseffektiv måte. I lys av det siste, mente styret også at det på sikt vil være behov for å «*utrede premisser og konsekvensvurderinger som må ligge til grunn for eventuelt å kunne basere sporbarhetssystemet på bruk av DNA-metoden alene*».

Formålet med systemet for sporbarhet er å spore laks i en rømmingssituasjon tilbake til eier av fisken. Siktemålet er at systemet skal tas i bruk tidligst mulig i 2018. Tilslutning til systemet er i utgangspunktet frivillig, men målet er at hele næringen blir med. Sjømat Norge har i forbindelse med vedtaket om etableringen av et system for å kunne spore rømt laks tilbake til eier, garantert sammen med Salmar, Lerøy og Marine Harvest, for dekning av utgifter som Veterinærinstituttet har i forbindelse med etableringen, på inntil 3 mill. kroner inntil aksjeselskapet som skal drifte sporbarhetssystemet er etablert og kan overta fordringen i først halvår 2018.

Sammenslutningen for utfisking av rømt oppdrettslaks (OURO)

I 2017 har OURO sørget for utfiske av rømt oppdrettsfisk i 52 elver fordelt over hele landet. Elvene blir blant annet valgt ut etter hvor høy prosentandel rømt oppdrettsfisk de har i henhold til Det nasjonale overvåkningsprogrammet for rømt fisk. Andelen rømt fisk blir regnet ut fra gytefisktellinger eller årsprosent i den enkelte elv. Medianverdien for innslag av rømt oppdrettslaks i elvene viser fortsatt en nedadgående trend. Høyfokus på rømmingssikring i alle ledd, kombinert med utfiske av den rømte oppdrettsfisken, har bidratt til dette.

Alle som har en tillatelse på laks, ørret eller regnbueørret pikter å betale inn en årlig avgift til Sammenslutningen. Avgiften blir satt av et styre som består av tre representanter fra havbruksnæringen og to fra forvaltningen (Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet). Årlig avgift for 2017 var kr 2.500 pr tillatelse. Sjømat Norge er representert med styreleder i styret for OURO: Roar Paulsen fra Lerøy Midt AS (styreleder). I tillegg er det leid ut en 50% stilling fra Miljø og helseavdelingen til stillingen som forretningsfører.

Nasjonale laksefjorder og tilstanden i elvene

Evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag

I henhold til St.prp. nr. 32 (2006-2007) skal evalueringen av de nasjonale laksefjordene og laksevassdragene slutføres i løpet av 2017, og følges opp av en politisk behandling våren 2018. Det er sterke krefter som ønsker å utvide omfanget av de nasjonale laksefjordene. Sjømat Norge er bekymret for om det blir en reell evaluering som ivaretar alle påvirkningsfaktorer på villaksen. Verneordningen omfatter 75% av de største og mest tallrike norske villaksressursene i dag, og det stilles derfor spørsmål ved hvorvidt det finnes representative referanseområder for å vurdere om det utgjør en forskjell for de nasjonale laksevassdragene å ligge innenfor eller utenfor dette verneregimet. Sjømat Norge vil også påpeke hvilke konsekvenser dette verneregimet har for norsk havbruksnæring. Sjømat Norge utarbeider en plan for oppfølging så snart konklusjonene fra det faglige grunnlaget foreligger.

Revisjon av konsesjonsvilkår for kraftverksregulanter i elv

De ville laks- og ørretbestandene er helt avhengig av gode miljømessige forhold for overlevelse og reproduksjon i elvene. Mange vassdrag har gjennomgått dramatiske endringer de siste tiårene, hvor kraftproduksjon bare er én av mange faktorer som har bidratt til en negativ utvikling for miljøet i elvene. Frem til 2022 vil vilkårene for ca. 430 vannkraft-konsesjoner kunne tas opp til revisjon. Dette vil omfatte 187 vassdrag. Revisjonsadgangen er

gitt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven. Det må fremmes krav om hvilke vassdrag som skal revideres. Noen kriterier kan endres etter revisjon, andre ligger fast. Formålet med en revisjon er å bedre miljøforholdene i elva. Representanter for allmenne interesser kan fremme krav om revisjon.

Sjømat Norge har fått tilbakemelding fra oppdrettere på Vestlandet om at de ønsker å se på hvilke elver det bør fremmes krav om revisjon for de nærmeste årene. Dette arbeidet vil bli fulgt opp i starten av 2018.

Utslipp av næringssalter

Havbruksanlegg har strenge krav til overvåkning av miljøtilstanden under selve anlegget og i påvirkningssonen rundt. Selve anleggsområdet overvåkes av en MOM B-undersøkelse hvor frekvensen blir avgjort av miljøtilstanden på anlegget. I 2016 viser 92,5% av undersøkelsene miljøtilstand 1 og 2, som regnes for normalt tilstand. Dette har ligget stabilt de siste 7 årene. Antall lokaliteter med dårlig eller meget dårlig tilstand er også relativt stabilt og har ligget under 10% i hele perioden. Antall gyldige B-undersøkelser var 729 i 2016.

Til å overvåke miljøet i sonen utenfor anleggene blir MOM C brukt. Den kartlegger bunndyrfaunaen så langt ut en forventer at anlegget kan påvirke miljøet, og er en kvantitativ undersøkelse. Antall godkjente undersøkelser var 142 i 2016. Av disse lå 91,5% i tilstandsklasse 1 og 2 som angir svært god og god tilstandsklasse. 7% av anleggene lå i moderat miljøtilstand og 1,4% i tilstandsklasse dårlig.

Integrert Multitrofisk akvakultur (IMTA) ser på hvordan en kan utnytte næringssaltutslippene fra havbruksanlegg til å dyrke tang og tare og ulike skjellarter i nær tilknytning til anlegget. Flere havbruksanlegg tester ut konseptet med tanke på å få erfaring og nyttig kunnskap om nye kilder til både mat, fôr og ny type energiproduksjon i årene fremover. Sjømat Norge følger utviklingen i prosjektene fremover.

Miljøovervåking og dokumentasjon

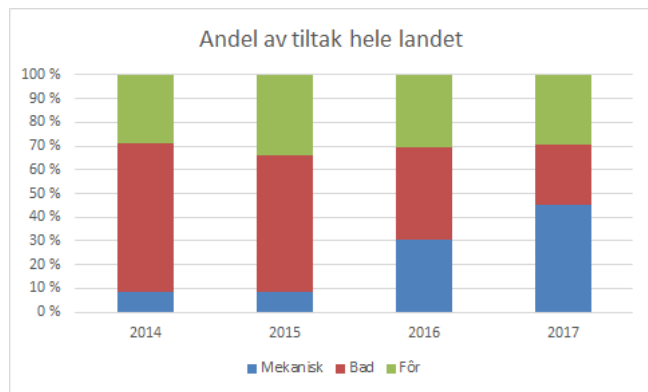
Det foreligger prosjektrapporter fra Rogaland, Hordaland, Trøndelag og Nordland som dokumenterer hvilken påvirkning havbruksanlegg har på det marine miljøet i form av næringssaltutslipp. Denne dokumentasjonen er viktig for å synliggjøre hvor stor produksjon som er miljømessig bærekraftig og forsvarlig innenfor et område. Denne kunnskapen er også viktig å se i sammenheng med andre kilder til næringssaltutslipp i arbeidet med vannrammedirektivet, og den er til nytte både for miljøforvaltning og næringen selv ved utvidelse av lokaliteter eller etablering av nye. Rapportene kan lastes ned på adressen www.blueplanet.no/marin-overvaking

Bruk og utslipp av legemidler

Bruken av legemidler i norsk havbruk er strengt regulert. Det er kun tillatt å bruke legemidler som er godkjent av Statens legemiddelverk (SLV). Godkjenningsprosessen er omfattende, og både mattrygghet, HMS og miljøeffekter vurderes.

Det er i all hovedsak tre grupper av legemidler som medfører utslipp fra havbruk. Antibakterielle midler har siden siste del av 1980-tallet vært brukt i svært liten grad. Bare ca. 0,5% av det totale forbruket av antibiotika i Norge går til havbruk, og mengden antibakterielle midler som har blitt solgt de siste årene tilsvarer at anslagsvis 0,5-1 prosent av fisken ble behandlet med en antibiotikakur. Midler mot innvollsorm brukes i noen grad, men det er bruken av lakselusmidler som i dag står for de klart største utslippene. Utover dette brukes bedøvelse ved vaksinerings og telling av lus, og i noen grad midler mot sopp (hovedsakelig forebyggende) i ferskvannsfasen.

Bruken av legemidler mot lakselus ble vesentlig redusert også i 2017. Den positive utviklingen er et resultat av at havbruksbedriftene i økende grad går over til medisinfriske metoder for å sikre kontroll med lakselusa. Det er i tråd med næringens langsiktige strategi.

Bruken av diflubenzuron og teflubenzuron ble redusert med 62 og 93 prosent. Dette er midler som rammer lakselusas skallskifte og har vært omdiskutert. Bruken av hydrogenperoksid (H₂O₂) gikk ned med 38 prosent i 2016 og fortsatte med ytterligere 65 prosent reduksjon i 2017. Målt i mengde virkestoff er fortsatt hydrogenperoksid det mest brukte middelet mot lakselus. I fjor ble det brukt et samlet volum på 9,2 tonn, mot 26,6 tonn året før.

Nye bestemmelser for å redusere miljøeffekten av legemidler mot lakselus kom i 2017. Sommeren 2016 sendte Nærings- og fiskeridirektoratet «Forslag til tiltak for å motvirke negative miljøeffekter fra behandling mot lakselus på akvakulturlovens virkeområde» på høring. Sjømat Norge uttrykte i sitt høringssvar at med den kunnskapen en nå har om lusemidlene og deres potensielle negative effekter på miljøet, kan en ikke se at dagens bruk utgjør en trussel om alvorlig eller uopprettelig skade på miljøet og at det derfor ikke er grunnlag for å bruke den føre-var-tilnærmingen som departementet brukte som begrunnelse for en eventuell iverksetting av de foreslåtte tiltakene. Sjømat Norge vil imidlertid fortsette å bidra til at legemidler i havbruk kan håndteres og brukes så optimalt som mulig.

I mars 2017 kom de nye bestemmelsene som etter departementets intensjoner skal bidra til å redusere miljøeffekter av legemidler mot lakselus. Ettersom det har vist seg at mange akvakulturanlegg ligger nær områder som i Fiskeridirektoratets kartverk er angitt som rekefelt eller gyteområder for torsk, får bestemmelsene stor betydning for mange havbruksaktører. Her er en kort oversikt over de viktigste endringene:

Viktige endringer i transportforskriften

- Akvakulturloven er blitt en del av hjemmelsgrunnlaget for transportforskriften
- Når vann tilsatt legemidler mot lakselus skal tømmes andre steder enn ved akvakulturanlegget, skal dette gjøres mens fartøyet er i fart
- Slikt behandlingsvann kan ikke tømmes nærmere enn 500 meter fra rekefelt eller gytefelt, slik disse feltene til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy

Viktige endringer i akvakulturdriftsforskriften

- Ved bruk av legemidler og andre kjemikalier skal det vises særlig aktsomhet for å unngå uakseptable effekter på det omkringliggende miljø.
- Det skal foreligge en vurdering av de lokale forhold som har betydning for spredningen av legemidler for behandling av fisk mot lakselus i det omkringliggende miljø, og beskrivelse av organismer i området som kan påvirkes negativt av slike stoffer. I tillegg skal det beskrives tiltak som kan iverksettes for å redusere negativ miljøpåvirkning av slike stoff.
- Kitinsyntesehemmere gitt gjennom fôret kan ikke brukes på samme lokalitet før det er gått minst 6 måneder fra siste behandling. Dette gjelder uansett hvilken kitinsyntesehemmer som er benyttet.

- Kitinsyntesehemmere kan ikke brukes på lokaliteter nærmere enn 1000 meter fra rekefelt jf. de felt som til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy.

Utrangert utstyr fra havbruksnæringen

God håndtering av alt avfall og av alt utrangert utstyr i alle ledd er viktig også for medlemmene i Sjømat Norge. Det er i dag derfor generelt gode rutiner og ordninger knyttet til alt avfall som oppstår på land, enten det dreier seg om fiskeindustri eller landbaserte akvakulturanlegg.

«Avfall» i form av nøter, plastringer, fôrslanger, stål og tauverk genereres av den sjøbaserte havbruksnæringen hvert år. Det er derfor behov for solide og varige returordninger som sikrer effektiv og miljøriktig ombruk, innsamling og gjenvinning av dette. Selv om det varierer noe fra område til område langs kysten, er situasjonen i dag slik at det er mulig å få levert det meste til gjenvinning. Ut fra kunnskapen som framkom i et prosjekt der en vurderte gjenvinningsmarkedet og mulighetene for miljømessig god håndtering av utrangert utstyr i 2013, ble det konkludert med at en ikke ville anbefale en vederlagsfinansiert bransjeordning/produsentansvarsordning for innsamling og gjenvinning av utrangert utstyr fra havbruk nå. Dette var også konklusjonen både i Arbeidsutvalget for teknologi- og servicebedriftene og i Bransjegruppe havbruk da spørsmålet i etterkant ble behandlet der.

Våren 2017 ble det etter innspill fra Arbeidsutvalget for teknologi- og servicebedriftene i Sjømat Norge igangsatt et FHF-finansiert prosjekt som et samarbeid mellom Sintef Ocean og Sintef Byggforsk. Målet var å fremskaffe en oversikt over mengde avfall fra sjøbasert havbruk og dokumentere hvordan de viktigste fraksjonene håndteres av næringen og avfallsmottakere. Et viktig delmål var å undersøke oppdrett fra hele Norge, for å finne eventuelle regionale forskjeller.

Forskerne gjennomførte et materialregnskap med faktormetoden som viser at mengden plast og metall som er i bruk i norske havbruksanlegg kan være opptil 192.000 tonn plast og 72.000 tonn metall. Et avfallsestimat viser at det fra dette genereres avfall i størrelsesorden 4.300 – 8.500 tonn metall og 16.000–29.000 tonn plast per år.

Intervjuene av havbruksselskaper og sentrale avfallsselskaper viser at norske havbruksaktører i dag har rutiner for avfallshåndtering og bruker de tilbudene som er tilgjengelige. Basert på en helthetsvurdering av intervjuene og de reguleringer og miljøsertifiseringer som virker i den norske havbruksnæringen, konkluderte rapporten med at det er lite sannsynlig at norske havbruksanlegg er en kilde til omfattende marin forurensning.

Prosjektet kommer dessuten med følgende anbefalinger:

- Havbruksnæringen må i større grad dokumentere avfallshåndteringen sin;
- det behøves mer spesifikk og helhetlig kunnskap om hva som er de beste gjenvinningsløsningene for materialene fra norsk havbruk; og
- det bør blir mer fokus på miljødesign av utstyr til næringen slik at næringen selv kan bruke gjenvunnet materiale.

Sjømat Norge har tidligere bidratt til å utvikle maler som havbruksaktørene kan bruke for å dokumentere håndtering og gjenvinning av utrangert utstyr. Vi oppfordrer alle våre medlemmer til å avhende utrangert utstyr på en miljømessig god måte, og til å sikre seg dokumentasjon på hva som skjer med utstyret etter avhending.

Sjømat Norge har ved flere anledninger presentert for Miljødirektoratet og KLD vårt syn på at en produsentansvarsordning for leverandører til havbruksnæringen verken er ønsket eller formålstjenlig for å redusere marin forurensning. Senest i møte med miljøministeren høsten 2017, og i innspill til Stortingets klima- og miljøkomité i slutten av oktober 2017.

Sjømat Norge er for øvrig offensiv og oppmuntrer for øvrig sine medlemsbedrifter til å bidra i frivillig opprydningsinnsats som foregår langs norske strender. I en ny undersøkelse, der 13 større og mindre selskap ble spurt, svarte alle at de hadde egne aksjoner eller bidro til strandrydding i nærområdene. Det vises for øvrig til omtale av målformuleringen i Havbruk 2030.

Vannrammedirektivet

EUs rammedirektiv for vann (direktiv 2000/60/EF) har som hovedformål å beskytte og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder (til en nautisk mil utenfor grunnlinja). Forskriften om rammer for vannforvaltningen som gjennomfører EUs rammedirektiv for vann i norsk rett, ble vedtatt i 2006 og trådte i kraft 1. januar 2007.

- Arbeidet etter vannforskriften er et fast, løpende forbedringsarbeid for vannmiljøet. I hver 6-års periode skal vedtatte forvaltningsplaner gjennomføres, samtidig som man arbeider med revisjon av planene. Den 1. juli godkjente Klima- og miljøverndepartementet de regionale vannforvaltningsplanene for perioden 2016- 2021.
- Samtidig skal arbeidet med revisjon av planene gjennomføres, slik at reviderte planer blir fastlagt i 2021 og gjennomføres fra 2022. Det er forventet at biologiske faktorer som lus og rømming vil få sin avklaring i inneværende periode (2016-2021) og derved bli mer fremtredende i planperioden 2022 - 2027.
- Den 5. oktober 2017 sendte KLD på høring et forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven. Det foreslås der at vannforvaltningsplanene ikke lenger skal vedtas som regionale planer etter plan- og bygningsloven, noe som vil medføre at fylkeskommunene som i dag er vannregionmyndighet, ikke lenger skal ha en formell rolle i arbeidet. Isteden foreslås det at utvalgte fylkesmenn får ansvaret for å koordinere det forberedende arbeidet, mens Miljødirektoratet i samråd med øvrige berørte direktorater utarbeider og sørger for høring av oppdaterte vannforvaltningsplaner, og oversender tilrådning til KLD.
- Videre foreslås det at en hjemmel for forskriften tas inn i naturmangfoldloven, og at naturmangfoldloven derved erstatter plan- og bygningsloven som en av de tre hjemmelslovene for vannforskriften.
- Sjømat Norge vil også videre følge opp gjennomføringen av vanndirektivet. Sjømat Norge er representert i de forskjellige vannregionenes referansegrupper (de relevante regionene) og nasjonal referansegruppe. Samtidig har vi en tett kontakt med sektormyndighetene innen havbruk. I den løpende kontakten med sentrale, regionale og lokale politikere løftes også vannrelaterte, næringsspesifikke spørsmål og problematikk. Gjennom dette arbeidet ønsker vi å påvirke arbeidet med vannrammedirektivet slik at vannkvaliteten blir ivaretatt/forbedret, - noe havbruksnæringen er avhengig av.

HELSE OG KVALITET

Sjømat Norge er en viktig premissleverandør på det matpolitiske området. For Sjømat Norge er det viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene gitt av Stortinget. Dette gjelder særlig for matdepartementene (Nærings- og fiskeridepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet), Mattilsynet, Vitenskapskomiteen for mattrygghet og forskningsinstituttene som støtter forvaltningen, men også for næringen som i lovverket gis et eksplisitt ansvar for å sikre trygt fôr og trygg sjømat.

Etter Sjømat Norges syn er det fremdeles slik at næringshensynet, f.eks. sikring av like konkurransevilkår og handlingsrom for å produsere sjømat innenfor den fleksibiliteten som ligger i EØS-regelverket, ikke blir ivare tatt på en tilfredsstillende måte. Dette er dermed fremdeles ikke i samsvar med de forutsetningene Stortinget satte for etableringen av Mattilsynet og ved fastsettelsen av ny matlov.

I løpet av 2017 har det vært flere eksempler på at både Mattilsynet og forskningsinstitutt som støtter forvaltningen har gått ut over de rammer som er lagt for disse institusjonenes virke. Sjømat Norge har også i 2017 påpekt dette overfor de tre matdepartementene og Mattilsynet, men ved årets slutt er det etter Sjømat Norges vurdering, betydelige forbedringspunkter innenfor forvaltningen av matpolitikken.

E-læringskurset "Sjømathygiene"

Sjømat Norge har siden 2015 tilbudt e-læringskurset «Sjømathygiene». Formålet med e-læringskurset er å gjøre det enklere for sjømatbedrifter å gjennomføre grunnleggende opplæring og dokumentere kunnskap i næringsmiddelhygiene for produksjonsmedarbeidere. Det faglige innholdet tilfredsstiller hygieneregelverkets kompetansekrav. "Sjømathygiene" retter seg mot ansatte i alle typer produksjonsbedrifter for fiskerivarer. Kurset gir en motiverende, rimelig og miljøvennlig nettbasert opplæring. På bakgrunn av etterspørsel er "Sjømathygiene" tilgjengelig i fullversjon på norsk, engelsk og russisk. I tillegg kan eksamen avlegges på polsk, latvisk og litauisk.

"Sjømathygiene" er tilgjengelig for alle, men Sjømat Norges medlemmer får store rabatter på prisen. For å bidra til riktig fagkompetanse og rekruttering får videregående skoler benytte kurset for en symbolsk pris. Etterspørselen øker sakte men sikkert, det er nå mer enn 4000 brukere. I en evaluering fikk kurset meget god score på faglig innhold, relevans, tekniske forhold og support. Det var forbedringspunkter på pedagogikk og struktur. På bakgrunn av tilbakemeldingene skal "Sjømathygiene" revideres i 2018 for å tilpasses brukernes ønsker.

EU-forordninger for animalske biprodukter

Nye forordninger som inneholder hygienebestemmelsene for animalske biprodukter dvs. det materialet som ikke brukes til næringsmidler, men går til fôr, destruksjon eller andre spesielle formål, ble endelig gjennomført som EØS-bestemmelser gjennom forskrift vedtatt i september 2016. Forordningen ble vedtatt i EU i 2009 og er derfor et eksempel på at det går alt for lang tid fra vedtak og til gjennomføring i norsk regelverk. NFD har i brev til Sjømat Norge gitt oss medhold i at regelverket for animalske biprodukter ikke stiller krav til behandling av spillvann fra fiskemottak. Forordningens bestemmelser er omfattende og detaljerte, men utfordringene knyttet til gjennomføring og tilsynet fra Mattilsynets side synes å ha avtatt gjennom 2017.

Internasjonalt arbeid

På globalt nivå følger Sjømat Norge aktivt med i arbeidet til Codex Alimentarius og Verdens dyrehelseorganisasjon (OIE), som utarbeider globale standarder med det formål å ivareta hhv. mattrygghet og god dyrehelse innenfor et regelverk som ikke skal virke handelshindrende. Sjømat Norge deltar også i arbeidet med å utvikle globale ISO-standarder for akvakultur og sjømatproduksjon.

I 2017 har Sjømat Norge brukt særlig mye ressurser på arbeidet i Codex hygienekomiteen, ernæringskomiteen og komiteen for fett og oljer. Sistnevnte komité har etter 8 års arbeid endelig vedtatt Codex-standard for fiskeolje til humant konsum. Sjømat Norge har bidratt til at standarden er relevant og dekkende for de viktigste norske fiskeoljene. Sjømat Norge har bidratt til at standarden for kontroll med histamin ikke inneholder en referanse til laksefisk som en utsatt art med hensyn til histamin og at dokumentet tar hensyn til praksis og erfaring, istedenfor å kun fokusere på unødvendig mye prøvetaking. Sjømat Norge har bidratt til at ernæringskomiteen fortsetter arbeidet med å fastsette referanseverdier for anbefalt daglig inntak av de flerumettede marine fettsyrene EPA og DHA.

Sjømat Norge har i flere år deltatt aktivt nasjonalt for å bidra med konstruktive innspill i arbeidet som OIE gjør. I 2017 deltok Sjømat Norge for første gang som observatør under OIEs generalforsamling. Arbeidet i regi av OIE er av stor betydning for kontroll med og bekjempelse av smittsomme dyresykdommer og zoonoser internasjonalt. Dette arbeidet legger følgelig i stor grad premisser for utviklingen av internasjonal handel i henhold til WTO- og SPS-avtalene. Bidrag her er derfor en viktig del av Sjømat Norge sitt arbeid.

Sjømat Norge har også arbeidet aktivt sammen med andre medlemmer i FEAP for å påvirke EU sitt regelverk på dyrehelseområdet. Organisasjonen arbeider for mest mulig felles uttalelser overfor EU-Kommisjonen selv om sykdomsstatus er forskjellig fra land til land.

Se også omtale under kapitlet om deltakelse i internasjonale organisasjoner.

Mattilsynets Eksportprosjekt

På oppdrag fra departementene startet Mattilsynet høsten 2015 et prosjekt for å effektivisere systemet for utstedelse av eksportattester. Prosjektet skal være ferdig i 2018. Dette har i mange år vært etterlyst av alle sjømateksportører. Sjømat Norge har over flere år pekt på behovet for raske og smidige rutiner for utstedelse av nødvendige helseattester, slik at norske sjømateksportører kan møte kundenes krav til vareflyt i verdikjeden. Sjømat Norge har helt fra starten av prioritert oppfølging av dette prosjektet høyt, da resultatet vil påvirke hverdagen til alle eksportører. I tillegg til administrasjonen er eksportører som kjenner godt til utfordringene involvert i arbeidet.

Mattilsynet presenterte i 2017 det endelige konseptet for fremtidig utstedelse av sjømatattester. Det blir en heldigital løsning med elektronisk sikring av attester. Samtidig blir det en ny tilsynsmodell på sjømat som vil være grunnlag for at Mattilsynet kan utstede attestene på denne forenklete måten. Til tross for at Sjømat Norge både muntlig og skriftlig formidlet sin uenighet, skal fortsatt det nye tilsynssystemet danne grunnlag for en differensiering mellom virksomhetene basert på "smilefjestankegangen". Videre oppfølging av eksportprosjektet bl.a. for å forebygge dette, er en prioritert oppgave for Sjømat Norge.

Hygieneregulering – utfordringer i forhold til norske myndigheter

I forhold til både hygieneregulering for næringsmidler og andre bestemmelser innlemmet i EØS-avtalen, har det vært en utfordring at myndighetene snevrer inn handlingsrommet og i

liten grad åpner for alternative løsninger, selv om det foreligger dokumentasjon på at intensjonen og målene i regelverket er oppfylt. Eksempler på dette er diskusjonen om krav til bruk av sjøvann i anlegg på land, temperaturkrav knyttet til kjøling av fisk, lagring av saltsekker, bruk av plastark som skille ved stabling av kar og krav knyttet til å bruke kongsnegl som mat. Noe av dette ble omtalt også i meldingen for 2012, og dette illustrerer at regelverksutvikling og forvaltningen av denne ikke er preget av intensjoner om rask fremdrift.

I 2017 har det igjen vært flere eksempler på at Mattilsynet i sitt tilsyn overprøver og tilsidesetter bedriftenes egne HACCP-vurderinger og tiltak for å sikre at regelverket etterlevs. Eller at Mattilsynet kommer med absolutte krav og forutsetninger som blokkerer handlingsrommet virksomhetene har i henhold til regelverket.

En av sakene gjelder produksjon og eksport av non-konforme næringsmidler til tredjeland. Flere års påtrykk blant annet fra Sjømat Norge, har bidratt til at Mattilsynet etter instruks fra Helse- og omsorgsdepartementet måtte akseptere at gjeldende EØS-regelverk åpner for dette. Dette er særlig viktig for norske produsenter av omega-3 produkter, ettersom deres globale konkurrenter har andre produksjonsbetingelser når de selger til land utenom EØS. Norske fiskeoljeprodusenter har her tapt markedsandeler. Utkast til forskrift om produksjon og eksport av ikke-konforme varer til tredjestat var på høring høsten 2017. Sjømat Norges høringssvar ble på forhånd sirkulert til medlemmer i sektorgruppe Maring. Endelig forskrift er ikke vedtatt, det gjenstår å se hvordan Mattilsynet tolker og fører tilsyn etter den nye forskriften fremover.

Et annet eksempel gjelder muligheten til å produsere fiskeolje til human konsum og fôr på samme produksjonsanlegg, forutsatt at produksjonen er skilt i tid og bedriften har etablert rutiner som sikrer at det ikke skjer en kryssforurensing som medfører en fare for mattryggheten. Mattilsynets lokalkontor fattet vedtak om at slik produksjon var i strid med EØS-regelverket for næringsmiddelhygiene. Hovedkontoret omgjorde vedtaket etter klage, og konkluderte at det var tillatt. Det gjenstår nå å se hvordan Mattilsynet lokalt forholder seg til dette i praksis når bedriften igjen starter opp og søker om regodkjenning. Også i forbindelse med produksjon av ikke-konforme produkter, vil tolking av hva som er gode rutiner for å skille ulike type produksjoner i tid kunne være avgjørende for om bedriftene opplever det som en reell forbedring.

Intensjonsavtale sunnere kosthold – mål om økt sjømatkonsum

I norsk ernæringspolitikk er det en klar målsetning at inntaket av sjømat i befolkningen må økes. Dette har frem til nå i for liten grad vært fulgt opp av departementene i deres praktiske politikk. Sjømat Norge deltar i helseminister Bent Høies næringslivsgruppe på matområdet som frem til nå har hatt mest fokus på behovet for å redusere konsumet av salt, flerumettet fett og sukker.

Sjømat Norge har i flere år vært en pådriver og sørget for at arbeidet ikke bare må fokusere på hva vi skal spise mindre av, men også hva vi bør spise mer av, og at myndighetene mer aktivt må arbeide for at forbrukerne følger myndighetenes kostholdsrad.

Sjømat Norge undertegnet 6. desember 2016 Intensjonsavtalen om tilrettelegging for et sunnere kosthold som er inngått mellom Helse- og omsorgsministeren og matnæringen. Intensjonsavtalen er en forpliktende samarbeidsavtale om blant annet å øke sjømatinntaket i Norge. Målet er: *"Øke befolkningens inntak av frukt og bær, grønnsaker, grove kornprodukter og sjømat i tråd med beregningsgrunnlag og målsetting i ny Handlingsplan for bedre kosthold (2017-2021). Det langsiktige målet er at befolkningen har et inntak av disse matvarene på nivå*

med kostrådene." I handlingsplanen er målet tallfestet til 20% økning.

I mai signerte flere av Sjømat Norges medlemsbedrifter intensjonsavtalen med helsemyndighetene for å gjøre det enklere for folk å ta sunne valg. Fra v. Merethe Holte (Insula AS), Egil Magne Haaugstad (Pelagia AS), Tine Hammersnes Leopold (Salmon Brands), Arild Svendsen (Domstein Sjømat), og Elin Tveit Sveen (Svanøy Røykeri). Foto: Are Kvistad

Helsemyndighetene har en sentral og aktiv rolle for å øke sjømatinntaket i Norge. Det er f.eks. ingen andre enn helsemyndighetene som kan redusere den omfattende mistroen blant forbrukerne om at det er noe utrygt å spise fisk selv om det er bra for kostholdet.

Ved å signere tilslutningsavtalen har også de største sjømatbedriftene i Norge som satser spesielt på det norske markedet forpliktet seg til å bidra til å øke sjømatkonsumet med 20%. Arbeidet med å oppnå målene i Intensjonsavtalen styres av koordineringsgruppen, der Sjømat Norge er representert ved adm. direktør Geir Ove Ystmark.

For å bidra til å nå dette ambisiøse målet har bransjene innen frukt og grønt, grove kornprodukter og sjømat inngått et unikt samarbeid under mottoet: «Felles løft for sunt kosthold» - #mergrovtgrøntogblått. Norges frukt- og grønnsaksgrossisters forbund, Baker og konditorbransjens landsforening og Sjømat Norge har valgt en praktisk tilnærming, den mest sentrale oppgaven er planlegging og gjennomføring av workshop hvert halvår for alle aktører som har forpliktet seg til å bidra i arbeidet for et sunnere kosthold. Vi samarbeider også om felles informasjon.

For sjømat er utfordringen ikke kun å øke sjømatinntaket, men å endre effekten av en negativ utvikling i norsk kosthold. I 2017 gikk sjømatkonsumet i Norge ned med ytterligere 15%, i følge tall fra Norges Sjømatråd. Nedgangen er særlig tydelig blant unge under 34 år.

Fiskehelse og fiskevelferd

Arbeid knyttet til fiskehelse og fiskehelseforvaltning er prioritert og omfattende.

Regelverk

I mars 2016 vedtok Parlamentet og Rådet i den Europeiske Union en ny forordning for dyrehelse. Selve forordningen har trådt i kraft i EU, selv om den ikke skal etterleves fullt ut før i 2021. Den nye dyrehelseforordningen vil etter hvert bli en del av norsk regelverk gjennom EØS-avtalen. EU-kommisjonen har i år startet arbeidet med å utvikle regelverk som mer i detalj blant annet skal regulere hvordan ulike sykdommer skal håndteres. Avhengig av hvor alvorlige de ulike sykdommene er, blir de plassert i ulike kategorier. I dette arbeidet har Sjømat Norge bidratt både nasjonalt, direkte overfor EU-kommisjonen og gjennom arbeidet i FEAP. De viktigste sykdommene av betydning for havbruksnæringen som Kommisjonen har arbeidet med i 2017, er ILA, IHN og VHS. For Norges del er det spesielt viktig at ILA blir

plassert i en kategori som best reflekterer betydningen av sykdommen og hvilke tiltak som skal iverksettes nasjonalt for å kontrollere sykdommen og eventuelt utrydde den.

Den omfattende prosessen med revisjon av PD-regelverket fortsatte i 2017. Mattilsynet sendte et utkast på høring tidlig på året, og Sjømat Norge hadde en omfattende intern prosess på høringssvaret. Sjømat Norge hadde også dialog med Mattilsynet etter at høringen var over. Da forskriften kom i månedsskiftet, var det imidlertid gjort flere endringer i forhold til det som var sendt på høring. Enkelte av disse endringene og kravene i den nye landsdekkende forskriften skapte til dels store utfordringer. Spesielt gikk dette på kravene til vask, desinfeksjon og slipsetting av brønnbåter. Innskjerpinger i bestemmelsene om ventemerdssetting ved slakting skapte også problemer. Sjømat Norge har sammen med medlemmene arbeidet aktivt overfor Mattilsynet for å løse disse utfordringene.

Selv om det var en omfattende prosess med revisjonen av regelverket, har det vært tydelig at grunnlaget i form av risikovurderingen og kost-nyttevurdering har vært for dårlig. Sjømat Norge har vært i møter med Mattilsynet hvor dette har vært diskutert.

Arbeidsgruppen som ble nedsatt for å komme med forslag til revisjon av lakselusforskriften i Sjømat Norge i 2016, la frem en rapport tidlig i 2017. Med utgangspunkt i denne rapporten, sendte Sjømat Norge på våren 2017, etter en omfattende intern prosess, et innspill til Mattilsynet om hvilke kriterier som skal legges til grunn for en ny luseforskrift. Prosessen med revisjon av luseforskriften har blitt forsinket i Mattilsynet. Mot slutten av året har Sjømat Norge hatt dialog med Mattilsynet om innholdet i et utkast til ny forskrift. Utkastet kom imidlertid ikke på høring i 2017.

Fiskehelse og fiskevelferd

I 2017 er det dessverre fremdeles lakselus, PD og ILA som skaper utfordringer for næringen og medfører vesentlige kostnader. Selv om lusenivåene totalt sett over året er i ferd med å reduseres, spesielt på høsten, er det liten nedgang i perioden sent på våren og tidlig på sommeren. Det kan tyde på at myndighetenes strategi om tiltak i en spesiell periode på våren ikke er optimal. Denne strategien er i stor grad påvirket av ikke-vitenskapelige argumenter fra andre interesseorganisasjoner. Sjømat Norge har lenge tatt til orde for at spesielt lakselusens reproduksjon og sjøtemperatur må være avgjørende premisser for kontrolltiltak som iverksettes mot lakselus på lokalitetene. Sjømat Norge har i 2017 med dette utgangspunktet arbeidet for å styrke forskningen på dette området gjennom dialog med blant annet FHF. I tillegg har Sjømat Norge gjennom innspillene til ny luseforskrift tatt til orde for et bedre regelverk for kontroll med lakselus.

Som nevnt under kapittel Miljø viser foreløpige tall at nedgangen i bruken av legemidler til avlusing i 2016 fortsetter i 2017. Men foreløpig er nedgangen erstattet av en økning i antall medisinfriske tiltak som innebærer håndtering av fisken, og enkelte medisinfriske tiltak er blitt tatt i bruk før de har vært tilstrekkelig utprøvd. Dette har skapt utfordringer knyttet til fiskevelferd. Totalt sett har imidlertid flere og flere kontroll på lusenivåene gjennom en hel produksjonssyklus ved hjelp av tiltak som ikke innebærer håndtering av fisken.

Når det gjelder sikring av fiskehelse, bør innsatsen i tillegg til myndighetenes lovregulerte tiltak, også omfatte samordnede tiltak som gjennomføres frivillig av aktørene, og da basert på gjensidige avtaler og ikke på forskriftsfastsatte bestemmelser. Den koordinerte innsatsen for kontroll med lakselus og arbeidet med å dele kysten inn i tre regioner som i prinsippet skal bli «selvforsynte» med settefisk og slakterikapitet (se nedenfor) er viktige eksempler på slik samordning av tiltak.

Transport av levende fisk

I løpet av 2013 ble det innenfor rammen av samordning mellom aktørene igangsatt arbeid for å dele kysten inn i tre regioner med den hovedhensikt å unngå frakt av smolt og slaktefisk over regionsgrensene. Dette forutsetter at den enkelte region er «selvforsynt» med slakterikapitet og ikke minst smolt. I erkjennelsen av at dette ikke er tilfellet for Nord-Norge i dag, er derfor målsetningen at transport av levende laksefisk over grensene må minimaliseres for å begrense aktiv transport av de smittestoffer slik fisk kan være bærere av. I 2014 ble det fattet vedtak om at soner skal etableres slik at grensen mellom region nord og region midt går langs en linje som settes utfra sydspissen av Bodøhalvøya. Grensen mellom region midt og region sør vil gå ved Hustadvika.

Fiskefôr

Utfordringer knyttet til fiskefôr som det har vært arbeidet med i 2017, omfatter bl.a. norske myndigheters risikohåndtering knyttet til fiskefôr generelt, forvaltningens videreutvikling av fremmedstoffregelverket og regodkjenning av tilsetningsstoffer i fôr. Dialogen med norske myndigheter har generelt vært god på dette området.

Arbeidet med å bidra til at EUs regelverk på fôrområdet blir tilstrekkelig kunnskapsbasert også når det gjelder fiskefôr, vil likevel være viktig også i 2018 fordi gjeldende regelverk indirekte virker begrensende på mulighetene til å bruke tilgjengelige råvarer i fôr til fisk. Grunnen er at kunnskapen som ligger til grunn for en del av de tekniske kravene i bestemmelsene bygger på matproduksjon i landbruket. Det pågående arbeidet med endringer i forordningen om rester av pesticider i vegetabilier er viktig fremover. Det samme gjelder å få nødvendige avklaringer fra Mattilsynet særlig når det gjelder de deler av pesticidforordningen der tilsyn og fortolkning på viktige punkter i stor grad er delegert til nasjonale myndigheter.

I løpet av 2017 ble en svært langvarig prosess for å utvikle regelverket slik at tiltak knyttet til spesifikk bakterieforekomst i fiskefôr er basert på risikoanalyse og forholdsmessighet (proporsjonalitet), avsluttet med positivt resultat.

Proporsjonalitet og enhetlig tilsyn

Sjømat Norge har også i beretningsåret arbeidet med sikring av proporsjonalitet i tiltak og/eller enhetlig tilsyn fra Mattilsynets side i enkeltsaker for medlemmene. Det er en utfordring for Mattilsynet å sikre at tilsynsvirksomheten er enhetlig. Dette gjelder både i forhold til håndtering av sammenlignbare risikoer og i forhold til det å unngå geografiske ulikheter. Enhetlig tilsyn betyr ikke at alt skal gjøres likt, men at det ikke må være ulikheter i det handlingsrommet de enkelte virksomhetene har for å velge løsninger for etterlevelse av gjeldende regelverk.

Det er også en utfordring at en del av de pålegg Mattilsynet gir næringsaktørene, er overdimensjonerte i forhold til de justeringer som måtte være nødvendig. Slike vedtak vil ikke være proporsjonale og er derfor i strid med matloven. Vel så viktig er det at de kan være unødig ressurskrevende og dessuten virke unødig reduserende på sjømatproduksjonen. Et annet element er at tiltakene virker negativt på konkurranseevnen til den enkelte bedrift og/eller sektor. Sjømat Norge har brukt en del ressurser på å forebygge dette og fortsetter arbeidet i 2018.

Risikoanalyse

Som bl.a. angitt i EØS-bestemmelser, skal risikoanalyse ligge som grunnlag for ethvert offentlig regelverk som handler om sykdommer, fiskevelferd og sikring av god hygiene i fôr og næringsmidler. Det stilles store metodemessige krav til hvordan dette skal gjøres i praksis.

I den forbindelse er Sjømat Norge aktivt med i dialoger med Mattilsynet, departementer, Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) og vitenskapelige institusjoner, for å bidra til at risikoanalysens tre viktige elementer (risikoberegning, risikohåndtering og risikokommunikasjon) gjennomføres og praktiseres tilfredsstillende i forhold til internasjonale retningslinjer. Det er en utfordring at innhold og metodekrav ikke er sammenfallende innenfor henholdsvis miljøområdet og det som er omfattet av regelverket innenfor rammen av WTO. Dette gjelder også innenfor det matpolitiske området omfattet av EØS-avtalen.

FORSKNING OG UTVIKLING (FOU)

Sjømat Norge har i alle år hatt sterkt fokus og høy aktivitet på forsknings- og utviklingsområdet. Organisasjonens rolle har tidligere både vært initierende, organiserende og operativt utøvende av felles FoU- prosjekter som næringen har gjennomført. De fleste av prosjektene har vært gjennomført i samarbeid med Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond (FHF), Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge.

De siste årene er det også blitt gjennomført flere store fellesprosjekt i regi av grupperinger av medlemsbedrifter hvor Sjømat Norge har hatt en administrativ koordineringsrolle. Noen av prosjektene er regionale mens andre er nasjonale. Eksempler på slike prosjekter er Havbruksnæringens Miljøfond, omdømmekampanjer og nasjonalt luseprosjekt.

Styret i Sjømat Norge har hatt en målsetting om at FHF skal være næringens felles organ for forskning og utvikling. Det er etablert dialogmøte mellom styret i Sjømat Norge og FHF. Den løpende dialogen mellom administrasjonene skal ivareta formidling av resultater fra prosjektaktivitetene og samordning av næringens interesser opp mot øvrig virkemiddelapparat (Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge).

ARBEIDSLIV, KOMPETANSE OG REKRUTTERING

Tarifforhandlinger

Tariffoppgjøret 2017 var et mellomoppgjør hvor forhandlingene foregikk mellom LO og NHO og hvor det kun var økonomi som var tema.

For samtlige tariffavtaler som Sjømat Norge er part i (Fiskeindustrioverenskomsten med NNN, Havbruksoverenskomsten med Fellesforbundet og Overenskomst for fiskemel- og fiskefôrindustrien med Industri Energi), ble det gitt kr 0,50 i generelt tillegg. Det ble også foretatt justering av minstelønnsseter for avtalen med NNN og Industri Energi, som følge av reguleringsbestemmelser i disse overenskomstene.

Maritime tariffavtaler

Flere av Sjømat Norges medlemmer eier og drifter fartøy som brukes i havbruksnæringen. Det gjelder både brønnbåter, ensilasjefrakt og servicebåter. Noen drifter fartøyene som en integrert del av egen havbruksvirksomhet. Andre opererer som selvstendige rederier.

Fartøy brukt i havbruksnæringen har blitt større, mer spesialiserte og mer avanserte. Servicebåtene har delvis blitt underlagt regelverk forvaltet av Sjøfartsdirektoratet, og mange av disse blir bemannet av arbeidstagere med sjøfartskompetanse.

Samlet sett har dette ført til at flere av medlemmene har etterspurt et tarifftilbud for sjøfolk. Verken NHO eller Sjømat Norge har hatt et tilpasset tarifftilbud til denne delen av sjømatnæringen.

Sjømat Norge tok i sommer kontakt med sjømannsorganisasjonene, og vi har i høst gjennomført forhandlinger for å opprette relevante tariffavtaler for arbeidstakere på disse fartøyene.

I desember 2017 inngikk vi intensjonsavtaler med alle sjømannsorganisasjonene. Her har vi blitt enige om at vi skal opprette tariffavtaler, først for de store brønnbåtene og ensilasjefrakterne, deretter for servicebåtene. Grunnet noen tekniske avklaringsbehov mellom NHO og LO, har vi med Sjømannsforbundet og Sjøoffisersforbundet, tatt sikte på å få på plass en endelig avtale i løpet av 1. kvartal 2018. Med Maskinistforbundet vil vi ha på plass en avtale som skal gjelde allerede fra 1. januar 2018.

Se øvrig omtale under kapittel Havbruk, teknologi og service.

Medlemsbistand

Sjømat Norge har bistått medlemsbedriftene med rådgivning i arbeidsrettslige spørsmål. Det er spørsmål knyttet til stillingsvern, permitteringer, ferielov og arbeidstidsspørsmål som er mest aktuelle.

Vi har også veiledet i forhold til tolkingen av de tariffavtalene vi er part i. Det er særlig spørsmål knyttet til avlønning som her er aktuelle. I og med at flere av våre bedrifter også er bundet av funksjonæravtaler, så har vi også bistått med rådgivning i forhold til forståelsen av disse.

Sjømat Norge har også bistått medlemsbedriftene ved forhandlingsmøter med arbeidstakerorganisasjonene i lokale tvister om avtaleverket, samt under forhandlingsmøter i oppsigelsessaker.

Sjømat Norge har arrangert en tariffkonferanse sammen med NHO Mat og Drikke.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Satsingsområdet er knyttet til NHOs handlingsplaner med hovedsatsingen om et mer inkluderende arbeidsliv, herunder de tematiske områdene:

- Ledelse, organisasjon og samhandling
- Økt nærvær - redusert fravær
- Et enklere og bedre regelverk

Arbeid med reduksjon av sykefraværet

Det ble i 2014 inngått en ny avtale om inkluderende arbeidsliv, tre-partsavtalen mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og myndighetene. En sentral målsetting for denne avtalen er å innføre felles tiltak som kan bidra til å få ned sykefraværet, øke den reelle avgangsalder og å få flere med funksjonsnedsettelse inn i arbeidslivet. I den reviderte avtalen ble det bla lagt vekt på mindre byråkratisering og mindre bruk av sanksjoner overfor arbeidsgiver.

Sjømat Norge ser det som ønskelig at så mange av våre bedrifter som mulig blir såkalte IA-bedrifter. Foruten de virkemidlene som ligger i IA-avtalen, er en viktig del av

sykefraværarbeidet at medlemmene sørger for en tett oppfølging og god dialog med de sykmeldte. Sjømat Norge vil fortsette sitt arbeid med å bistå medlemsbedriftene i dette arbeidet.

I fjerde kvartal 2017 lå det legemeldte fraværet på ca. 4,7 prosent for våre bransjer, noe som er en nedgang på 1,9% i forhold til samme periode i 2016. Dette er omtrent på linje med det legemeldte fraværet i NHO bedriftene som helhet, her var fraværet 4,6% i fjerde kvartal 2017.

Sjømat Norge deltar i et HMS-utvalg for havbruksnæringen sammen med Fellesforbundet og Arbeidstilsynet. Her avholder vi regelmessige møter og tar opp utfordringer knyttet til HMS. Vi har også arbeidet med en revisjon av vår brosjyre om Arbeidsmiljø og sikkerhet i havbruk.

Kompetanse - utdanning - rekruttering

Det er økende oppmerksomhet rundt mulighetene sjømatnæringen skaper både for verdiskaping og arbeidsplasser. For Sjømat Norges del innebærer dette økt arbeid på området kompetanse og rekruttering. Interessen for næringen er stigende fra unge mennesker som søker utdanning og karriere, og i tillegg etterspør bedriftene mer kompetanse.

I 2017 har søkningen til "blå fag" økt. Årets søkertall til marine fag, fra Samordnet opptak, viser en økning på over 50 prosent sammenlignet med fjoråret, både for totale søkertall og de som har valgt studiet som førsteprioritet. Det er økning i søkertall på alle de studiene som defineres som marine. Det er i tillegg kommet to nye studier som drar det totale søkertallet opp: Havbruk og sjømat ved UiB og Marin logistikk og økonomi ved Høyskolen i Molde. Tar vi med søkertallene for disse to nye studiene er det over 70% økning. Ekstra gledelig er det å se økte søkertall for kvinner. I en samlet oversikt over søkere til marine fag utgjør kvinner 42% av søkerne som har valgt marine fag som første prioritet.

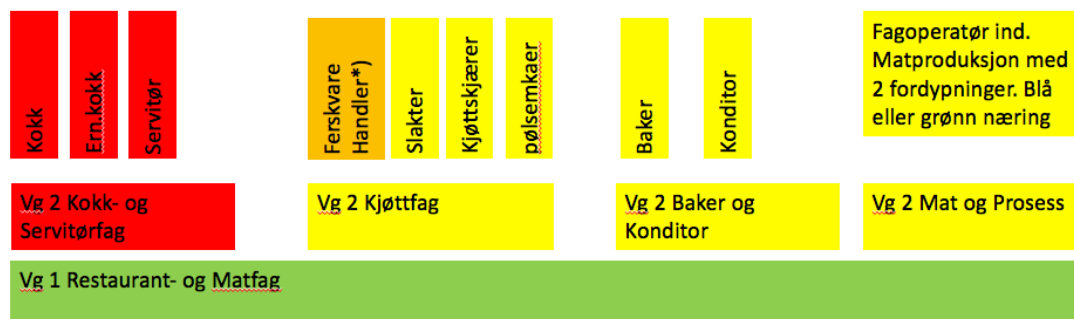
Når det gjelder videregående opplæring, ser vi en økning fra i fjor på 18% flere søkere som har valgt Fiske og fangst VG2 og Akvakultur VG2 i 2017. De mest spesielle tallene er fra VG2 Akvakultur hvor det er 208 søkere om skoleplass, herav 61 jenter. Dette er en økning på totalt 30% i forhold til i fjor, og hele 56% økning i antall jenter som har søkt.

Flere ungdommer ser mot havbruksnæringen som fremtidig arbeidsplass. Antall søkere til læreplasser på VG3 Akvakultur øker med 16%, 144 ungdommer ønsker læreplass. Det er en overvekt av gutter til faget, men det er likevel flere jenter her enn i andre blå fag. Andelen jenter som søker er 29% til VG2 og 19% til læreplassene på VG3.

Sjømatproduksjon er også i 2017 oppført med bare én søker. Rekruttering av ungdom til sjømatnæringen går gjennom utdanning, og å tilby læreplasser i fagene sjømatproduksjon, industrimekaniker, automatisering, kjemi- og prosess og også kontor og administrasjon kan bidra til å øke antall norsk ungdom i sjømatindustrien betraktelig. Sjømat Norge har derfor støttet forslaget om å endre dagens studietilbud på VGS, der en i stedet for dagens ordning, oppretter et nytt matprosessfag, med muligheter for fordypning i sjømatproduksjon. Erfaringen fra andre land er at dette styrker interessen for matproduksjon.

Faglig råds høringssvar til KDs forslag. 4.sept -17

*) Vg3 Ferskvarehandler skal kunne søkes fra alle Vg2 RM

Her ser vi forslaget Sjømat Norge har støttet. Vi har tro på at dette vil styrke utdanningen av unge innen industriell matproduksjon. Det vil være lettere å få kvalifisert kompetanse med denne modellen.

Sjømat Norge samarbeider godt med både utdanningsmyndighetene, skoler og de ulike opplæringskontorene for å bidra til at næringen får best mulig tilgang til tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Høsten 2017 ble Sjømat Norge for første gang valgt inn i Utdanningsdirektoratets faglige råd og har nå fast plass i Faglig råd for naturbruk (FRNA) og har i tillegg vararepresentanten i faglig råd for restaurant- og matfag (FRRM). De faglige rådene legger premissene og føringer for yrkesutdanningen i Norge.

I tillegg bidrar Sjømat Norge og bedriftene på rekrutteringsmesser for å presentere næringen. Sjømat Norge bistår bedrifter dersom det er behov ved bedriftsbesøk, åpne dager, skoledager og liknende arrangement. Gjennom 2017 var Sjømat Norge representert ved blant annet:

- Universitetet i Oslos rekrutteringsdag; fellesstand i NHO-regi
- Stand under VIVO karrieredag (biologi-, kjemi- og bioteknologistudenter) NTNU
- Fagsamling for opplæringskontorene i Restaurant og matfag, Sarpsborg
- Foredrag for opplæringskontorene i fiskerifag, Gdansk, Polen
- Deltakelse og foredrag under flere utdanningsseminar under Arendalsuka 2017

Sett Sjøbein

Fiskeri- og kystdepartementet bevilget i februar 2008 midler til å starte opp prosjektet Sett Sjøbein for å øke rekrutteringen til marin sektor og bidra til etablering av etter- og videreutdanningstilbud for å øke formalkompetansen i sjømatnæringen. Fiskeri- og havbruksnæringens Forskningsfond (FHF) forvalter midlene innenfor de rammene som er gitt av departementet, og bransjen har gått inn med en delfinansiering gjennom FHF-fondet. Sett Sjøbein har to fulltidsansatte i sekretariatet med kontorsted i Ålesund og Trondheim.

Sjømat Norge er representert i styringsgruppen for Sett Sjøbein. Styringsgruppen har hatt fire møter i 2017, der en har lagt rammene for hva Sett Sjøbein skal prioritere. I løpet av 2017 har Sett Sjøbein gjennomført i hovedsak tre større arrangement: Ringer i vannet – en introduksjon og konkurranse for 50 videregående skoler og mer enn 3.000 elever, samt to stk. Marine Boot camp for studenter ved høyskoler og universitet

Finansieringen av Sett Sjøbein ble nok en gang utfordret høsten 2017, da støtten fra regjeringen var ute i første runde av statsbudsjettet. Sjømat Norge fikk bidratt til at Venstre og KrF aktivt arbeidet for å få midlene tilbake på budsjettet.

Yngel.no

Sjømat Norge har som i 2016 valgt å sette bort arbeidet med yngel.no grunnet både ressurssspørsmål og spørsmål rundt generisk markedsføring av næringen. Siden Sjømat Norge ikke har medlemmer i hele verdikjeden i næringen, har det vært ønskelig å overføre prosjektet til en frittstående enhet som kan favne om alle i næringen. En av de engasjerte i yngel.no, Stine Falk-Pettersen, har tatt over drift og utvikling av yngel.no. Løsningen skal evalueres innen sommeren 2018.

Youngfish

Sjømat Norge samarbeider med og gir faglig råd til Youngfish. I 2017 har Sjømat Norge bidratt ved flere av Youngfish sine arrangementer.

Nytt fagbrev.

Nye krav og nytt utstyr har økt behovet for ny kompetanse. Gjennom et prosjekt i 2015 fikk bedriftene i Ytre Namdal utredet muligheten for å etablere formelle utdanningsløp for «Servicetekniker Havbruk». Sjømat Norge ble i januar 2016 kontaktet av bedriftene da de mente at det ikke er en optimal rekruttering for personell til servicefartøy til sjømatnæringen.

Sjømat Norge har i 2017 fortsatt arbeidet for å få på plass ett nytt fagbrev innen havbruksnæringen. Høsten 2017 er det etablert en AU-gruppe i Faglig råd for naturbruk. Sjømat Norge er med i denne gruppen og er nå i gang med å se nærmere på faginnholdet, med mål om å sende en søknad til utdanningsdirektoratet om å få opprette nytt fagbrev fra høsten 2018.

Kompetanseforum

For å samordne kompetansepolitikken i næringslivet har NHO etablert sitt eget kompetanseforum, som møtes annenhver onsdag. Her diskuteres felles generiske tiltak i regi av NHO. I tillegg diskuteres ulike behov de ulike næringene i NHO-felleskapet har. Sjømat Norge har i gjennomsnitt deltatt i annethvert møte i forumet.

Forum for Visningsanlegg i havbruk

I april 2017 tok Sjømat Norge over sekretariatet for Forum for Visningsanlegg, etter at årsmøtet i forumet ønsket å flytte sekretariatet fra Norske Sjømatbedrifters Landsforening.

Forumet ble etablert i 2007 og har som mål å være et bindeledd mellom de ulike visningsanleggene i Norge for å utveksle informasjon, erfaringer samt koordinere kontakten mot tilsynsmyndighet, Fiskeridirektoratet. Forumet består i dag av 22 medlemsselskaper, der 2 selskaper har to konsesjoner, med andre ord 24 ulike visningscenter. Et styre på fem personer legger retningslinjene for arbeidet som drives av sekretariatet i Sjømat Norge.

Etter overtakelsen har styret ønsket å styrke informasjonsarbeidet på tvers av anleggene. Sekretariatet har gjennomført følgende siden april:

- Etablering av nyhetsbrev. Fem brev sendt ut om relevant informasjon siden april 2017.
- Kontaktmøte med Fiskeridirektoratet for å gjennomgå dagens tildelingskriterier, mulig tilsyn og regelverk.
- Fire telefonstyremøter og et fysisk møte.

- Informasjonsmøte med Sjømatrådet for gjennomgang av nytt informasjonsmateriell .
- Igangsetting av overføring av gammel nettside, www.akvavisning.no som i løpet av vår 2018 skal være på plass hos www.laks.no .
- Vært tilstede under åpningen av Lerøy Auroras nye visningsanlegg på Skjervøy.
- Vært tilstede under ny-åpningen av Norsk Havbrukssenter i Brønnøysund.
- Vært tilstede under åpningen av Gratanglaks/Kleiva Fiskefarms nye BlueVision i Tromsø sentrum.
- Holdt møter med visningsanlegg som har fått konsesjon, men ennå åpnet selve visningsdelen.
- Gjennomført undersøkelser basert på åpningsstider og pris.
- Fått slutført fem informasjonsfilmer som i sin tid ble igangsatt av det gamle sekretariatet. Filmene viser hele produksjonssyklusen for norsk laks, fra rognkorn til delikat mat på fat.
- Sett nærmere på muligheten for et tettere samarbeid med NHO Reiseliv.

Det gjenstår fortsatt et stykke arbeid for å få visningssentrene til å bli mer koordinerte og samkjørte. I tillegg er arbeidet med å overføre den gamle og utdaterte nettsiden over til nye laks.no ennå ikke slutført. Dette vil bli gjennomført før «vårsesongen» setter i gang 2018.

DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Europeiske organisasjoner

På europeisk nivå deltar Sjømat Norge i de europeiske bransjeorganisasjonene (FEFAC, FEAP, EU-fishmeal og AIPCE-CEP). Dette medfører at Sjømat Norge er i en god posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon. Arbeidet blir stadig viktigere for å kunne få gjennomslag for Sjømat Norges posisjoner når det gjelder regelverksutvikling da beslutningene tas i Brussel og det vil styrke norske posisjoner når de støttes av flere aktører.

- FEFAC (The European Feed Manufacturers' Federation) er den europeiske organisasjonen for fôrprodusenter.
- Arbeidet i FEAP (Federation of European Aquaculture Producers) har en særlig sentral plass for Sjømat Norge. Paul Birger Torgnes er visepresident i FEAP, mens Sveinung Sandvik er leder av "Commission for Cod, Large Trout and Salmon".
- EU-fishmeal
- AIPCE-CEP (Association des industries de poisson de l'U.E) er den europeiske organisasjonen for fiskeindustri, fiskeimportører og fiskeeksportører. Sjømat Norge deltar i AIPCEs styremøter og i relevante faggrupper (særlig innenfor matregelverket og handel).

Andre internasjonale organisasjoner

Sjømat Norge er også medlem av ISFA, International Salmon Farmers Association. ISFA er en nettverksorganisasjon for alle lakseproduserende land. De nasjonale foreningene fra Skottland, Færøyene, Island, USA, Canada, Chile og Tasmania inngår sammen med Norge i ISFA. Her samarbeides det bl.a. om beredskapsarbeid og utvikling av globale policy'er for laksenæringen. Gjennom ISFA er det et tett samarbeid med North Atlantic Salmon Conservation Organization, NASCO. Viseadm. direktør Trond Davidsen fra Sjømat Norge har siden 2012 vært valgt president for organisasjonen. Sjømat Norge var i tilknytning til Aqua Nor 2017 vertskap for General Meeting for ISFA. For mer info om ISFA, se www.salmonfarming.org.

IFFO (International Fishmeal and Fish Oil Organisation) er den internasjonale organisasjonen for fiskemel- og fiskeoljeprodusenter.

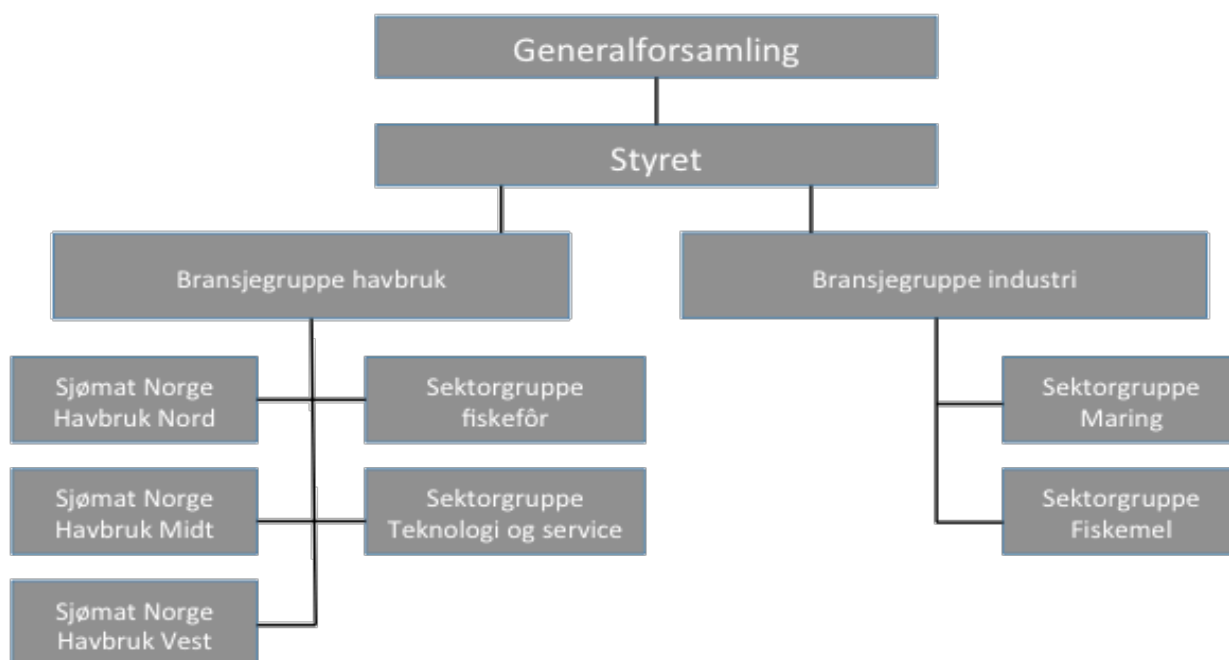
BUSINESSEUROPE er den europeiske arbeidsgiver- og næringslivsorganisasjonen. Denne representerer mer enn 20 millioner store, små og mellomstore bedrifter gjennom 39 nasjonale næringslivsorganisasjoner i 33 land. NHO er medlem.

Sjømat Norge er siden 2013 medlem av Norsk-Russisk Handelskammer og Norsk-Ukrainsk Handelskammer. I 2015 ble Sjømat Norge også medlem av Norsk-Tyrkisk Handelskammer.

Se også omtale under kapitlet om Helse og Kvalitet.

TILLITSVALGTE ORGANER

Figuren nedenfor gir en oversikt over organiseringen av hele tillitsvalgtapparatet i Sjømat Norge:

Styret bygger i stor grad sine faglige beslutninger på innspill fra bransjegruppene, og viktige fagsaker for hhv industri og havbruk forankres i disse.

Bransjegruppe industri

Industrisektoren i Sjømat Norge innbefatter fiskeindustrien, fiskemelindustrien, marin ingrediensindustri samt eksporten av tradisjonelle sjømatprodukter fra fangstbasert sektor. Til bransjegruppen er det knyttet egne sektorgrupper for Maring og Fiskemel. I 2017 har Bransjegruppe industri holdt seks møter og behandlet i alt 48 saker.

Bransjegruppen er i 2017 blitt ledet av Arne E. Karlsen, Nergård AS med nestleder Merethe Holte, Lofotprodukt AS. Øvrige medlemmer: Hans P. Koppernæs d.y., Vedde AS, Ingvild Dahlen, Norway Seafoods AS, Ivar Helge Melingen, Pelagia AS, Knut Helge Vestre, Coldwater Prawns Production AS, Knut Haagensen, Jangaard Export AS, Siv Østervold, Hordafôr AS, Rita Karlsen, Br. Karlsen AS, Ole Johnny Nilsen, JM Nilsen AS og Geir Sperre, Nils Sperre AS.

Bransjegruppe havbruk

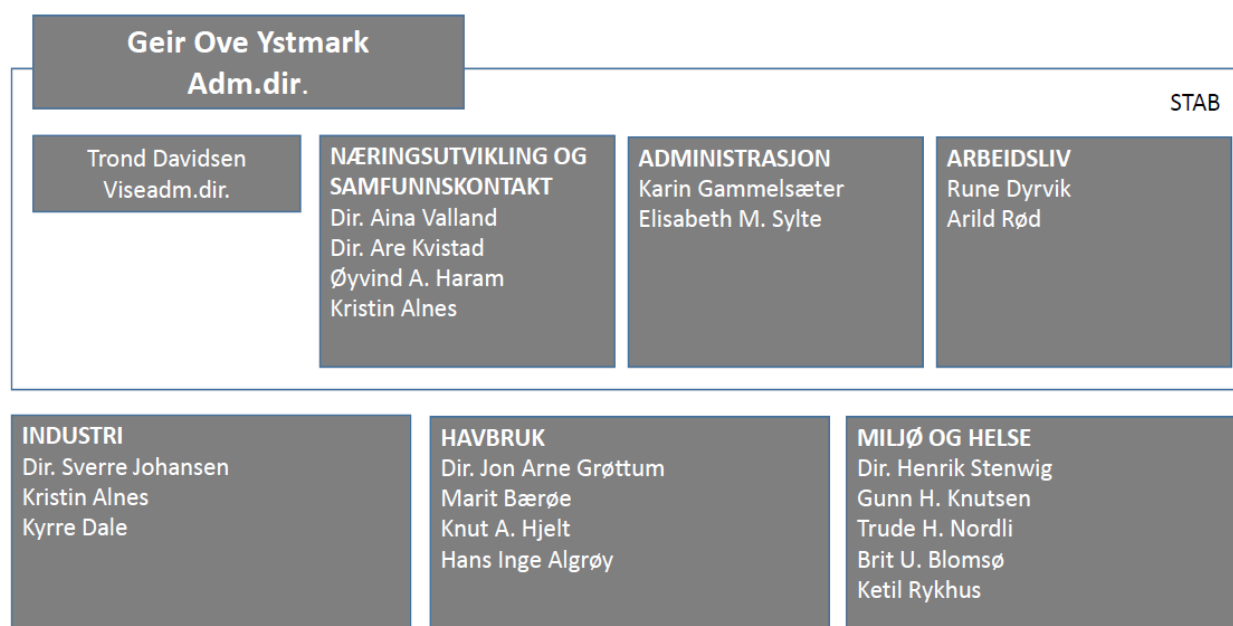
Havbrukssektoren i Sjømat Norge favner fiskefôr- og havbruksaktiviteter (settefisk, matfisk, FoU-aktiviteter mv) samt leverandørindustrien. Til Bransjegruppe havbruk er det knyttet egne sektorgrupper for Fiskefôr og Teknologi/service, samt regionale havbrukslag. For omtale av aktiviteten i havbrukslagene se kapittel Havbruk. I 2017 har Bransjegruppe havbruk holdt syv fysiske møter og ett telefonmøte. Bransjegruppen har behandlet i alt 52 saker.

Bransjegruppen er i 2017 blitt ledet av Elin Tveit Sveen, Marø Havbruk AS, med nestleder Alf

Jostein Skjærvik, Salmar Farming AS. Øvrige medlemmer: Tor Eirik Homme, Grieg Seafood AS, Erlend Sødal, Skretting AS, Tore Håkon Riple, Marine Construction AS, Line Ellingsen, Ellingsen Seafood AS, Roar Paulsen, Lerøy Midt AS, Elisabeth Balteskard, Northern Lights Salmon AS, Tor Anders Elvegård, Nordlaks AS og Geir Magne Knutsen, Bremnes Seashore AS.

PERSONALFORHOLD OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2017 hadde Sjømat Norge 21 ansatte. Daglig leder er adm. direktør Geir Ove Ystmark. Administrasjonen pr. 31.12.2017:

Arbeidsmiljøet i Sjømat Norge anses som godt. Organisasjonen har inngått IA-avtale. Det er utarbeidet en felles personalpolitikk for hele Sjømat Norge og det avholdes årlige medarbeidersamtaler. Det ble i 2010 utarbeidet etiske retningslinjer for ansatte. Høsten 2017 ble et gjennomført en medarbeiderundersøkelse.

Sjømat Norges hovedkontor er i Næringslivets Hus (NHO) i Oslo. Organisasjonen har kontorer i Bergen, Ålesund, Trondheim og Tromsø. Sikkerhetsaspekter ved de ulike kontorene, som el-sikkerhet og brannvern, er ivaretatt av felles systemer gjennom de respektive huseierne. Sykefraværet var i 2017 1,4% sammenlignet med 0,4% i 2016. Det har ikke forekommet alvorlige arbeidsuhell eller skader i løpet av året som har resultert i personskader eller materielle skader.

Høsten 2017 har vi for tredje gang hatt en praksiskandidat fra Universitetet i Tromsø i administrasjonen i Sjømat Norge i til sammen 3 uker. Dette har vært en hyggelig og nyttig erfaring.

Ut fra vår vurdering forurenses ikke organisasjonen det ytre miljø. Organisasjonen har som mål å velge underleverandører som har et bevisst forhold til miljøkrav og som for øvrig har en høy etisk standard for sin virksomhet.

Sjømat Norge har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Styret består av 7 menn og 3 kvinner. Diskrimineringslovens formål er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisk og/eller nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn. Sjømat Norge er bevisst på å opptre i samsvar med lovens formål.

Styret i Sjømat Norge

Inger-Marie Sperre (sign)
Styreleder

Geir Molvik (sign)
1. Nestleder

Tore Remman (sign)
2. nestleder

Arne E. Karlsen (sign)

Vibecke Bondø (sign)

Elin Tveit Sveen (sign)

Espen Kjærvik Hanson (sign)

Erlend Sødal (sign)

Inge Berg (sign)

Stig Nilsen (sign)

Geir Ove Ystmark (sign)
adm. dir.